

Urho Kekkosen museo Tamminiemi
Rakennushistorian selvitys

PÄÄRAKENNUS

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy 30.12.2011

PERUSTIEDOT

Selvityksen kohde	Urho Kekkosen museo Tamminiemi
Osoite	Päärakennus Seurasaarentie 15 00250 Helsinki
Omistaja	Museovirasto
Kiinteistötiedot	91-437-1-11 TAMMINIEMI Kaupunginosa 15 Meilahti Osa Vähä-Meilahti nimistä tilaa RN:o 1 ² Nykyinen kiinteistö 1:2/1 on muodostettu lohkomistoimituksella 1.9.1989. Alueen laajuus 13 530 m ²
Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö	Meilahden huvila-alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon.
Suojelu	Tamminiemi on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen 480/85 nojalla 18.9.1980.
Asemakaava 14.6.1985 voim.	Asemakaava 8910
Alueen asemakaavamääräys spp	Tontin tai alueen osa, jolla olevat puutarhat on säilytettävä ja joka muilta osin on pidettävä luonnonmukaisessa puistomaisessa kunnossa
Päärakennuksen asemakaavamääräys as/ yy sr-1	Rakennusala jolle saa sijoittaa asuntoja tai kulttuurituomintaa palvelevia tiloja / Suojeltava rakennus. Rakennusta ei saa rakennus-, kulttuuri- tai miljööhistoriallisesti arvokkaana purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka turmelevat julkisivujen tai vesikaton kulttuurihistoriallisia tai rakennustaiteellisia arvoja tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.
Nykyiset nimet	Meilahti-Mejlans 15. kaupunginosan virallinen nimi vuodesta 1959 Tamminiemi – Ekudden, Suomenkielinen nimi on otettu käyttöön 1940 kun vuorineuvos Amos Anderson lahjoitti huvilan tasavallan presidentin virka-asunnoksi. Nimi Villa Ekudden on ollut käytössä jo 1890-luvulla. Tamminiementie – Ekuddsvägen / kadunnimi vuodesta 1955 Seurasaarentie-Fölisövägen / painetussa kartassa v. 1955. Tie rakennettiin 1890-luvulla. Fölisön – Seurasaari: nimet vahvistettu 1909. Aikaisemmat nimet Fölislandet 1842 ja Fölisön-Seurasaari 1902. Saari on mahdollisesti ollut Meilahden kartanon varsalaitumella (fölbete). Lähde: Helsingfors gatunamn, s.101
Selvityksen tekijä	Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Selvityksen tilaaja	Museovirasto
Päivämäärä	31.3.2010 Päivitetty 30.12.2011

Tamminiemen rakennukset vuonna 2010. Vasemmalta alkaen uimahalli- ja saunarakennus, huoltorakennus, päärakennus, huvimaja ja vahtitupa. Laituri on esitetty purkua edeltävässä asussa. Mallinnus Marica Schalin

SELVITYKSEN TEKIJÄ

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy

TILAAJA

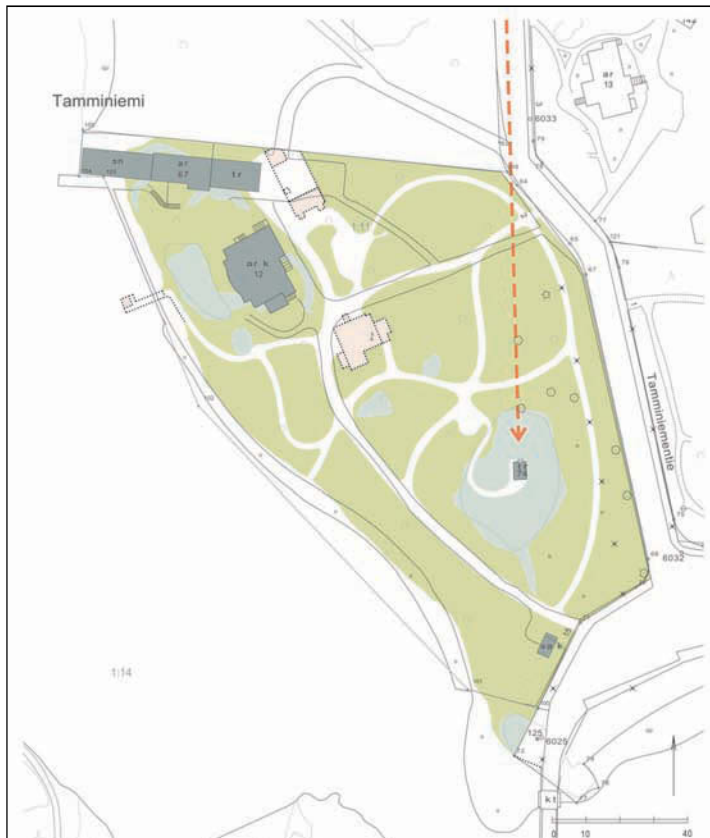
Museovirasto

PÄIVÄMÄÄRÄ

31.3.2010 Päivitetty 30.12.2011

SISÄLLYSLUETTELO

Perustiedot	3
Johdanto	7
Tiivistelmät:	
Omistushistoria	10
Rakennus- ja korjaushistoria	
SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN	11
1902-1904 Villa Nissen	
Suunnitelmat ja toteutus	13
Tilaratkaisun ominaispiirteet	15
1 kerros	
2 kerros	
Sisätilojen materiaalit ja väritys	20
Lämmitys ja muu tekninen varustus	22
Rakenteet	23
MUUTOKSET	
Muutokset 1925-1939	24
1924-27 Kunnostus- ja muutostyöt, talotekniikan parannus	
Muutokset 1940-1955	25
1940-41 Kunnostus presidentin virka-asunnoksi	
Muutokset 1956	28
Peruskorjaus ja sisätilojen muutostyöt	
Muutokset 1957-1973	30
Muutokset 1974-1975	32
Julkisivun peruskorjaus ja sisätilojen korjaus	
Muutokset 1976-1986	34
Muutokset 1987-2009	35
1987 Tamminiemi muuttuu museoksi	
VILLA NISSEN - ARKKITEHDIT, AIKALAISET JA ESIKUVAT	38
TILANNE 2009 JA AJALLISET KERROSTUMAT	45
Julkisivun muutokset ja ominaispiirteet	46
2009 Julkisivun inventointi	62
Sisätilojen muutokset ja ominaispiirteet	72
Lähteet	140
Liitetaulukot ja luettelot	
Erilliset liitteet:	
2009 Huoneinventointi, Väritutkimukset	

Karttapiirroksessa on esitetty Tamminiemen nykyisen karttapohjan päällä nykyiset ja puretut rakennukset sekä 1890-luvun, kunnallispuutarhan asemapiirros. Puutarhakäytävistä on jäljellä sisäänajotiet Seurasaaressaarentieltä ja Tamminiementieltä, jälkimmäinen tosin suoristettuna.

Purettu Öhmanin huvila ja talouspiharyhmä on esitetty pilkkuviivalla, kadonneet puutarhakäytävät on esitetty ilman ääriiviivaa. Punainen nuoli osoittaa kadonnutta näkymäakselia kohti huvimajaa.

Karttapiirros Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, karttapohja © Kaupunginmittausosasto.

Karttapiirroksessa on esitetty Tamminiemen nykyisen karttapohjan päällä nykyiset rakennukset sekä 1900-luvun alkuvuosina muotoutuneen puutarhan asemapiirros. Puutarhakäytävistä on jäljellä sisäänajotiet Seurasaaressaarentieltä ja Tamminiementieltä.

Purettu laiturit on esitetty pilkkuviivalla. Kadonneet puutarhakäytävät on esitetty ilman ääriiviivaa. Punainen nuoli osoittaa kadonnutta näkymäakselia kohti huvimajaa.

Karttapiirros Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, karttapohja © Kaupunginmittausosasto.

JOHDANTO

Urho Kekkosen museo Tamminiemi on entinen tasavallan presidentin virka-asunto, joka on vuodesta 1987 toiminut museona. Tässä esiteltävä rakennushistorian selvitys on laadittu osana Tamminiemen museon vuonna 2009 käynnistynyttä restaurointihanketta. Selvitystä on käytetty apuna restauroinnin suunnittelussa ja korjaus- ja muutostoimenpiteiden kohdistamisessa. Korjaustyön kuluessa on ollut tilaisuus tarkistaa alustavassa selvityksessä esitetyjä päätelmiä. Päärakennusta käsittelevä selvitys on päivitetty ja viimeistelty restauroinnin päätösvaiheessa joulukuussa 2011.

Nykyinen päärakennus valmistui vuonna 1904 kaupungin vuokramaalle Meilahteen. Tanskalaisen liikemiehen Jörgen Nissenin ja hänen vaimonsa Hannan, os. Neuman, rakennuttama, arkkitehtien Gustaf Strengelein ja Sigurd Frosteruksen suunnittelema Villa Nissen sijoittui rantakalliolle näkyvälle paikalle avautuen maisemaan ja aurinkoon isojen ikkunoiden ja terrassien välityksellä. Alueen hirsihuviloiden joukossa ympäri-voitiseksi perheasunnoksi rakennettu kivirakennus oli valmistuessaan erilainen ja moderni esikaupunkihuvila, joka heijasti keskieuropalaisten esikuvien innoittamia uusia asumishanteita.

Jörgen ja Hanna Nissen joutuivat jo kymmenen vuoden kuluttua luopumaan huvilasta. Heidän jälkeensä omistajina olivat ensin Ernst Sundgren ja vuodesta 1924 Amos Anderson, joka vuonna 1940 päätti lahjoittaa Tamminiemen rakennukset Suomen valtiolle tasavallan presidentin virka-asunnoksi. Presidentti Urho Kekkosen asui Tamminiemessä vuodesta 1956 kuolemaansa asti vuoteen 1986. Jo seuraavana vuonna

perustettiin Tamminiemen museo, joka on siitä lähtien ollut Museoviraston hallussa. Päärakennuksen lisäksi Tamminiemeen kuuluu huoltorakennus, sauna, huvimaja ja vartiotupa.

Tamminiemen päärakennus tunnetaan museokäytösään ennen kaikkea Suomen pitkäaikaisimman presidentin virka-asuntona ja kotina, jota leimaavat 1950-1970-luvuilla muotoutunut sisustus ja 1970-luvun korjausvaiheesta periytyvä ulkoveritys. Tilaajan laatiman tehtäväkuvauksen mukaan selvityksen pääpaino olisi sodanjälkeisen ajan muutoksissa ja Kekkosen ajassa. Koska vähemmälle huomiolle on tähän asti jäänyt rakennuksen merkitys 1900-luvun alkuvuosien arkkitehtuurin ja sisustustaiteen uudistuspyrkimysten edustajana sekä arkkitehtien Frosteruksen ja Strengelin varhaisena yhteisenä suunnittelutehtävänä, pyritään tässä rakennushistorian selvityksessä korjaamaan aikaisempaa puutetta tarkastelemalla Tamminiemen päärakennuksen ominaispiirteitä myös 1900-luvun vaihteen uuden eurooppalaisen asuinarkkitehtuurin näkökulmasta.

Tamminiemen rakennushistorian selvityksen tilaajana on Museovirasto/Selja Flink ja työstä vastaa Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, vastuuhenkilönä Mona Schalin, arkkitehti SAFA. Selvitystyöhön ovat osallistuneet arkkitehdit Marica Schalin ja Kristina Karlsson, muotoilija Ville Gahmberg, sisustusarkkitehti Mari Jauhiainen, arkkitehti Varvara Protassova ja alikonsulttina väritutkimuksen osalta konservaattori Tiina Sonninen. Maisema-arkkitehti Gretel Hemgård on toiminut asiantuntijana maisema-arkkitehtuuria

koskevilla kysymyksissä. Nykytilanteen kuvauksessa käytetään arkistokuvien ja selvityksen tekijän valokuvien rinnalla valokuvaaja Saara Salmen vuonna 2008 kuvaamia interiööriävalokuvia.

RAKENNUSHISTORIAN SELVITYKSEN LÄHTEET JA SELVITYSMENETELMÄT

Keskeisinä Tamminiemen rakennushistorian lähteinä ovat tähän asti olleet Sinikka Joutsalmen vuonna 1986 kokoama Tamminiemen rakennushistoriallinen selvitys sekä Heikki Hyvösen ja Sirkka Kopiston vuonna 1988 ilmestynyt Tamminiemen museota esittelevä kirja.

Vanhimmat Tamminiemeä koskevat arkkitehtiipiirustukset ja osa kartoista ovat Helsingin kaupunginarkiston ja Senaatti-kiinteistöjen hallussa. Piirustuksia säilytetään mikrofilmattuina Kansallisarkistossa ja Senaatti-kiinteistöjen arkistossa, joissa on myös säilynyt jonkin verran rakennushallinnon originaalipiirustuksia. Senaatti-kiinteistöt on luovuttanut säilyneitä paperikopioita ja satunnaisia työselityksiä Museovirastolle. Selvityksen tekijä on vuonna 2009 tutustunut Museoviraston hallussa olevaan aineistoon Tamminiemen museossa, Museoviraston kiinteistöyksikössä ja rakennushistorian osaston kirjastossa. Helsingin rakennusvalvontaviraston arkisto on ollut tärkeä lähde sodanjälkeisten muutosvaiheiden ja selvitystyön kannalta. Esimerkiksi lupahakemuksiin liitetyt selvitykset koskien julkisivujen värisävyjä ovat olleet arvokas lähde selvitettäessä 1970-luvun julkisivukorjausta. Tässä rakennushistorian selvityksessä käytetyt arkistolähteet esitetään lyhenteineen raportin lähdeluettelossa.

Arkistovalokuvia on tarkasteltu Museoviraston historian kuva-arkistossa, Tamminiemen museossa ja Kansallisarkistossa. Varhaisimmat valokuvat ovat 1800-/1900-luvun vaihteesta. Selvitystyössä on pyritty kartoittamaan nykyisen päärakennuksen julkisivujen ja sisätilojen muutoksia vertailemalla valokuvia ja piirustuksia keskenään ja nykytilanteeseen. 1900-luvun alusta löytyy sekä sisä- että ulkokuvia, samoin 1910- ja 20-luvulta. Vuokralaisena Tamminiemessä 1930-1939 asuneen Johan Vilhelm Cadeniuksen muistoalbumista on ollut paljon apua. Satunnaisia lehtikuvia lukuun ottamatta ei ole löytynyt valokuvia ennen vuonna 1956 otettua kuvasarjaa. Kyseinen kuvasarja, valokuvaajina tunnetut Roos ja Welin, esittävät juuri peruskorjattua rakennusta uusine sisustuksineen ennen Urho ja Sylvi Kekkonen muuttoa Tamminiemeen. Seuraava merkittävä muutosvaihe on hyvin dokumentoitu sisustuslehtien valokuvaajien toimesta. Tamminiemen sisustuksia esiteltiin ainakin Avotakassa ja Me naiset-lehdessä 1970-luvun kuluessa. Urho Kekkonen jälkeisen ajan alussa vuonna 1987 on valokuvaaja Timo Syrjänen huolella dokumentoinut keskeiset sisätilat ja huoltorakennuksen.

Nykyisen päärakennuksen ensimmäisten omistajien, Hanna ja Jörgen Nissenin jälkeläinen Anne Marie Appelgren on julkaissut verkossa huvilaa ja puutarhaa esittäviä valokuvia ja rakennuksen suunnittelua koskevia tietoja. Hänen siteeraamansa Hanna Nissenin kirjeenvaihto on arvokas rakennushistoriallinen lähde, johon olisi syytä jatkossa perehtyä lisää. Sen lisäksi Sigurd Frosteruksen kirjeenvaihto, jota Kimmo Sarje

siteeraa Frosterus-tutkimuksessaan, saattaisi vielä avata lisää näkökulmia Tamminiemen huvilan arkkitehtuuriin.

Ilahduttavina selvitystyön löytöinä on mainittava Villa Nissenin ”kadonneen” toisen kerroksen pohjapiirustuksen löytyminen sinikopiona Senaatti-kiinteistöjen arkistosta ja aiemmin tuntemattoman Villa Nissenin perspektiivipiirustuksen löytyminen Suomen rakennustaitteen museon arkistosta. Kiinnostavia löytöjä ovat myös Kansallisarkistosta löydetty, vasta peruskorjatun ja sisustetun Tamminemen valokuvat vuodelta 1956 ja A-lehtien arkistoaarteet – valokuvaaja Kari Haaviston isot Tamminiemeä esittävät väridiat vuosilta 1973-74.

Rakennushallinnon organisaatiomuutoksissa on paljon lähdeaineistoa valitettavasti mennyt hukkaan, varsinkin erikoispiirustuksia. Rakennusselostuksia ja seuranta-asiakirjoja on löytynyt varsin vähän. Tekstiasiakirjoja ei ole säilytetty tai mikrofilmattu piirustusten tapaan. Usein olemme joutuneet toteamaan, että arkistoissa säilytettyjen suunnitelmien toteutumisesta ei ole varmuutta. Työmaavaiheissa tapahtuneista muutoksista ei ole aina säilynyt dokumentteja.

INVENTOINTI- JA DOKUMENTOINTITYÖ

Kohde itse on aina selvitystyön keskeinen lähde. Tamminiemen päärakennus on vuonna 2009 mitattu ja dokumentoitu valokuvaamalla. Tiina Sonninen on tutkinut päärakennuksen sisätilojen, julkisivujen, ikkunoiden ja ovien maalikerroksia. Toimistomme on inventoinut huonetiloja ja piirtänyt kaaviot kunkin huoneen

lattiasta, seinistä ja katosta asennuksineen. Huoneiden historiaa ja nykytilannetta kuvaavat huonekortit ovat tämän selvitykseen erillisenä liitteenä.

Eri vaiheiden rakennuspiirustusten, valokuvien ja inventoinnin perusteella esitetään pohjakaavioina päärakennuksen rakennusosien ajoitus.

Selvitykseen liittyy sekä huoneinventointiaineistoa että erilaisia taulukoita, joissa esitetään tapahtuneiden toimenpiteiden kronologiaa. Tamminiemen vaiheita seurataan Villa Nissenin rakentamisesta 2000-luvun alkuun asti.

NYKYTILAN ANALYYSI

Rakennushistorian tietoaineiston, nykytilanteen tarkastelun ja väritutkimuksen valossa esitetään analyysi rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen nykytilanteesta ja pyritään tunnistamaan säilyneitä vanhempia historiallisia piirteitä.

Olympiastadion 30.12.2011 Mona Schalin

TAMMINIEMI 1902-2009 TIIVISTELMÄT

OMISTUSHISTORIA

1902 Jörgen ja Hanna Nissen
Kunnallispormestari Elias Öhman myi Tamminiemen vuonna 1902. Tontin vuokra-aika, joka oli Öhmanin aikana pidennetty vuoteen 1922, sovittiin nyt jatkettavaksi vuoteen 1942. Kauppaan kuului rakennusten lisäksi irtaimistoa. Ostajina olivat tanskalainen liike- mies Jörgen Nissen ja hänen suomalainen vaimonsa Hanna, os. Neuman. Uudisrakennus Villa Nissen valmistui vuonna 1904.

1914-1923 Ernst Sundgren
Ajaututtuaan taloudellisiin vaikeuksiin Jörgen Nissen myi Tamminiemen rakennukset insinööri Ernst Sundgrenille, jonka nimiin myös vuokrasopimus siirrettiin.

1924-27/1939 Amos Anderson
Hufvudstadsbladetin päätoimittajana, taidemesenaattina ja liikemiehenä tunnettu Amos Anderson osti Tamminiemen huvilan 1924. Andersonin aikana huvilan vuokralaisina olivat kapteeni Georg Franz Favre 1927-1930 ja konsuli Johan Vilhelm Cadenius 1930-39.

1940-1981 Suomen valtio
Kesäkuussa 1940 Amos Anderson lahjoitti Tamminiemen valtiolle presidentin asunnoksi.
Tamminiemen päärakennus peruskorjattiin 1956 presidentin varsinaiseksi virka-asunnoksi. Urho Kekkosen presidenttikaudella 1956-1981 Tamminiemi oli Suomen poliittisen elämän keskiössä.

1981-1986 Suomen valtio
Presidentti Kekkosen asunto, Suomen valtion omistuksessa
Presidentti Kekkosen erottua tehtävästään 1981 Tamminiemi oli hänen yksityiskotinsa. Urho Kekkosen asui Tamminiemessä kuolemaansa saakka 1986.

1987 Opetusministeriö / Museovirasto
Urho Kekkosen museo, opetusministeriön / Museoviraston hallussa.
Valtioneuvoston kanslian päätöksellä 1.4.1987 luovutettiin Tamminiemen kiinteistö rakennuksineen ja valtion omistamine irtaimistoineen opetusministeriölle ja edelleen museovirastolle. Tamminiemeen perustettiin museo, jonka tehtävä oli valottaa Urho Kekkosen elämäntyötä ja Suomen itsenäisyyden ajan historiaa. Tonttivaihdolla Tamminiemen tontti siirrettiin kaupungilta valtiolle.

RAKENNUS- JA KORJAUSHISTORIA

1903-1914 Uudisrakennus
Jörgen ja Hanna Nissen palkkasivat Sigurd Frosteruksen ja Gustaf Strengellin suunnittelemaan Tamminiemen uuden päärakennuksen. Rahatoimikamari hyväksyi piirustukset 11.6.1903 ja huvila valmistui 1904.

1914-1924
Insinööri Ernst Sundgrenin aikana suoritetuista päärakennuksen mahdollisista muutoksista ei ole dokumentoitua tietoa.

1924-27 Korjaustyö, talotekniikan parannus
Amos Anderson käynnisti laajan peruskorjaustyön, johon sisältyi mm. viemäri- ja vesijohtojen parannustyö sekä lämpöjohtojen ja sähkön asennustöitä.

1940-1941 Kunnostus presidentin asunnoksi
Rakennushallitus sai tehtäväkseen suunnitella ja toteuttaa kunnostustyö. Arkkitehti Toivo Pelli laati korjaussuunnitelmat. Ensin suoritettiin vain välttämättömiä korjaustöitä. Huvilaa kutsuttiin Villa Kallioksi tulevan haltijansa mukaan, tämä ei kuitenkaan koskaan ehtinyt muuttaa Tamminiemeen.

1942-1956
Päärakennuksen alle rakennettiin kalliosuoja v. 1944.

1956 Peruskorjaus ja sisätilojen muutokset
Päärakennuksen julkisivu peruskorjattiin ja sisätilat uudistettiin keväällä ja kesällä 1956 presidentin varsinaiseksi virka-asunnoksi. Suunnittelusta vastasi rakennushallitus. Muutossuunnitelmat laati Kokko&Kokko Arkkitehtuuritoimisto. Sisustuksen suunnitteluun osallistui mm. Maija-Liisa Komulainen ja Liisa Suvanto.

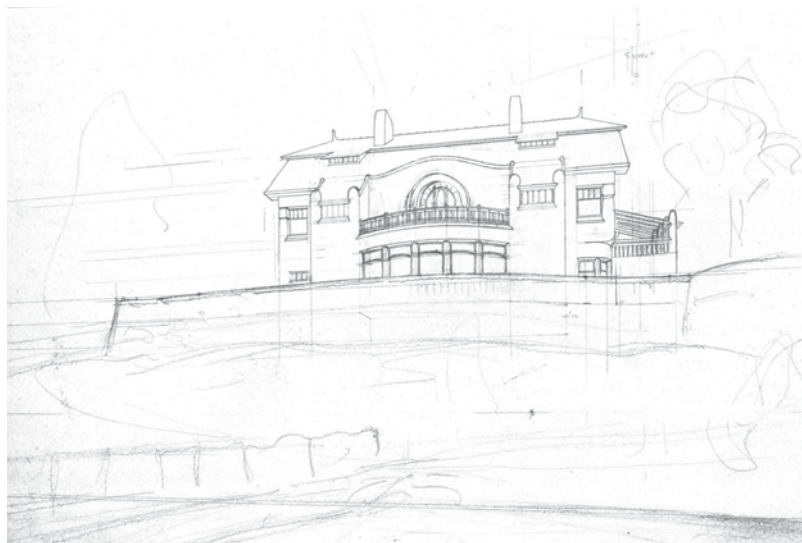
1960-luvun muutokset
Ullakolle rakennettiin harrastusvälineiden säilytys- ym. varastotilaa.

1974-75 Julkisivukorjaus ja sisätilojen kunnostus
Vuonna 1974 suoritettiin julkisivukorjaus ja sisätilojen kunnostus. Tiilikatto ja julkisivurappaus uusittiin, ulkoveritys muutettiin. Kesäaikaan 1975 sattuneen vesivahingon takia sisätilojen korjaustyöstä tuli suunniteltua laajempi. Sisustuksia suunnitteli mm. Timo Sarpaneva.

1987 alkaen Urho Kekkosen museo
Tamminiemen päärakennuksessa on vuodesta 1987 suoritettu kunnostus- ja ylläpitotöitä. Päärakennukseen on sisustettu näyttelytiloja.

SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

1902-1904 VILLA NISSEN

Päiväämätön perspektiivipiirros. Sigurd Frosteruksen kokoelma. SRM

Pormestari Öhman myi Tamminiemen rakennukset vuonna 1902 tanskalaiselle tukkukauppiaille Jörgen Nissenille, joka oli Saksan kansalainen, ja hänen vaimolleen Hannalle, os. Neuman. Kaupungin kanssa sovittiin tontin vuonna 1922 päättyvän vuokra-ajan jatkamisesta vuoteen 1942. Koska Nissenin suunnitelmiin kuului uuden, tiilestä muurattavan ympärivuotisen asuinrakennuksen ja uuden talousrakennuksen pystyttäminen, liian lyhyt vuokra-aika olisi ollut hänelle epäedullinen.

Jörgen ja Hanna Nissen palkkasivat nuoret arkkitehdit Sigurd Frosteruksen ja Gustaf Strengellin suunnittelemaan Tamminiemen uuden päärakennuksen, jonka nimeksi tuli Villa Nissen. Perheeseen kuului silloin vuonna 1897 syntynyt tytär Birgit. Perhe kasvoi vielä nelihenkiseksi, vuotta nuoremman adoptiotyttären Lisbethin saapuessa.

*Hyvönen - Kopisto, 1988, 23

Suunnitteluvaiheesta ovat Sigurd Frosterus ja Hanna Nissen kertoneet kirjeissään, jälkimmäinen vielä vuosikymmeniä myöhemmin lehtihaastattelussa. Tammi-kuussa 1903 Hanna kirjoitti sisarelleen, että piirustuksia odoteltiin lähiaikoina. Aviomies halusi välttämättä korkean taitekaton. Vaimo taas haaveili ”pienestä yksinkertaisesta renessanssihuvilasta”, jonka vesikatto olisi lähes näkymätön. Hän ennusti, että lopputulos olisi pikemmin vanhan Nürnbergin rakennusten kaltaisen. Tässä yhteydessä on kiinnostavaa, että Gustaf Strengell oli samoihin aikoihin kirjoittanut myönteiseen sävyyn Nürnbergin valkoisista, rapatuista ja tiilikattoisista rakennuksista.

On selvää, että rakennuttajat vaikuttivat toiveillaan suunnitteluratkaisuun. Hanna Nissenin paljasti päiväämättömässä kirjeessään äidilleen ja sisarelleen, että yhteistyö ei sujunut aivan kitkatta. Ensimmäinen kerros oli monien keskustelujen jälkeen valmiina ja tilaratkaisut olivat muuttuneet tehokkaammiksi. Toinen kerros olisi kohta valmis. Rannanpuoleinen julkisivu oli onnistunut, mutta koillispuolen julkisivu vaati vielä hiomista. Hanna Nissen kertoi Frosteruksen sanoen, että jos suunnitelmat eivät olisi miellyttäneet, hän olisi kohta saanut alkaa opettaa arkkitehdeilleen miten piirretään.

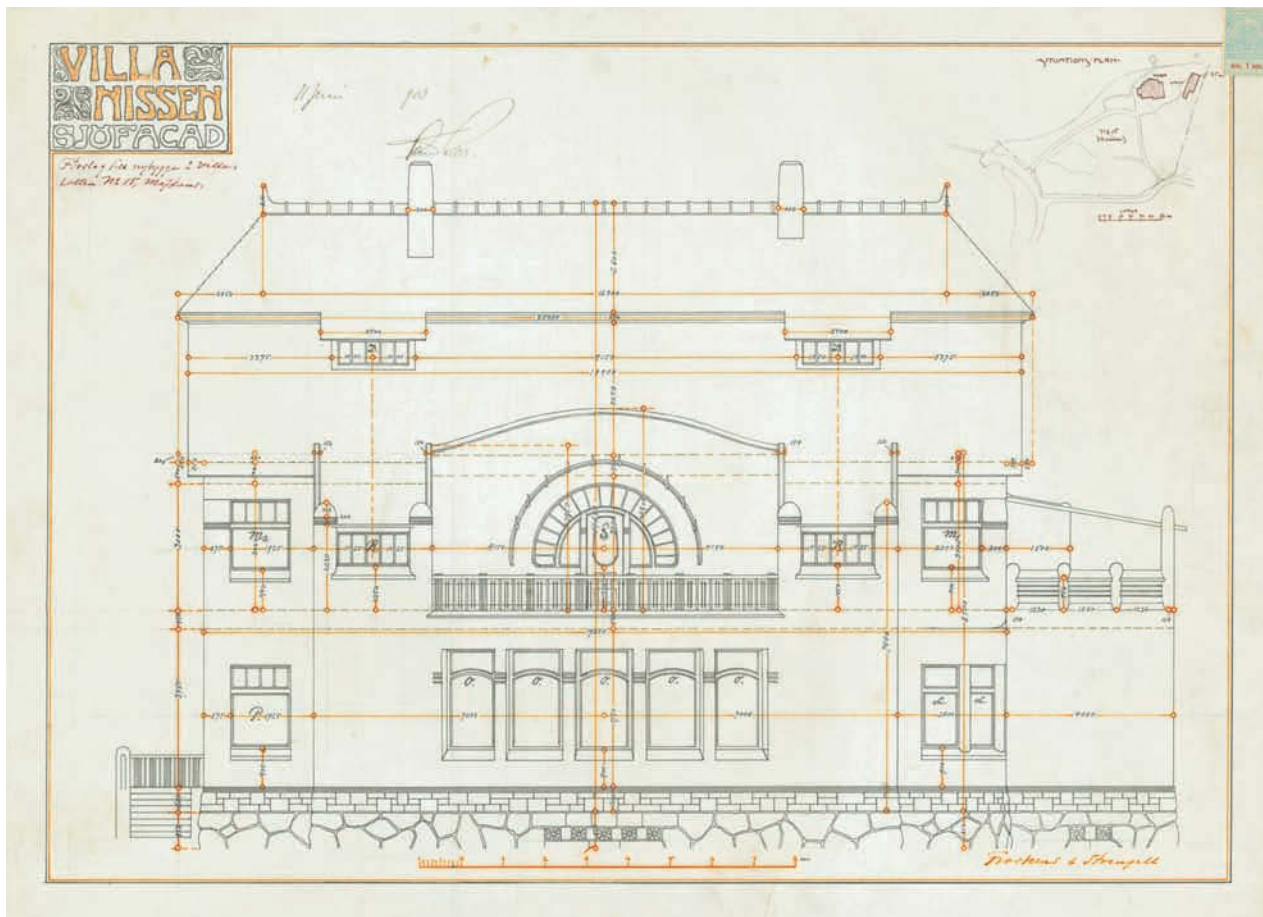
RAKENTAMINEN

Hanna Nissen mainitsi kirjeessään, että urakasta oli tarkoitus järjestää kilpailu. Toukokuussa 1903 perhe muutti Tamminiemeen väliaikaiseen asuntoon, rakennustöiden valmistumista odottelemaan. Mukana oli jo korillinen siemenperunoita.

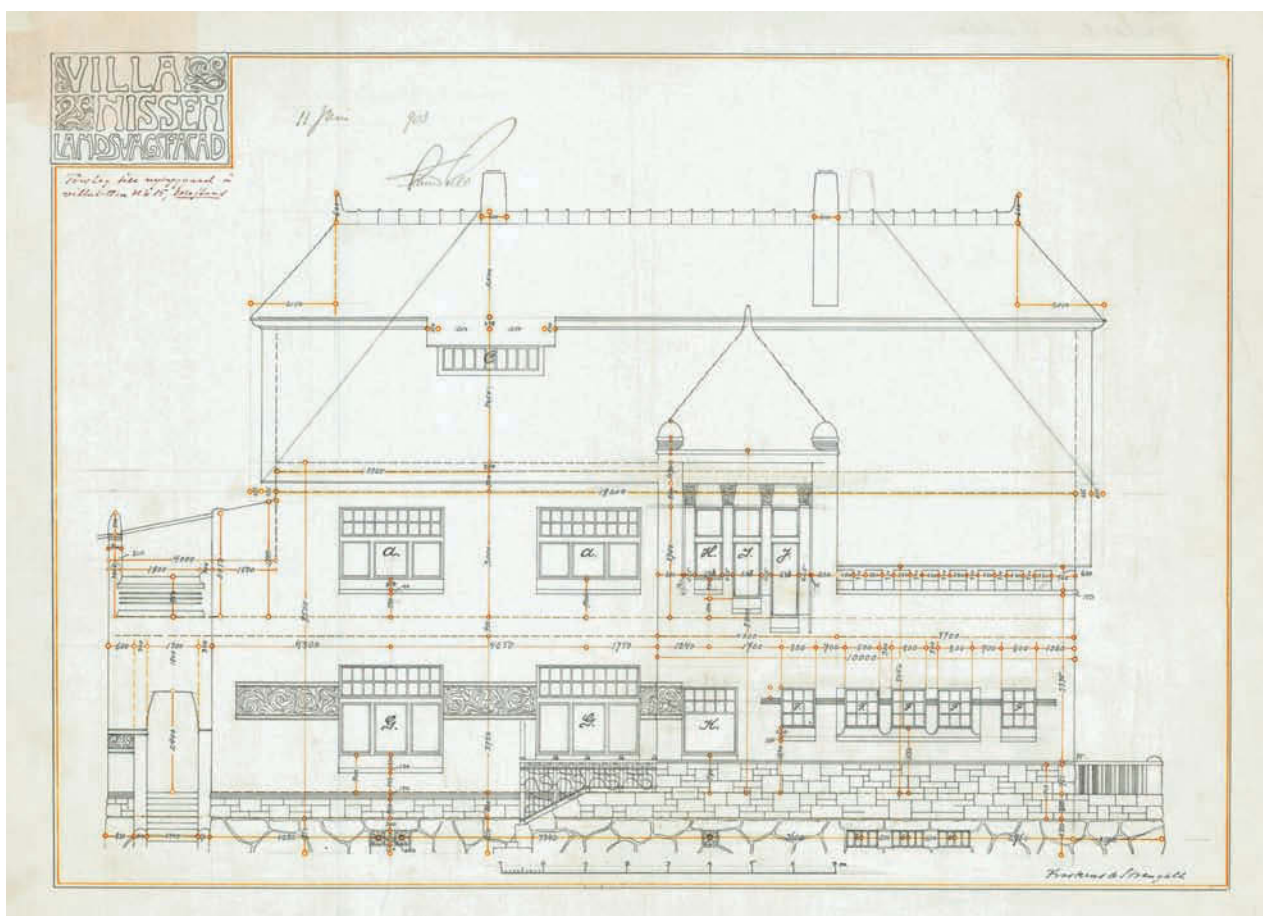
Koska Tamminiemen tontti on kaupungin vuokramaat, julkisivupiirustuksiin hankittiin Rahatoimikamarin hyväksymisleima, päivämäärä on 11.6.1903. Hanna Nissen on maininnut että rakennustyössä avusti pohjalainen rakennusmestari S. Hongell. Hongell oli siis joko urakoitsijana tai valvojana. Ainakin vuodelta 1906 olevan tiedon perusteella silloinen kaupunginrakennusmestari, nimeltään S. Hongell, tunsu arkkitehti Albert Nybergin, joka myöhemmin vuonna 1915 vastasi Tamminiemen talousrakennuksen laajennuksen suunnittelusta. Päärakennus valmistui vuonna 1904, samoihin aikoihin talousrakennus.

*Appelgren Anne Marie; Hbl 14.6.1940

*Rakennustaito, joulukuu 1906

Villa Nissen. Julkisivu lounaasen. Frosterus ja Strengell 1903. HKA

Villa Nissen. Julkisivu koilliseen. Frosterus ja Strengell 1903. HKA

SUUNNITELMAT JA TOTEUTUS

Alkuperäisistä, vuonna 1903 laadituista arkkitehtisuunnitelmista on jäljellä asemapiirros, 1. ja 2. kerroksen pohjapiirustukset, kaksi julkisivupiirustusta ja perspektiivipiirustus. Toistaiseksi ei ole löytynyt samanaikaisia leikkaus-, kellari- eikä ullakkopiirustuksia. Nissenin perheen aikaisia sisä- ja ulkokuvia päärakennuksesta on säilynyt vuosilta 1904 -1913. Hanna Nissenin lehtihaastattelu vuodelta 1940 ja v. 2009 tehty väritutkimus ovat täydentäneet tietoja tilojen ja sisustusten alkuperäisestä asusta. Niiden perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä suunnitelmien toteutumisesta. Seuraavassa kuvaillaan piirustusten esittämän ratkaisun ominaispiirteitä ja suunnitelmien toteutumista.

JULKISIVUPIIRUSTUKSET JA TOTEUTUS

Villa Nissen seisoo tukevasti korkean sokkelin varassa, joka on piirustusten mukaan ajateltu päällystettäväksi sekä epäsäännöllisillä kivillä että erikokoisilla suorakulmaisilla kivillä, käyttäen suomalaiselle jugendille ominaista, ns. *squared rubble*-tekniikkaa. Sokkeli nousee pohjoiskulmassa keittöportaan kaiteen tasolle. Sokkelin tuuletusaukkoja suojaavat verkkomaiset rautaristikot.

Jykevän sokkelin päältä kohoava rakennus on hahmoltaan kiinteä volyymi, johon liittyy kaakkoispäädystä ulkoneva katettu terassi ja lounaispuolen kaareva erkkeri. Sekä terassin että erkkerin päällä on parveke, joista lounaispuoleisen kaide on erityisen dekoratiivinen. Rakennushahmon eheyttä eivät riko edes porraskatokset, vaan ulkoportaat on esitetty kattamattomina.

Koillisjulkisivun rapattua pintaa koristavat reliefit. Muita jugendtyylin ominaispiirteitä ovat yläosaltaan aumattu taitekatto ja räystäslinjan porrastuva, vaihteleva viiva, joka rannan puoleisen suuren ikkunan päällä muuttuu loivasti kaarevaksi. Samankaltaisia kaarevia räystäslinjoja käytti arkkitehti Henry van de Velde, jonka luona Frosterus työskenteli vuosina 1903-1904.

Rannanpuoleinen julkisivu on pääosin symmetrinen, kahden erkkerin kehystäessä keskeistä kaari-ikkuna- ja parvekeaihetta. Sisääntulopuolen julkisivu on epäsymmetrinen ja huipentuu pääportaan muodostamaan torniaiheeseen, jota korostaa porrastettu ikkunaryhmä. Keskieurooppalaista jugendtyyliä edustavat porrastorin ja erkkeri-ikkunoiden räystäältä kohoavat pienet pyöristetyt tornit.

Julkisivujen erimuotoiset ikkunat heijastavat sisätilojen vaihtelevaa luonnetta. Useimmat ikkunat ovat suorakulmaiset, ja isommissa ikkunoissa on tiheä väli-puitejako vaakasuuntaisen jakopuitteen yläpuolella. Pienemmät ikkunat on yleensä kokonaan jaettu väli-puiteilla pieniin ruutuihin. Suurimmat ikkunat ovat poikkeuksellisen muotoiset – pohjakerroksen solohuoneen ikkuna muodostaa loivasti kaarevan erkkerin, kostuen viidestä ikkunakarmista, jotka on jaettu kaarevalla vaakapuitteella. Toisessa kerroksessa on lounaispuolen erkkerin päällä poikkeuksellisen suuri, kaarevan muotoinen ikkuna. Ikkunaa kehystää pienten ruutujen muodostama kehäaihe. Ikkunoiden muotoilu muistuttaa lounaaseen levittäytyvän merenlahden aaltoilua ja säteilevää aurinkoa, joka tuo mielen huvimajan, Solkullan päätyyn maalatun auringon.

Villa Nissen, kuvausaika n. 1908 . (Kuva rajattu), MV

Vesikatto on päädyistään aumattu taitekatto, johon on sijoitettu kaikkiaan kolme ullakonikkunaa. Ylälappeet päättyvät pyöristettyyn räystäslistaan. Vesikatolta kohoavat savupiiput, joissa on loivasti kapeneva yläosa. Vesikatteena on savitiilikate harjatiiliseen.

Julkisivupiirustuksista poikettiin joidenkin yksityiskohtien osalta toteutusvaiheessa. Sokkeli toteutettiin tasakorkuisena ja verhoiltiin tukevalla graniittiharkoilalla käyttäen pyöristettyä, pullistuvaa ”makkarasaumausta”. Pääportaalle esitetty kaide jätettiin pois ja keittiöportaalte rakennettiin muurattujen pilareiden kannattama katos. Julkisivun koristeellisista relieffipinnoista luovuttiin, mutta pienet neliömäiset muurisivennykset toteutuivat koillisivun räystäällä. Lisäksi rappauspintaan liittyi muotoiluja ruutu- ja lista-aiheita. Erkkereiden pyöristetyn torniaiheet jätettiin rakentamatta. Rakennus varustettiin koristeellisten takorautakonsolien kannattamilla räystäskouruilla ja kuparisilla syöksytorvilla, joiden suppiloita koristivat viehättävät korkokuviot.

Päätyjulkisivujen piirustuksia ei ole löytynyt. Luoteispääty on pohjaratkaisun takia keittiökuisteineen, porrasikkunoineen ja tuuletusparvekkeineen julkisivuista umpinaisin ja epämuodollisin. Kaakkoispäädyä toteutettu, kaksivärinen julkisivu on huvilan arkkitehtuurin kannalta avainasemassa ristikkorakennetta muistuttavine ruutuaiheineen ja rappauslistoineen.

ALKUPERÄISEN VÄRITYKSEN ARVOITUS

Julkisivun pintakäsittelyn ja värityksen vanhemmasta historiasta kertovat Frosteruksen ja Strengellin allekirjoittamat, värittämättömät julkisivupiirustukset ja

mustavalkoiset valokuvat. Julkisivun alkuperäinen, vaalea rappauspinta oli hierretty sileäksi ja siihen liitettiin paikoin reliefiaiheita, pyöristysaiheita ja nauhamaisia korostuksia, joista osa on myöhemmin poistettu. 1900-luvun varhaiset valokuvat näyttävät kahdella sävyllä jäsenneetyn rappauspinnan. On mahdollista, joskaan ei todistettavissa, että alkuperäinen julkisivuväri perustui maalaamattoman peruspinnan ja valkeiksi maalattujen pintojen vuorotteluun. Värittämättömää laastia käytettiin esimerkiksi samanaikaisessa Villa Johannassa Eirassa. Villa Nissenin arkkitehtuurin keskieruoppalaisten esikuvien rappauspintojen sävy on usein valkea.

On mahdollista, että julkisivuja ei maalattu kokonaan heti rakennuksen valmistuttua. Kun julkisivun alkuperäinen rappaus vuonna 1974 poistettiin lähes kokonaan ja korvattiin uudella, oli tavoitteena palauttaa alkuperäinen väri Museoviraston konservattori Thorvald Lindqvistin opastuksella. Lindqvistin määrätelmän mukaan alkuperäinen julkisivuväri oli vaalean punertava. Varhaisinta tunnettua näytettä ensimmäisen kalkkimaalin sävystä säilytetään Museoviraston fragmenttikokoelmasta. Julkisivukorjauksen alkaessa on vielä löytynyt vastaavanlainen fragmentti päärakennuksen julkisivusta. Näytteestä on konservattori Tiina Sonninen tehnyt pigmenttianalyysin vuonna 2010.

Toteutunutta julkisivua elävöittivät punainen savitiilikate, eri sävyillä korostetut yksityiskohdat, kuten tummansävyiset takorautakannakkeet, umpinaisten räystäskoteloitten tummat peitelikat ja kaakkoispäädyä yläosan ristikkoihe. Räystäskourut ja syöksytorvet oli maalattu vaalealla sävyllä.

TILARATKAISUN OMINAISPIIRTEET

Alkuperäisistä, vuonna 1903 laadituista arkkitehtisuunnitelmista on jäljellä asemapiirros, 1. ja 2. kerroksen pohjapiirustukset, kaksi julkisivupiirustusta ja perspektiivipiirustus. Toistaiseksi ei ole löytynyt samanaikaisia leikkaus-, kellari- eikä ullakkopiirustuksia.

Huvila on sijoitettu kalliolle lähelle rantaa, josta on avoin näkymä veden yli länteen. Rakennuspaikka on luonut tilaisuuden suunnata asuinhuoneet mahdollisimman edullisesti auringon ja näkymien mukaan. Arkkitehdit ja rakennuttajat ovat saattaneet käyttää vertailukohteena tontilla ennestään sijaitsevan, Öhmanin huvilarakennuksen konseptia. On mielenkiintoista todeta, että huoneiden sijoitus ja ilmansuunnat vastaavat pitkälle jo Gustaf Nyströmin suunnitteleman huvilan ratkaisua.

Huoneiden käyttötarkoitus on esitetty 1903 päivätyissä arkkitehtipiirustuksissa. Pohjakerroksessa on eteisen, hallin ja suuren salongin lisäksi ruokasali, isännän huone, tyttären huone, keittiö aputiloineen ja wc-tila. Toisessa kerroksessa on ylähalli, neljä huonetta, kylpyhuone, wc-tila ja kolme parveketta. Pääportaan lisäksi on keittiön ja ruokasalin väliin sijoitettu toinen, kapeampi sivuporras, joka nousee ensimmäisestä kerroksesta ullakkokerrokseen. Kellariin johtavista sisäportaista ei ole tietoja ennen 1950-luvun muutosvaihetta

Ensimmäiseen kerrokseen on kolme sisäänkäyntiä: pääsisäänkäynti sijaitsee koillispuolella, keittiön ovi luoteispäädyssä ja isännän työhuoneen ovi kaakkoispäädyssä katetun terassin suojassa. Kellarin ovi on

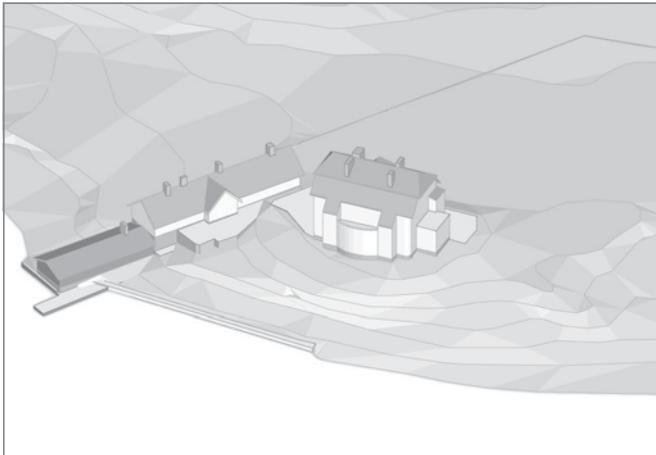
luoteispäädyssä keittiön ikkunan alla. Kellariin on valokuvien perusteella alun perin ollut sisäänkäynti vain ulkoa.

TILAJÄSENTELY

Molempien asuinkerrosten selkeä ja hierarkkinen tilallinen jäsentely perustuu seurustelutilojen, makuuhuoneiden ja aputilojen taitavaan ryhmittelyyn, jossa ytimenä on keskeisesti sijaitseva, avara porras- ja oleskeluhalli. Ala- ja ylähalli, olohuone ja päämakuuhuone on sijoitettu rakennuksen keskiakseliin. Pääoven ja portaiden sijoituksen takia asetelma on epäsymmetrinen. Muut huoneet on sijoitettu rakennusrungon kulmiin siten, että lähes kaikki saavat päivänvaloa kahdelta suunnalta. Yleensä huoneen nurkassa on ikkunallinen erkkeri, alkovi tai aputila. Tämä tilasuunnittelun periaate on 1900-luvun vaihteen uudelle asuinarkkitehtuurille ominainen piirre, joka esiintyy mm. Frank Lloyd Wrightin kuuluisissa esikaupunkihuviloissa.

Asunnon huoltotilat, kuten keittiö, varastot, kylpyhuone, WC-tilat ja sivuporras, on keskitetty rakennuksen pohjoisosaan.

ENSIMMÄINEN KERROS

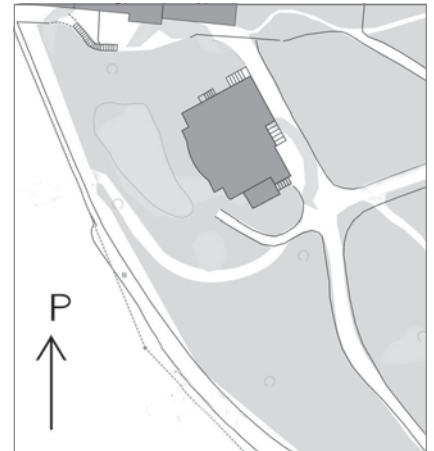

Tamminiemen uimahalli ja sauna, huolto- ja päärakennus, nykytilanne v. 2010. Mallinnus Marica Schalin

ENSIMMÄINEN KERROS

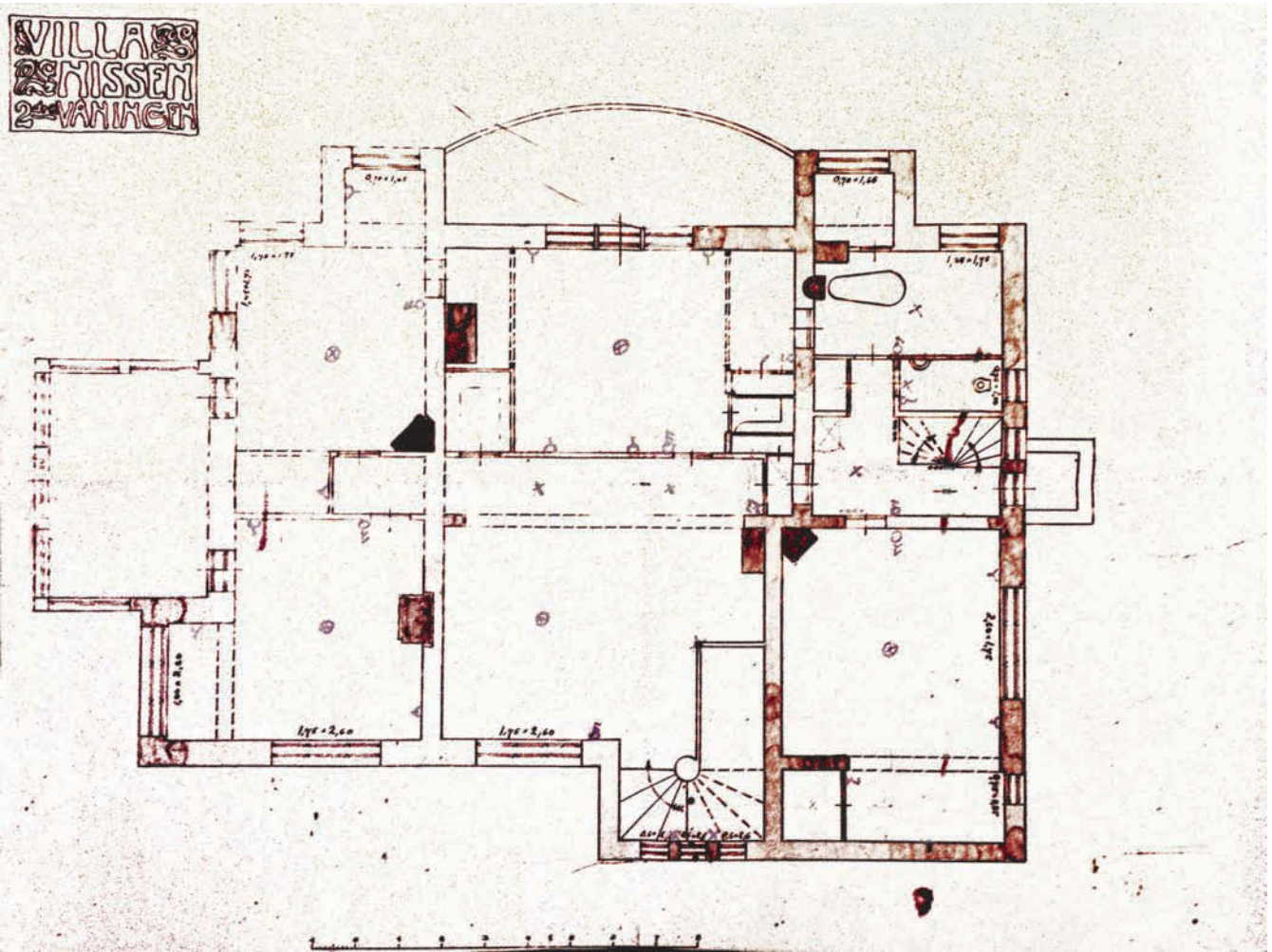
Pääsisäänkäynnin portaat on sijoitettu koillissivulle ikään kuin porrastornin kainaloon. Saapuja nousee ensin julkisivun suuntaisia kiviportaita pääovelle. Kulkusuunta kääntyy vasemmalle pienessä tuulikaapissa, josta lasiovi avautuu tilavaan alahalliin. Tuulikaappi ja ensimmäisen kerroksen WC-tila on sijoitettu sisäportaan alle. Kun tuulikaapista kuljetaan peremmälle, jää oikealle puolelle keittiöön ja WC-tilaan rajautuva välikk. Suoraan edessä on kevyen seinäkkeen rajaama vaatetila ja vasemmalla varsinainen halli, jonka vasemmalla sivulla on isännän huone, vasemmassa sisänurkassa uuni ja edessä olohuone. Vaatetilan takana nousee hallin seiniin tukeutuva avoporras, joka kiertyy porrastornin ikkunoiden kohdalla pyöreän pilarin ympärille yläkerran hallin sisäosan suuntaan. Isännän huoneessa on ikkunat kahteen suuntaan ja lisäksi ovi katetulle terassille. Huoneeseen liittyy päätyseinän puolella tynnyriholvattu ikkunaerkkeri, joka on tarpeeksi väljä kalustettavaksi pöydällä ja parilla tuolilla.

Alahallista kuljetaan parioven kautta avaraan olohuoneeseen. Rannanpuoleisen kaarevan erkkerin isoista ikkunoista tulvii valoa ja vedenpinnan välke heijastuu huoneen seinistä. Kaarevaan ikkunaseinään rajautuva osa on vuoden 1903 piirustusten mukaan suunniteltu korokkeeksi ja tarkoitettu sisustettavaksi ”kukkaishuoneeksi” – tämä on jugendin tilasuunnittelulle ominainen ratkaisu, ”huone huoneessa”. Toteutusvaiheessa korokeratkaisusta on luovuttu, mutta erkkeri on suunnitelman mukaan sisustettu huonekasveilla.

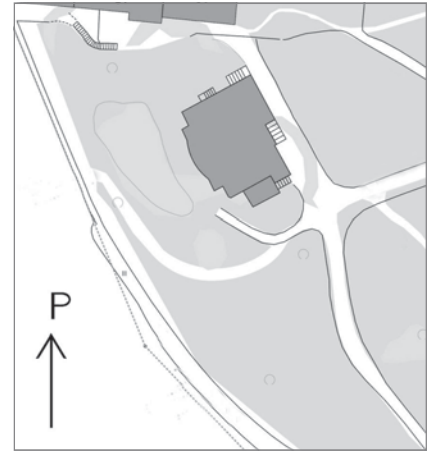
Olohuoneen vieressä on tyttären huone, jonka leveän väliseinäaukon liukuovet voidaan työntää muuratun seinän sisään. Huoneessa on kolmijakoinen kulmaikkuna ja lisäksi pienen sivuikkunan valaisema erkkeri. Huone on luultavasti tarkoitettu lasten leikkihuoneeksi, koska makuuhuoneet on esikaupunkihuvilalle tyyppilliseen tapaan sijoitettu toiseen kerrokseen. Huoneeseen on piirretty uuniratkaisu, joka kaikesta päätellen on muuttunut toteutusvaiheessa.

Olohuoneen oikealla puolella on parioven takana ruokasali, kahden ikkunan valaisema kulmahuone. Ruokailuhuoneesta on porraskäytävän välityksellä yhteys keittiöön. Pohjakerroksen keittiö- ja aputilat on keskitetty pohjoiseen kulmaan, johon kuuluu huoltoetinen. Ikkunalliset aputilat, ruokakomerot (*skafferi*) ja varasto on sijoitettu koillissivulle. Luoteissivulla on kivirakenteinen avokuisti ja ulkoportaat päärakennuksen ja talousrakennuksen väliselle pihamaalle. Keittiöportaiden jatkeena pihatasolta laskevat portaat kellariin. Ulkopuolinen kellariportas on 1910-luvun valokuvasta päätellen ollut katettu.

Villa Nissen. 2. kerroksen pohjapiirros 1903, sinikopio. Senaatti-kiinteistöjen arkisto

TOINEN KERROS

TOINEN KERROS

Toisen kerroksen huonejärjestely perustuu ylähallin ja päämakuuhuoneen muodostamaan, kantavien väliseinien rajaamaan keskiosaan ja sivuilla sijaitseviin makuuhuoneisiin ja pesutiloihin.

Portaat nousevat väljään ylähalliin, jonka ikkunat ovat koillissivulla. Rakennuksen keskiosassa ei ole kantavaa väliseinää, ainoastaan poikittainen palkki. Kevyellä väliseinällä on erotettu päämakuuhuone, jonka suuri kaari-ikkuna on lounaaseen. Piirustuksen mukaan huoneeseen kuuluu kevyillä väliseinillä rakennetut komerot ja alkoviseinät. Huoneesta on suora oviyhteys kulmassa sijaitsevaan kylpyhuoneeseen. Kerroksessa on kolme muuta makuuhuonetta, joista jokaiseen kuuluu erkkeri-alkovi. Eteläkulman huone on kulmaikkunansa takia aurinkoisin huone. Nissenin perheen valokuvien perusteella tämä on ollut tyttären makuuhuoneena. Siihen viittaa myös piirustukseen merkitty suora oviyhteys päämakuuhuoneeseen.

Kerroksessa on kolme parveketta, joista luoteissivun tuuletusparveke on sivuportaan yhteydessä. Kaakkoispäädyn makuuhuoneista on ovi vilpolan päällä sijaitsevalle tilavalle terassille ja päämakuuhuoneesta on ikkunaovi lounaissivun kaarevalle parvekkeelle.

Sivuportaan välikön yhteydessä on väljä ja valoisa kylpyhuone. Huoneessa on lämmitysuuni ja siihen liittyy ikkunallinen aputila. Vieressä on ikkunallinen WC-tila.

ULLAKKO

Piirustusten perusteella ullakkokerroksen järjestelyistä ei ole löytynyt varmoja tietoja, mutta kaakkoispäädyn huone on ainakin rakennettu jo heti vuonna 1904, siitä päätellen että ikkunat, kaakeliuuni ja komeronovi juontavat rakennusajalta.

SISÄTILOJEN MATERIAALIT JA VÄRITYS

Olohuone Nissenin perheen aikana n. v. 1908 MV

Sisustus toteutettiin rakennuttajien ja arkkitehtien näkemyksiä yhteen sovittaen. Ensimmäisten omistajien suosima sisustustyyli oli valokuvista päätellen varsin moderni ja yleissävyltään vaalea. Ottaen huomioon Gustaf Strengellin sisustusalan erityisharrastus, on mahdollista, että juuri hän on toiminut sisustusratkaisujen innoittajana. Väriykselle löytyy rinnakkaismerkkejä Strengellin kirjoituksista.

Arkistovalokuvien, Hanna Nissenin lehtihaastattelun ja v. 2009 tehdyn väritutkimuksen perusteella sekä vertailemalla aikalaisarkkitehtuuriin on mahdollista muodostaa käsitys alkuperäisten sisätilojen ilmeestä.

Isoista ikkunoista ja kulmaikkunoista tulviva valo oli sisätilojen kannalta tärkeä tekijä. Jopa toisen kerroksen ulkokulmaan sijoitettu kylpyhuone kiiltävine valkoisine seinälaattoineen oli varustettu isolla ikkunalla.

Ensimmäisessä kerroksessa käytettiin ainakin hallin, olohuoneen, tyttären huoneen, ruokasalin ja isännän työhuoneen lattioissa vinoruutuparkettia. Jalkalistat oli kuvista päätellen maalattu vaaleiksi. Sisäovet olivat yleensä peittomaalattuja, säännöllisiin ruutukenttiin jaettuja peiliovia.

Todennäköisesti jo valmistumisvaiheessa päällystettiin alahallin seinien alaosa ruudukkoaiheisella ja kuultokäsitellyllä puupaneelilla. Seinien yläosa maalattiin vaalealla sävyllä. Sisäkaton käsittelystä ei ole säilynyt valokuvia ja alkuperäinen pinta on vuonna 1956 rakennetun alakaton peitossa.

Keittiöportaan ylätasanne ja rakennusajalle tyypilliset pystypinnakaiteet, yläosaltaan kapeneville neliöpilareineen.

Salin seinät maalattiin ruokasalin oven yläreunan korkeuteen asti vaaleanvihreällä sävyllä, joka muodosti taustan omistajan taulukokoelmalle. Väripinnat kehystettiin ympäriinsä ohuella puulistalla. Oviaukon smyygit maalattiin valkoiseksi. Pohjoispuolen ruokasali maalattiin ”yötaivasta muistuttavalla sinisellä”. Ruokailutilaan avautuvan, portaan alle rakennetun alkovin seinäverhouksena oli ajalle tyypillinen, kuultokäsitelty ruutuaiheinen panelointi. Ruokasalia vastapäätä sijaitseva seurusteluhuone oli sävytetty ”iltahämärän harmaan” mukaan. Seinien yläosa ja katto maalattiin valkealla sävyllä.

Isännän huoneessa oli mahdollisesti tapetti, eikä muiden ensimmäisen kerroksen huoneiden kaltaista paneelimaalausta. Erkkeriholvin huomioon ottaminen on ehkä perustellut toisenlaista seinäkäsittelyä.

Toisen kerroksen avaraa ylähallia käytettiin Nissenin perheen aikana oleskelutilana, jossa oli mm. pitkä pöytä. Valokuvien perusteella vaikuttaa siltä, että seinät ja katto alun perin maalattiin lähes samaan, vaaleaan sävyyn, seinät mahdollisesti keltaisella. Lattian himmeästä kiillosta päätellen päällysteenä saattoi olla linoleumi. Eteläkulman makuuhuone alkoveineen, joka valokuvista päätellen oli lasten makuuhuoneena, oli tapetoitu. Tapettikenttiä kehysti ruutuaiheinen boordi. Varhaisesta negatiivitekniikasta johtuen seinän sävy näyttää valokuvassa tummalta, mutta on saattanut olla esimerkiksi aurinkoisen keltainen.

Messinkipainike ja pitkä avainkilpi vuodelta 1904.

Huvilan ainoa kylpyhuone oli rakennettu luoteispäätyyn sivuportaan viereen. Kylpyhuoneessa oli pesualtaat korkean peilin molemmin puolin ja kylpyamme. Seinät oli päällystetty vaalealla, neliömäisellä keraamisella laattalla n. 1,8 metrin korkeuteen. Yläpuolella oli maalattua seinäpintaa, jota reunusti pienten neliöiden muodostama boordi. Lattia oli päällystetty keraamisilla ns. Metlacher-laatoilla, joiden käyttö alkoi yleistyä Suomessa 1900-luvun alussa. Isokokoisien, kulumistaan viistetyin vaalean laatan ja tummemman vinoneliön muodostama säännöllinen laatoituskuvio on ollut aikanaan varsin tyypillinen, esimerkiksi teollisuuslaitoksissa ja sairaaloissa. Päärakennuksen eteisen ja vilpolan lattiapäällysteenä on säilynyt samantapainen Metlacher-laatoitus, jonka pienet laatat ovat terrakotanpunaiset.

Sivuportaan alkuperäisestä väryyksestä voidaan olettaa, että seinien alaosa on ollut yläosaa tummempi. Seinässä on löytynyt jälkiä vastaavanlaisesta pienten neliöiden muodostamasta boordiaiheesta kuin kylpyhuoneessa.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 23-26

* Hanna Neumanin haastattelu, Hbl 14.6.1940

Keittiöportaan seinän paljastettu varhainen maalaus neliöboordeineen on 1900-luvun alusta.

Toisen kerroksen kylpyhuone n. 1906. Nissenin perheen valokuva. MV

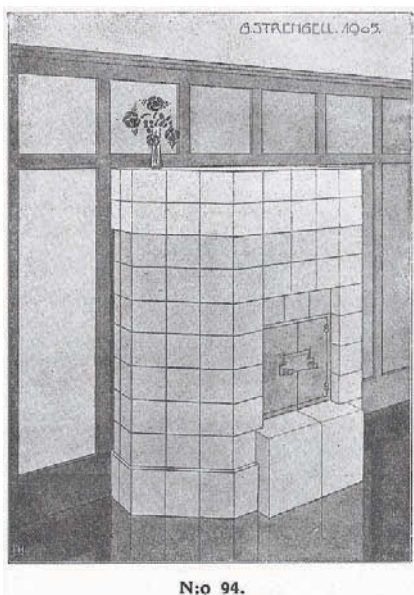
Vilpolan lattiassa on 1900-luvun alulle tyypillinen, reuna-boordin kehystämä laatoituskuvio.

LÄMMITYS JA MUU TEKNINEN VARUSTUS

Ullakolla on vanha säiliö. Sen alapuolella on ollut ensimmäinen kylpyhuone.

Villa Nissen oli toteutuessaan kansainvälistä tasoa, moderni ja teknisesti hyvin varustettu – mm. vesijohtolla, viemärillä, kahdella WC-tilalla ja kylpyhuoneella. Asunnon huoltotilat, kuten keittiö, varastot, kylpyhuone, WC-tilat ja sivuporras, keskitettiin rakennuksen pohjoisosaan, samoin vesijohto- ja viemäri-asennukset. Ullakolle on todennäköisesti jo alun perin sijoitettu tukeva, rautainen vesisäiliö, joka on edelleen olemassa omassa komerossaan ullakkokerroksen pohjoiskulmassa, entisen kylpyhuoneen yläpuolella. On mahdollista että siihen pumpattiin vettä tuulivoiman avulla. Kylpyhuoneen varhaisessa valokuvassa näkyy peilistä heijastuva, kiiltävä putki, joka kaikesta päätellen kuului vedenlämmityslaitteistoon.

Uunimalli, Gustaf Strengell 1905.
Wilh. Andstenin kaakeliuuniluettelo 1917.

Valurautainen poistoventtiilit.

Kellarin alkuperäistä ratkaisua ei tunneta, mutta siellä on saattanut olla ruokakellarin lisäksi mahdollisesti uuneja täydentävä keskuslämmityslaitos, ehkä myös pesutupa.

Huvilaa lämmitettiin ainakin kaakeliuunien avulla. Kuitenkin tehtiin ilmeisesti jo rakennusvaiheessa patterisyvennykset ikkunoiden alle. Kaakeliuunien malleista on säilynyt kuvauksia, osittain myös valokuvia. Vuoden 1903 pohjapiirroksiin on joka asuinhuoneeseen merkitty kaakeliuuni ja seinien sisään muuratut hormit. Seurusteluhuoneeseen rakennettiin kuitenkin toisenlainen, matala takka, eikä piirustuksen mukaista, kulmaan sijoitettua kaakeliuunia. Valkoista marmoritakkaa on Hanna Nissen muistellut haastattelussa. 1900-luvun vaihteessa esimerkiksi wieniläiset muotoilijat ja arkkitehdit suosivat tämän takan kaltaisia yksinkertaisia, stereometrisiä muotoja

Nykyisen salin nurkassa oli majolikakaakeleilla päällystetty kulmatakka, leveä kulmikas kaakeliuuni lattiaan asti ulottuvine luokkuineen. Valokuvissa näkyy, että kaakeleiden eloisa pinta heijasti valoa epätasaisesti.

Työhuoneen uunissa oli lähdetietojen mukaan ruutuaihe ja eteisessä oli lummeaineinen jugend-uuni. Sellaisia olivat mm. arkkitehdit Gesellius-Lindgren-Saarinen piirtäneet Andsténin kaakelitehtaan mallistoon. Gustaf Strengell ja Sigurd Frosterus olivat myös Andsténin tehtaan suunnittelijoina.

Tamminiemen naapurissa sijaitsevassa Meilahden kartanon rakennuksessa on esimerkkejä juuri samanlaisista ruutuaiheisista ja lummeaiheisista uuneista.

Ulkoseinän ikkuna-aukon yli kulkee rata-kiskopalkki. Rakenneavaus 2010.

Palvelijahuoneen säilynyt uuni kuului Andsténin tehtaan vakiomallistoon. Lukuun ottamatta marmoriuunia ja kolmannen kerroksen valkoista kaakeliuunia, kaikki uunit purettiin vuonna 1956. On sanottu, että kaakelit käytettiin ranta-alueen täyteenä.

Perusmuurit muurattiin harmaakivestä ja verhottiin graniittiharkoilla. Rakennuksen päädyssä oli kellari, jonka seinät oli muurattu tiilestä. Alapohjan alle

Palvelijahuoneen säilynyt kaakeliuuni.

RAKENTEET

Kellarin kappaholvi.

jäi ryömintätila, jonka tuuletusta varten jätettiin sokkeliin aukot. Aukkojen suojana oli hämähäkinverkkoa muistuttavat ritilät.

Huvilarakennuksen ulkoseinät ja kantavat väliseinät muurattiin tiilestä ja rapattiin. Välipohjat tehtiin puurakenteisina, lukuun ottamatta kellarin ja ensimmäisen kerroksen välipohjaa, joka tehtiin rata-kiskojen kannattamana kappaholvirakenteena. Leveiden ikkunoiden yli kulkevia palkkeja vahvistettiin rata-kiskoilla. Sisäportaiden kantavat rakenteet ja askelmat tehtiin puusta.

Rakennuksessa oli avoin, kylmä ullakko. Ullakkokerroksen kaakkoispäädyssä oli kevytrakenteisten seinien rajaama, kaakeliuunilla varustettu päätyhuone. Vesikaton kantavat rakenteet olivat puuta ja vesikatteena yksikupuinen savikattotiili. Savupiiput päällystettiin pellillä ja maalattiin valkeaan sävyyn.

Alapohjan rossipohja olohuoneen ryömintätilassa, oikealla ritilöiden suojaamat tuuletusaukot.

MUUTOKSET 1925-1939

1924-27 KUNNOSTUS-JA MUUTOSTYÖT, TALOTEKNIIKAN PARANNUS

Kun Tamminiemi oli myytävänä toukokuussa 1924, Hufvudstadsbladetin päätoimittaja Amos Anderson tuli lehtitietojen mukaan ostaneeksi huvilan melkein vahingossa Oscar Öflundin yllyttämänä. Kauppasummaan, 600 000 mk, sisältyi puutarhakalusto, työkalut ja sohva. Tontin vuokrasopimus oli tuolloin voimassa vuoteen 1942 saakka.

Amos Andersonin omistuskauden alussa Tamminiemien huvila kunnostettiin perusteellisesti. Työ käsitti mm. viemäri- ja vesijohtojen perustavan parannustyön sekä laajoja lämmönjohtojen ja sähköasennustöitä. Kaakeliuunit säilytettiin lämmityspattereista huolimatta. Toisen kerroksen halliin sisustettiin ruokasali, koska pohjakerroksen sininen ruokasali ei ollut riittävän suuri päivälliskäyttöön. Toisen kerroksen rannan puoleinen huone parvekkeineen ja kaari-ikkunoineen oli Andersonin makuuhuoneena. Päädyissä sijaitsevat makuuhuoneet olivat vierashuoneina. Kylpyhuone oli edelleen toisen kerroksen luoteiskulmassa.

ASUKKAAT ANDERSONIN OMISTAJAKAUDELLA

Amos Anderson asui lähdetietojen mukaan vain tilapäisesti Tamminiemessä. Viikonloppuisin hän viihtyi Bad Grankullassa ja vuodesta 1927 hän vietti kesät ostamassaan Söderlångvikin kartanossa. Samana vuonna hän vuokrasi Tamminiemien huvilan kapteeni Georg Franz Favrelle, joka oli Hackman & Co:n johtaja. Favren muutettua Viipuriin 1930, seuraavaksi vuokralaiseksi tuli konsuli Johan Vilhelm Cadenius, kuljetusliike Oy Cadenius&Grahn Ab:n ja Oy Victor Ek Ab:n toimitusjohtaja. Cadenius asui Tamminiemessä kuolemaansa saakka vuoteen 1939.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 26; Hbl 20.5.1956

VESIJOHTO-, VIEMÄRI JA LÄMPÖJOHTOASENNUSTEN KUSTANNUSLASKELMIA YM.

Andersonin suorittamaan korjaustyöhön liittyen, säilyneet laskelmat ja urakkatarjoukset on päivätty v. 1927:

- viemäri- ja vesijohtojen perustava parannustyö
 - laajoja lämmönjohtojen ja sähköasennustöitä.
 - kaakeliuunit säilytettiin
- Classic-radiaattorit, Högfors

* Amos Andersonin asiakirjoja,, DLD arkisto, Kansalliskirjasto

MUUTOKSET 1940-1955

1940-41 KUNNOSTUS PRESIDENTIN VIRKA-ASUNNOKSI

ANDERSONIN LAHJOITUS

Amos Anderson harkitsi jo 1930-luvun alussa Tamminiemen myyntiä. Huvilan myynti toivottuun hintaan ei näyttänyt mahdolliselta vuonna 1939, jolloin huvilaa arvioitiin ja vuokra-ajasta oli enää muutamia vuosia jäljellä. Jo 1920-luvun alussa Anderson oli tutustunut tulevaan presidenttiin presidentti Kyösti Kallioon (1873-1940), jolla oli tapana tehdä kävelyretkiä Meilahdessa. Hän oli maininnut haaveistaan asua Meilahden maalaisympäristössä mieluummin kuin presidentin linnassa, ja hänen kerrotaan ehdottaneen Andersonille Tamminiemen lahjoittamista valtiolle.

Talvisodan aikana puolustusministeriö otti Meilahden huvilat haltuunsa omaan käyttöön. Puolustusministeri Niukkanen asettui esimerkiksi Maila Talvion huvilaan. Anderson oli valmis lahjoittamaan Tamminiemen valtiolle huvilan arvioinnin jälkeen.

Elokuun 16. päivänä 1940 allekirjoitettiin lahjakirje, jonka mukaan huvila tuli käyttää tasavallan presidentin asuntona. Anderson luovutti myös varat huvilan kunnostustyöhön. Hän edellytti, että Helsingin kaupungin maksaisi korvauksia siitä, että huvilaa oli käytetty väestönsuojana talvisodan aikana. Helsingin kaupunginhallituksen kanssa sovittiin vuokra-ajan jatkamisesta vuoteen 1965.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 27

1940-41 PÄÄRAKENNUKSEN KORJAUSTYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Rakennushallitus sai tehtäväkseen suunnitella ja toteuttaa kunnostustyö presidentin asunnoksi. Virkaarkkitehtina työskentelevä Toivo Pelli vastasi korjaussuunnittelusta. Suunnitteluvaiheessa huvilaa kutsuttiin Villa Kallioksi tulevan haltijansa mukaan.

Arkkitehtipiirustusten perusteella on mahdollista arvioida, millä tavalla rakennuksen tilaratkaisut olivat muuttuneet edeltävien vuosikymmenten aikana. Vuodelta 1940 olevat pohjapiirrokset ovat ensimmäiset tunnetut, vuoden 1903 jälkeiset piirustukset.

Päärakennuksessa suoritettiin lähinnä pintakorjauksia, maalaus- ja tapetointitöitä sekä lattian korjaustöitä. Eteishallin kulmaan sijoitettiin uusi naulakkotila ja rakennettiin uusi WC, toisessa kerroksessa rakennettiin kylpyhuone uudestaan samalla paikalle. Presidentin näkemyksen mukaan sota ei sallinut suurempaa korjaushanketta. Lopputarkastus suoritettiin tammi-kuussa 1941.

MUUTOKSET 1940-1955

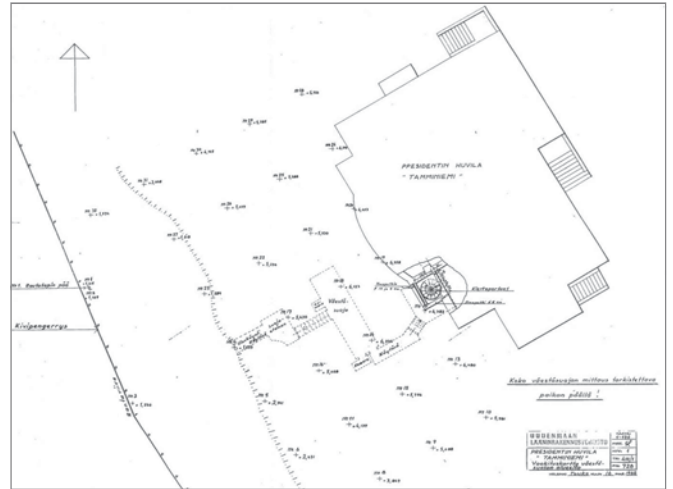
1941-1944 TAMMINIEMEN ENSIMMÄINEN PRESIDENTTI RISTO RYTI

Presidentti Kallio menehtyi 1940 muuttamatta kosaan Tamminiemeen. Seuraava presidentti Risto Ryti alkoi vaimoineen tehdä muuttoa Tamminiemeen. Kevättalvella 1941 huvila sisustettiin presidentin käyttöön. Presidentin linnasta tuotiin mm. ruokasalikalusto, jonka valmistaja oli Nicolai Bomanin höyrypuusepänerverstas Turussa. Linnasta tuli myös biedermeier- ja uusrokokoohuonekaluja. Huonekaluja on jäljellä salissa, pienessä ruokasalissa ja presidentin työhuoneessa.

Presidentti Ryti oli jatkanut Suomen Pankin perinteitä järjestää perjantaisin illallis- ja saunatilaisuus. Rytin asuessa Tamminiemessä saunavieraat kutsuttiin sinne. Nykyinen sauna on rakennettu vasta 1956.

Jatkosodan aikana presidenttipari muutti osittain Tamminiemeen, vaikka linna säilyi edelleen presidentin työpaikkana. Kun vuoden 1944 pommitukset vaurioitivat linnaa, presidenttipari muutti lastensa ja heidän perheidensä kanssa Tamminiemeen. Presidentti hoiti nyt virkatehtäviään huvilassa, ja hänelle sisustettiin karttahuone, jossa hän saattoi seurata sotatapahtumia. Tamminiemessä tapasivat poliittiset vaikuttajat sodan aikana, ilmeisesti myös Joachim von Ribbentrop ja Ryti kesällä 1944. Rytin virastaluopumisilmoitus on allekirjoitettu Tamminiemessä 1.8.1944. Carl Gustaf Mannerheimistä tuli seuraava presidentti ja Rytit muuttivat pois Tamminiemestä.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 31-33

Rannan puoleisen kallioon rakennettiin pommisuoja - 1944./1962 RHA/KA

1944-46 CARL GUSTAF MANNERHEIMIN AIKA SUOJAHUONEEN RAKENTAMINEN

Mannerheim jakoi aikaansa eri tehtäviensä takia, asuen kesällä ja syksyllä Mikkelin päämajassa ja Helsingissä käydessään joko salonkivaunussa tai Tamminiemessä. Mannerheimin sairastelu johti virasta luopumiseen 4.4.1946.

Mannerheimin mukaan huvilan puutteet olivat talviaikaan huomattavat ja perusteellinen korjaustyö oli tarpeen. Hänen aikanaan tehdyistä korjaustoista ainoa merkittävä oli päärakennuksen kannalta suojahuoneen rakentaminen 1944 alkaen. Suojahuone rakennettiin kallioon, ja siihen kuljettiin huvilan seurusteluhuoneeseen päätyviä kierreportaita. Suunnittelijoina olivat Rakennushallituksen uusi pääjohtaja, tunnettu arkkitehti Erkki Huttunen ja arkkitehti Antero Pernaja.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 33

PÄÄRAKENNUKSEN MUUTOSPIIRUSTUKSET

1940-LUVULLA

1946-1955 JUHO KUSTI PAASIKIVEN AIKA – TAMMINIEMEN KORJAUKSET LYKKÄÄNTYVÄT

J.K. Paasikivi (1870-1956) valittiin 1946 presidentiksi. Paasikivi ei itse asettunut Tamminiemeen, vaan luovutti sen vaimonsa sukulaisille asunnoksi. Hän oli sitä mieltä, että linna sopi paremmin asunnoksi. Paasikiven aikana Tamminiemessä ei suoritettu mitään erityisiä korjauksia ja huvila rappeutui.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 35

Muutokset 1940-luvulla

Vuodelta 1940 on olemassa Villa Kallion päärakennuksen ja ullakkohuoneiden ajantasapiirustus ja kalustettu muutospiirustus sähköpisteineen. Piirustuksissa ei ole päivämäärä, mutta käsiala ja nimi viittaavat samaan ajankohtaan kuin päärakennuksen lokakuussa 1940 päivätyt muutospiirustukset. Syy muutoksiin on ennen kaikkea Tamminiemen uusi käyttö presidentin virka-asuntona. Muutokset ovat kellarin osalta vähäiset. (KA RakH Iaa 950:41 Villa Kallio, Iaa 950:42 Muutospiirustus 1/100).

Kellarin muutokset 1940

Piirustusten perusteella kellariin kuljetaan edelleen ainoastaan ulkoa. Samoin on pääteltävissä 1 kerroksen pohjapiirroksen perusteella. Ovesta oikealle on kellarivarasto, edessä pata ja vasemmalla muuratulla väliseinällä erotettu tekninen tila, jonne on merkitty ”pannu” ja ”pumppu”. Rakennushallinnon Helsingin piirikonttorin leimalla varustetussa muutospiirustuksessa on esitetty valaisinten ja kytkimien sijoitus sekä kellarivaraston välivet. (Toivo Pelli 23.10.1940, KA RakH Iaa 948:11).

Väestönsuoja 1944

Väestönsuojan suunnittelu on ollut käynnissä Rakennushallituksessa kevästä syksyyn 1944. Pääosa piirustuksista on Antero Pernajan laatimat. Päärakennuksen seurusteluhuoneen erkkeriosasta louhittiin kierreporrasta varten noin kahden kerroksen kuilu kallioon. Kierreportaasta johti käytävä varsinaiseen suojahuoneeseen, joka sijaitsi tasolla -6,70 suhteessa päärakennuksen pohjakerrokseen. Varsinainen väestönsuoja oli noin 15 m² pitkä, kapea huone. Varauuskäytävä sijoitettiin kalliorinteeseen. rannan puolelle. Arkkitehti Erkki Huttusen allekirjoittama väestönsuojan aukon piirustus on päivätty 30.9. 1944.

Ullakon muutos 1940.

Villa Kallion muutospiirustuksessa vuodelta 1940 on esitetty ullakon päädyssä oleva huoneen jakamista väliseinällä, tai jo jaetun huoneen kalustusta ja sähköpisteitä. Toinen huone on varattu emännälle (303), toinen miespalvelijalle (302). Molemmassa huoneessa on varattu paikka varavuo-teelle. (KA RakH, Iaa 950:42)

MUUTOKSET 1956

PERUSKORJAUS JA SISÄTILOJEN MUUTOSTYÖT

Tamminiemen kunnostaminen oli tullut esille jo ennen vuoden 1956 helmikuun presidentinvaaleja. Kun kysymys presidentin asunnosta tuli esiin, presidentti Kekkonen ilmoitti muuttavansa mielellään Tamminiemeen.

Päärakennuksen peruskorjausta perusteli erityisesti muutos presidentin varsinaiseksi virka-asunnoksi. Suunnittelu tehtiin rakennushallituksen johdolla ja arkkitehtisuunnittelusta vastasivat arkkitehdit Niilo ja Kauko Kokko, Kokko&Kokko Arkkitehtuuritoimisto. Sisustuksen suunnitteluun osallistui useita ammattilaisia kuten sisustusarkkitehti Maija-Liisa Komulainen ja tekstiilitaiteilija Liisa Suvanto.

Peruskorjauksen kustannusarvio hyväksyttiin valtioneuvoston istunnossa 4.5.1956 ja työ suoritettiin keväällä ja kesällä 1956.

Julkisivujen rappauspinnat korjattiin ja mahdollisesti suoritettiin osittaista uusintarappausta. Vesikate uusittiin ja yksikupuinen kattotiili vaihtui kaksikupuseksi. Perusteellisesta suunnittelutyöstä kertovat myös laajat ovi-, ikkuna- ja helaluetelot.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 35-36

TILAMUUTOKSET JA PINTARAKENTEET

Huvilan uudistus oli sisätilojen osalta perusteellinen, lukuun ottamatta säilytettyjä peiliovia ja uuneja. Pohjakerroksen sali (103) yhdistettiin viereisiin tiloihin laajentamalla oviaukkoja. Työhuoneen oviaukkoa suurennettiin ja siihen asennettiin olohuoneen entinen pariovi tai samanmallinen uusi ovi.

Toisen kerroksen halli yhdistettiin entiseen makuuhuoneeseen purkamalla kevyet väliseinät ja asentamalla tilalle korkeat liukuovet. Ylähallin jatkeeksi sisustettiin lounaissivulle seinäkkeiden ja kattopalkin erottama avara ruokasali, johon liittyi kulmasta purettu kylpyhuoneen kohdalle rakennettu tarjoiluhuone ruokahisseineen. Uunit purettiin, lukuun ottamatta seurusteluhuoneen takkaa ja 3. kerroksen palvelijahuoneen kaakeliuunia.

Ensimmäisen kerroksen lattiat päällystettiin yhden-suuntaisella tammisauvaparketilla ja seinät maalattiin yhtenäisen vaaleiksi. Toisen kerroksen lattiat päällystettiin Wilton-kokolattiamatolla, jonka sävy oli päätiloissa harmaa.

Pääportaikko uusittiin tammipintaisena kaiteineen ja säleikköineen. Porrasaskelmien yläpinnat päällystettiin myös matolla.

Ala- ja ylähallin sekä toisen kerroksen ruokasalin uudet sisäkatot rakennettiin koolauksen varaan kangaspäällysteisinä alakattoina, joihin asennettiin uppoasennusvalaisimet. Katot maalattiin ensimmäisessä kerroksessa tummanruskealla sävyllä ja toisessakin tummalla sävyllä. Kangaspäällysteisiä kattoja tehtiin myös toisen kerroksen makuuhuoneisiin.

Myös kellarikerroksen taloustilat uudistettiin ja sivuporrasta jatkettiin kellariin. Uusia WC-, kylpy- ja pukeutumishuoneita sekä vaatekomoita rakennettiin.

Muutostyössä Tamminiemi menetti jugend-interiöörivaiheesta muistuttavia piirteitään, kuten uunit. Interiöörien uudistunut ilme perustui pääosin vaaleisiin, yhtenäisiin pintoihin ja avoimesti toisiinsa liittyviin oleskelutiloihin. Tilat muodostivat neutraalin taustan sisustukselle, joka koostui rinnakkain aseutuista vanhoista ja moderneista huonekaluista.

INTERIÖÖRIVÄRIT

Koska keskeiset huoneet liittyivät toisiinsa ilman ovia, toteuttaen modernismin ihannoimaa tilallista jatkuvuutta, ei ollut enää perusteltua korostaa huoneita poikkeavilla väreillä. Väritutkimuksen mukaan seinien viimeinen öljymaalikerros ennen lateksivaihetta on yleensä vihertävän harmaa (NCS S2005-G80Y hiukan vaaleampi) ja on syytä olettaa että tämä oli juuri 1950-luvun uudistuksessa käytetty värisävy. Tamminiemen sisustuksessa käytettiin rinnan antiikkihuonekaluja ja nykykalusteita, joille vihertävä sävy loi rauhallisen ja tasapainoisen taustan. Niiden kontrastina tummansävyiset kangaskatot ja harmaat kokolattiamatot olivat selvä irtiotto jugendhuvilan edustamista perinteistä.

TAMMINIEMEN KALUSTAMINEN 1956

Sisustusta suunniteltiin korjaustyön rinnalla ja rouva Sylvi Kekkonen osallistui muuton valmisteluihin. Hankinnoista vastasi Maija-Liisa Komulainen, joka

*Suunnitelmat ovat piirustuksina ja mikrofilmeinä säilyneet Kansallisarkistossa ja Senaatti-kiinteistöjen arkistossa. Niiden suppea luettelo on tämän selvityksen liitteenä (Rakennus- ja sisustuspiirustukset, RHA /KA mikrofilmit, valokuvat MV ja Tamminiemen museo)

* Valmistuneesta peruskorjauksesta ja sisustuksista on säilynyt lukuisia, valokuvaajien Roosin ja Welinin kuvaamia sisä- ja ulkokuvia.

* Väritutkimus 2009, Tiina Sonninen

suunnitteli Tamminiemeen mm. makuuhuoneen komeron, alahallin päällysvaate-tilan, naisten pesuhuoneen, teehuoneen upotetun kaapin, viinihuoneen sisustuksen, ruokasalin kaapin ja yläkerran pukeutumishuoneet.

Keittiö uudistettiin. Keittiö ja tarjoilutilat sisustettiin tehdasvalmisteisilla, peittomaalatuilla puukaapeilla.

Linnanvouti Anshelm Pyy valitsi astiastot ja tekstiilit. Uusien tekstiilien suunnittelusta ja valmistuksesta vastasi tekstiilitaiteilija Liisa Suvanto. Vuoden 1956 korjausvaiheesta on Tamminiemessä säilynyt huolella suunniteltuja ja toteutettuja kiinteän sisustuksen osia.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 35-36

* Hbl 10.10.1956

* Työ- ja detaljipiirustukset, KA; SKI; MVKI

SÄILYNEITÄ PIIRTEITÄ VUODELTA 1956 MUSEOTOIMINNAN ALKAESSA 1987

Pääporras

Teehuoneen ja viinibaarin sisustus

Ruokasalin kiinteä kaappi

Urhon huoneen vaatekaapit

Työhuoneen kiinteä hylly

1950-luvun kylpyhuone, 2. kerros

Tarjoiluhuone, 2. kerros

Tarjoiluvälikkö, 1. kerros

Pukeutumishuoneen sisustus, 2. kerros

Vaatenaulakko- ja WC-tilat, 1. kerros

Kangaspäällysteiset sisäkatot

Sauvaparketti

Liukuovet, osa

Ulkoportaan kaide

MUUTOKSET 1957-1973

Winterol-maalain käyttöä Tamminiemessä. Lehtileike, MV

1956 – 1974 URHO KALEVA JA SYLVI KEKKONEN TAMMINIEMESSÄ

Presidenttipari muutti Tamminiemeen 10.10.1956. Tamminiemi toimi koko Kekkonen kauden presidentin virka-asuntona ja Presidentinlinnan rinnalla työ- ja edustuspaikkana, ei ainoastaan Urho ja Sylvi Kekkonen (1900-1974) kotina. Presidentin poliittinen ja yksityinen toiminta keskittyivät Tamminiemeen, jossa otettiin vastaan virallisia vierailuja ja journalisteja. Kesät vietettiin Kultarannassa.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 36-41

KORJAUKSIA JA MUUTOKSIA

1960-luvun kuluessa Tamminiemessä tehtiin vaihteittain uudistuksia.

Työhuoneen ovi

Presidentin työhuoneen alahalliin johtavan sisäovi toteutettiin Laura Järvi-Larkaksen suunnitelmien mukaan. Työhuoneen puolelle asennettiin uusi peilirakenteinen pariovi, joka pehmustettiin ja päällystettiin mustalla sisustustelonilla.

Alakerran työhuoneen ikkunoihin asennettiin turvalasi (vuonna 1975 suunnitteluasiakirjoissa maininta Lexan-lasista).

Urheiluvälinetila

Aumakaton alla oleva korkea ullakkotila otettiin hyötykäyttöön sisustamalla sinne lämmineristettyä säilytystilaa presidentin kalastus- ja urheiluvälineille vuonna 1963. Kaappien ja hyllyjen suunnittelusta on säilynyt runsaasti detaljipiirustuksia. Suunnittelusta vastasi Laura Järvi-Larkas.

Väestönsuoja

Väestönsuojan kunnostussuunnitteluun ryhdyttiin vuonna 1962, koska ilmeni, että puiset kierreportaat ja välipohjat olivat mädäntyneet. Väestönsuojassa sekä kalliossa todettiin halkeamia. Väestönsuoja korjattiin ja laajennettiin samalla 30 hengen suojatilaksi. Laura Järvi-Larkaksen laatimat piirustukset on päivätty maaliskuussa 1963. (KA RakH Iaa 950:31-33)

Ullakolle rakennettiin metsästys- ja kalastusvälineiden säilytystila.

SÄILYNEITÄ PIIRTEITÄ 1960-LUVULTA MUSEOTOIMINNAN ALKAESSA 1987

Ullakon urheiluväline- ja varastotilat
Presidentin työhuoneen ovi

MUUTOSPIIRUSTUKSIA 1957-1973

PÄÄPORTAAN VALAISINPIIRROS 1959

Pääoven päälle kiinnitettävä kuparipeltikatos ja valaisinrivi on suunniteltu Rakennushallituksessa vuonna 1959. Siihen kuuluu pieni lippa, pyörästetty räystäskouru ja kolme kuutiomaista valaisinta.

PRESIDENTIN TYÖHUONEEN OVEN PÄÄLLYSTE

Suunnitelmat on laadittu 1960. Ovi on kaksinkertainen pari-ovi, josta uusi huoneen puoleinen ovi karneineen on suunniteltu asennettavaksi uuden tammikynnyksen kanssa. Toinen ovilevy on jätetty entiselleen. Työhuoneen puolella peilirakenteet ja mitat ovat samat kuin entisessä ovesa ja ovet peittomaalataan. Ovi päällystetään hallin puolelta mustalla telonipehmusteella, jonka kiinnitys tehdään messinkinupeilla. Työhuoneen lattiapäällysteenä on parketti, hallissa villamatto.

1963 ULLAKON SISUSTAMINEN JA ULLAKKORAKENTEIDEN MUUTOS

Vuonna 1963 laajennettiin kolmannen kerroksen tiloja ullakon puolelle. Suunnittelusta ja kalusteiden detaljisuunnittelusta vastasi Laura Järvi-Larkas.

Piirustus v. 1963, Laura Järvi-Larkas.

Ullakon muutospiirustuksissa on esitetty myös vanhat rakenteet, jossa on kattotuoleja noin metrin välein. Kannattajien dimensio n 5”x5”. Ullakon lattiasta on noin 3650 mm korkeudella vaakaorsi, joka on ylemmän, aumatun vesikaton räystäään korkeudella. Ullakon keskilinjan käytävän lattia on noin 200 mm ylempänä.

Suunnitelmat v. 1963 Laura Järvi-Larkas

Piirustusten mukaan ullakolle rakennetaan vaatehuone, eteinen sekä metsästys- ja kalastusvarusteiden säilytys huone. Vaatehuoneessa on tammiviilupäällysteiset liukuovelliset kaapit ja vaatenaulakot. Kaapeissa on mustat polttomaalattut lankavetimet.

Metsästys- ja kalastusvarustehuoneessa onget riippuvat kattokoukuissa ja kalastusvälineet säilytetään avohyllyillä. Tila on saappaille, ulkoiluvaatteille ja aseille. Metsästysvarusteet säilytetään vetolaatikoissa ja lasiovikaapissa.

Lämmöneristyksenä käytetään 100 mm vuorivillalevyä. Huoneissa on lakattu lankkulattia 1 1/2” x 4”. Seinät ja katto tehdään lastulevystä, ja peittomaalataan. Paneelaukset tehdään käyttäen valikoitua honkaa, joka jätetään käsittelemättä. Muuratusta osassa on karkea rappaus, joka maalataan. Vesikatteen suuntaisessa ikkunassa on kaksinkertainen lasitus tuettuna listoilla kattotuolien pintaan. Sisempi lasi on kuviolasia (ORNAMENT). Tilaan tulee kolme uutta laaka-ovea, jotka ovat molemmin puolin peittomaalattuja ja ilman kynnyksiä. (KA RAKH Iaa 950:3)

MUUTOKSET 1974-1975

JULKISIVUN PERUSKORJAUS JA SISÄTILOJEN KORJAUS

Kari Haavisto 1974, A-lehdet

Sylvi Kekkosen viimeisenä elinvuonna Tamminiemessä suoritettiin uusi korjaustyö.

Laaja julkisivukorjaus toteutettiin 1974, jolloin rappaus uusittiin kokonaan pohjia myöten, tiilikatto uusittiin ja räystäät korjattiin. Parvekkeiden pintarakenteet uusittiin ja parveketasot laatoitettiin klinkkerilaatoilla. Lounaisjulkisivun parvekkeen ulkoreuna ja riippukouru, parvekkeen yllä oleva räystäskouru, ylempi räystäs ja tuulilaudat uusittiin. Vanhat, takorautaiset kourunkannakkeet ja kupariset syöksytorvet säilytettiin. Suunnittelutyöstä vastasi Uudenmaan piirakennustoimisto.

Tiilikatto ja julkisivurappaus uusittiin. Huvila sai uuden, läpivärjätyllä rappauksella toteutetun väriytyksen, jolla tavoiteltiin alkuperäistä väritystä. Punertavaan sävyyn päädyttiin Museoviraston konservaattori Thorvald Lindqvistin ohjeiden mukaan. Läpivärjätyin Terrasit-rappauksen sävy ja karkea pinta eivät kaikilta osin näytä vastanneen tavoitteita.

Päärakennuksen sisustuksia uusittiin mm. professori Timo Sarpanevan ohjeiden mukaan. Suosittiin korkeatasoista suomalaista muotoilua. 1950-luvun suoralinjaiset sohva- ja muut kalusteet vaihtuivat mm. Alvar Aallon kalusteiksi ja Yrjö Kukkapuron nahkatuoleiksi ja -sohviksi.

Toisen kerroksen hallin ja ruokasalin lattiat olivat kokolattiamaton peitossa. Kun juhannuksen aikoihin 1975 sattuneen vesivahingon takia jouduttiin uusimaan lattiapintoja ja sisämaalauksia, varsinkin eteläpäädyn alueella, Sarpaneva ehdotti kokolattiamattojen tilalle aitojen itämaisten mattojen hankintaa. Sarpaneva, jolle oli annettu vapaat kädet esittää sisustuksen uudistamista, määritteli myös sisämaalauksen sävyt. Tästä on olemassa muistio, jossa Arimo Raeste selostaa toimenpiteitä. Muistio on päivätty Kultarannassa 2.7.1975.

” Presidentille,

Timo Sarpaneva (on) paneutunut Tamminiemen sisustamiseen. Joudutaan uusimaan osa lattioista ja sisämaalauksista. Useiden vaihtoehtojen jälkeen hän on päättänyt siihen, että nykyinen kalustus edustavaksi kunnostettuna jäisi ennalleen ja seinien värisävyä hieman lämmitettäisiin. Tärkein muutos olisi se, että...sovituille parketeille poistettavien kokolattiamattojen sijaan ostettaisiin kautta linjan aitoja itämaisia mattoja. Puollan hänen ehdotustaan...”

SISÄTILOJEN MUUTOKSET JA VOIMAKKAAT VÄRIT

Sisämaalaustöiden ja lattioiden uusimisen lisäksi muutokset koskivat lähinnä kalusteita ja tekstiilejä. Presidentin kylpyhuoneen sisustus tummansinisine laattoineen periytyy 1970-luvulta.

Keittiökaluusteet vaihdettiin uusiin laminaattipintaisiin vakiokalusteisiin, joiden mitoitus vastasi uusia standardeja. Keittiön väritys sai ruskea-keltaisen yleisilmeen.

Tamminiemen uudistuva ilme kiinnosti aikakauslehtiä. Kuvausten yhteydessä Me naiset- lehden kuvaaja Q-studiosta ja ja Avotakka-lehden valokuvaaja Kari Haavisto dokumentoivat sekä korjaustyötä edeltävää että työn valmistumisen jälkeistä ulkoasua ja interiööriä.

Helsingin Sanomat uutisoi 10.7.1974: UKK:n asunto vaihtaa väriä. Lehtikirjoituksen mukaan Tamminiemi saisi kesän aikana takaisin ”alkuperäisen värinsä, hieman punaiseen vivahtavan keltaisen”. Ulkoseinän rappauksen uusiminen oli edessä. Päärakennuksen vanha rappaus oli tarkoitus poistaa kokonaan ja korvata uudella ns. läpivärjättyllä rappauksella. Lehti siteerasi Kalevi Puskaa Uudenmaan piirirakennustoimistosta: ”Näin saamme kerralla valmista ja vältämme maalausvirheet. Tamminiemikin oli aikaisemmin maalattu lateksilla, joka ei sovellu rapattuihin pintoihin”. Puska kertoi että kattotiilet oli hankittu Ruotsista ja työmaata esittävässä valokuvassa oli pinoittain katto- tiiliä -Vittinge taktegel.

Kuvatekstissä kerrottiin, että Tamminiemen vaalean-keltainen väri muuttuisi nyt hieman punaisemmaksi.

Lokakuussa Avotakan toimittaja Eevaliisa Lyytikäinen selosti:

”Suurin ja kallein vaihe remontissa olivat talon ulkoveritys ja vesikaton uusiminen. Taloon pantiin uusi tiilikatto, ja talo rapattiin läpivärjättyllä laastilla, joka maksaa paljon, mutta jonka ikä on 40-50-vuotta. Väriyksen määräsi Museovirasto. Tamminiemi on nyt vaalean ruskehtava kuten alkuperäisessä asussa vuonna 1903. Väriyksen on rauhallinen ja kaunis, sopii maisemaan hyvin. Se päästää myös oikeuksiinsa julkisivun jugendpiirteet. Vaativasta rappauksesta on vastannut rakennusmestari Lauri Kekkonen. Presidentti Kekkostakin väriyksen on miellyttänyt, hän kuuluu sanoneen, että nythän talo on sellainen kuin

Rapatun julkisivun peruskorjauksen kustannusarvioon (1973) sisältyi rappausresepti, joka vastaa kohteessa vuonna 2010 suoritettuja rappausavauksia:

- pohjarappaus / vahvasti sementtipitoinen Signallaasti (90/10)
- täyttörappaus / KS 50/50
- pintarappaus / läpivärjätty laasti, tuotemerkki Terrasit, rappaus ruiskutyönä

Julkisivun väriyksen mallin (177) määritteli Museoviraston konservatorit Thorvald Lindqvist. Väriin muutokselle haettiin toimenpidelupaa rakennusvalvontavirastolta.

JULKISIVUKORJAUS, LÄHDEAINEISTOA

Ulkorappauksen seloste (luettelo)

Kustannuslaskelma, Uudenmaan piirirak.tsto, MVTa

- vanhan rappauksen poisto 550 m²
- tiilipinnan puhdistus 550 m²
- pohjustus (Signal-laasti) 550 m²
- karkearappaus (50/50 ks) 550 m²
- pintarappaus (Terrasit-jalolaasti) sisältää värin 550 m²
- ikkuna- ja parvekepilarien rappaus 30 jm
- sokkeli- ja porraskivien saumaus 86 jm

Julkisivupiirustukset rakennuslupahakemuksen liitteenä

Värimalli: kansio 178 (nn), MVKi

Ruskea kirjekuori A6: UPR – rkm Kekkonen Lohjan kalkki Oy. Kesä-74 (merk punaisella Säilytettävä!)
Tamminiemen seinävärimalli
Sis. kortti: Tamminiemi: tässä tallettu alkuperäinen seinäväri (177), terv. Th. Lindqvist
(malli vaalea harmahtava roosa)

Päärakennus, parvekkeet ja räystäskourut, korjaukset 1974-76, Piirustukset

- UPR Piir 5 Työ 1258 25.4.-74

Parvekkeen pellitys Det 1/2

Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli

Pohjarakenne: laatta, alla ohut betoni, alla huovat, alla ta-sausbetoni

- UPR Piir 6 Työ 1258 25.4.-74

Räystäskouru Det 1/2

Merenpuoleisen parvekkeen ulkoreuna ja riippukouru

Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli

Pohjarakenne: laatta, alla ohut betoni, alla huovat, alla ta-sausbetoni

- UPR Piir 7 Työ 1258 25.4.-74

Räystäskouru Det 1/2

Merenpuol parvekkeen yläpuolella oleva räystäskouru

- Piirustukset

UPR S-O Villa Tamminiemi

Kellari 1/50 13.2.1976

Piir 1, 2 ja 3 Työ 3010; 1. kerros 1/50 4.3.1975;

2 kerros 1/50 4.3.1975; Ullakkokerros 1/50 4.3.1975

A4 moniste

Presidentin huvila Tamminiemi. Päärakennuksen ja talous-

rakennuksen muutos- ja korjaustöiden rakennusselitys, sis.

Huoneseloste. Uudenmaan piirirakennustoimisto 4.4.1975.

Rakennusarkkitehti J. Keränen

*MVTa

MUUTOKSET 1974-1975

KEIITIÖN UUDISTUS JA VÄRITYS

KEIITIÖN VÄRI- JA KALUSTESUUNNITELMA

Keittiön uusi väritys noudatti 1970-luvulla suosittua linjaa:

PIIR/Kirj A4

Presidentin huvila T amminiemi

Iso keittiö Väritysehdotus

Keittiökaluusteet (ovet) IKI K 57 - keltainen

Kalusteiden runko ja sisäosat valkoinen

Työpöytälevyt IKI K10 valkoinen

Seinät (4033 vaaleankeltainen) - (käsin lisätty: ruskea)

Katto Seinälaattojen väri (ylivedetty) (Ruskea)

Ovet, ikkunat ja pielet valkoinen

Jalkalistat ja kynnykset Seinälaattojen väri (ylivedetty) (Ruskea)

Seinälaatat E-seinälaatat 71 Ruskea (lis. lyijyllä : valkoinen)

Lattian väri lisätty lyijykynällä: Tarkett 387 (-sininen) 24.6.-74 (kuitattu) (MVKi)

A4 teksti

(Presidentin huvila Tamminiemi (keittiö)

Seinät Joker 683.25 (vaalean punaruskea)

Katto Joker 680 (tumman ruskea)

Jalkalistat valkoinen

Kynnykset lattian väri (sininen)

(MVKi)

MUUTOKSET 1976-1986

1981-1986 TAMMINIEMI YKSITYISKOTINA

Tamminiemi oli presidentin virka-asuntona vuoteen 1981. Presidentti Kekkonen vetäytyttyä tehtävistään sairauden takia, valtioneuvosto päätti luovuttaa Tamminiemen hänelle asunnoksi. Presidentti Kekkonen asui Tamminiemessä kuolemaansa saakka ja hän kuoli Tamminiemessä 31.8.1986.

Päärakennus

Muutokset ovat todettavissa vertaamalla muutospöytäkirjoja ja vuonna 1978 laadittuja ajantasapiirustuksia.

Sisävärityksen osalta ylähallin ja ruokasalin kattopin-
nan väri on viimeistään tuolloin muuttunut vaaleaksi.
On kuitenkin mahdollista että maalaus on tehty jo
1975.

*Selvityksen aineistona on käytetty sisävalokuvia vuosilta 1973, 1974, 1976 ja Museovirastolle kuvattu valokuvasarja vuodelta 1987.

MUUTOKSET 1987-2009

1987 TAMMINIEMI MUUTTUU MUSEOKSI

Saara Salmi 2009

1987 URHO KEKKOSEN MUSEO

Valtioneuvoston kanslian päätöksellä 1.4.1987 luovutettiin Tamminiemen kiinteistö, rakennuksineen ja valtion omistamine irtaimistoineen opetusministeriölle ja edelleen museovirastolle. Päätöksen mukaan museoviraston tehtäväksi tuli perustaa museo Tamminiemeen. Museon tehtävänä oli valottaa Urho Kekkosen elämäntyötä ja Suomen itsenäisyyden ajan historiaa. Tonttinvaihdolla Tamminiemen tontti siirrettiin kaupungilta valtiolle.

Presidentti Kekkosen perilliset lahjoittivat presidentti-pariskunnalle kuuluneen irtaimiston Suomen valtiolle, hoidettavaksi museoon liittyvänä Urho Kekkosen kokoelman osana. Kokoelmaan kuuluu huonekalujen lisäksi taideteoksia, taideteollisuustuotteita, aseita, kalastusvälineitä, suksia, kunniamerkkejä, tekstiilejä, rahoja, mitaleita ja postimerkkejä. Siihen sisältyy virallisia lahjoja ja laaja valikoima muita lahjaesineitä.

KUNNOSTUS- JA YLLÄPITOTYÖT

Muutos museoksi merkitsi päärakennuksen osalta kunnostus- muutos- ja ylläpitotöiden suunnittelua ja toteuttamista käytettävien resurssien puitteissa. Kohteet ja toimenpiteet esitetään tässä selostuksessa kaavion muodossa. 2000-luvun viimeisiltä vuosilta ei ole kerätty tietoja.

Museon aikana on Tamminiemen päärakennuksessa suoritettu kunnostustöitä ja toisen kerroksen luoteispäädystä sijaitsevat huoneet on muutettu näyttelytiloiksi.

* Hyvönen-Kopisto 1988, 44

Merkittävin muutos sisätilojen osalta on kohdistunut toisen kerroksen luoteisosan huoneisiin, jotka on muutettu näyttelytiloiksi kiinnittämällä seinille kiinnitysalustoja ja sijoittamalla kattoihin kohdevalaisimia.

Näyttelytilojen lattiat on päällystetty linoleumilla.

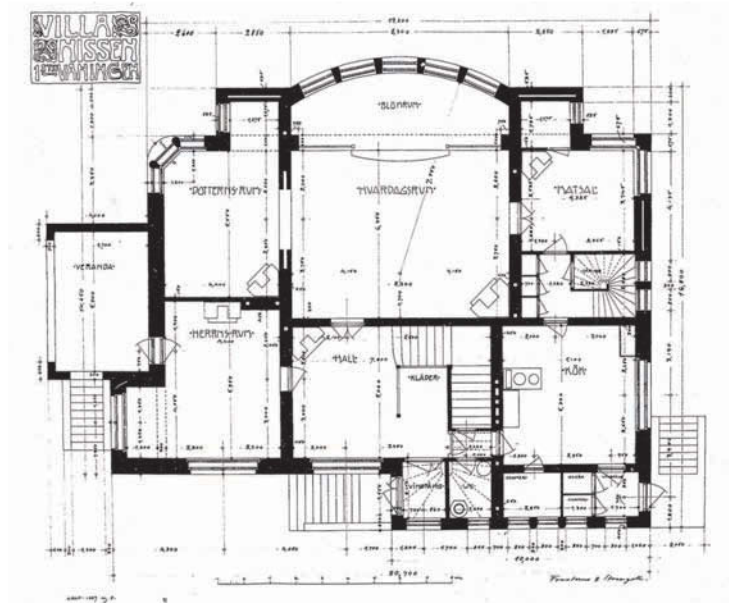
Valvonta- ja hälytyslaitteisto sekä muut turvajärjestelyt ovat osaltaan jättäneet jälkensä sisätiloihin mm. johtojen pinta-asennuksina.

1990-LUVUN KUNNOSTUS- JA MUUTOSTYÖT

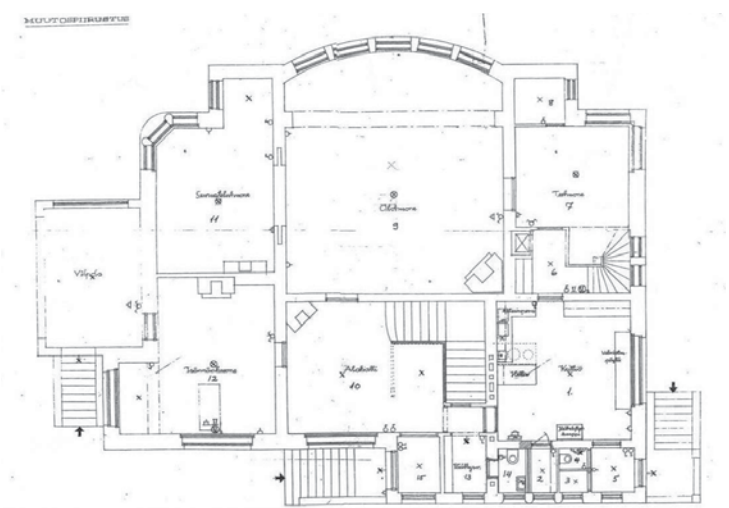
Henkilökunnan tilat

Tamminiemen museohenkilökunnalle on varattu tiloja päärakennuksen 3 kerroksessa. Pohjakerroksen keittiö on käytännössä toiminut taukotilana eikä sitä ole jatkuvasti esitelty yleisölle.

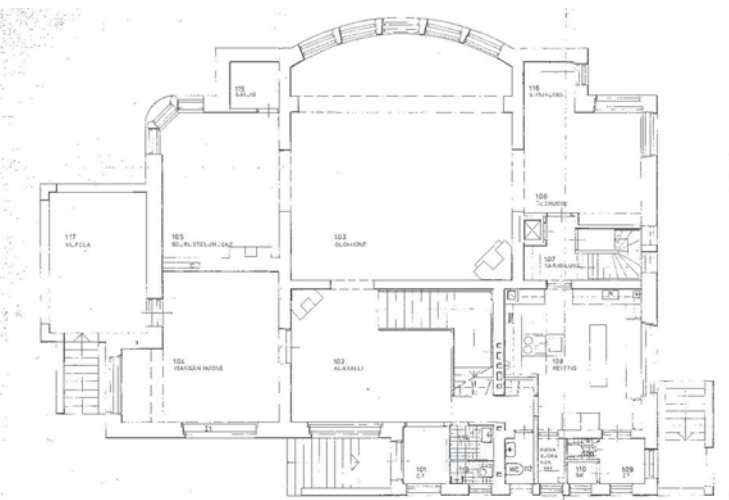
1903-1975 1. KERROS POHJAPIIRROS MUUTOKSIA

1.kerros pohjapiirros 1903. Arkkitehdit Frosterus ja Strengell. HKA

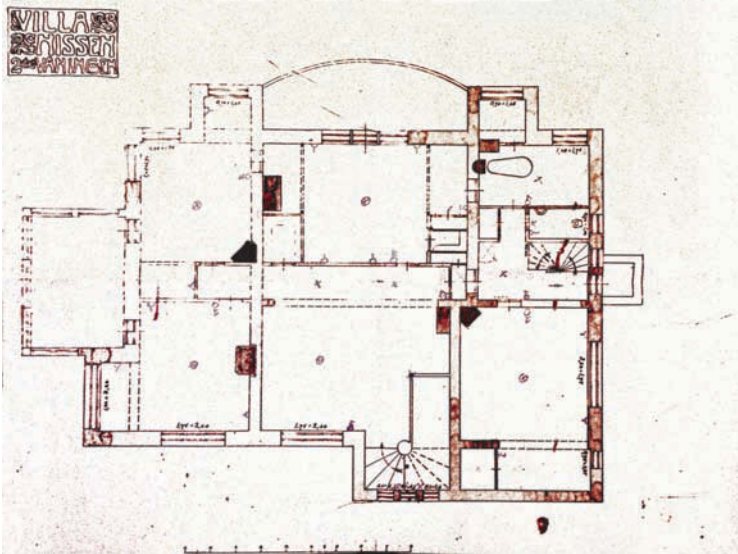

1 kerros muutospirustus v. 1940. Arkkitehti Toivo Pelli. Sähköpisteet on merkitty. paperikopio, MV

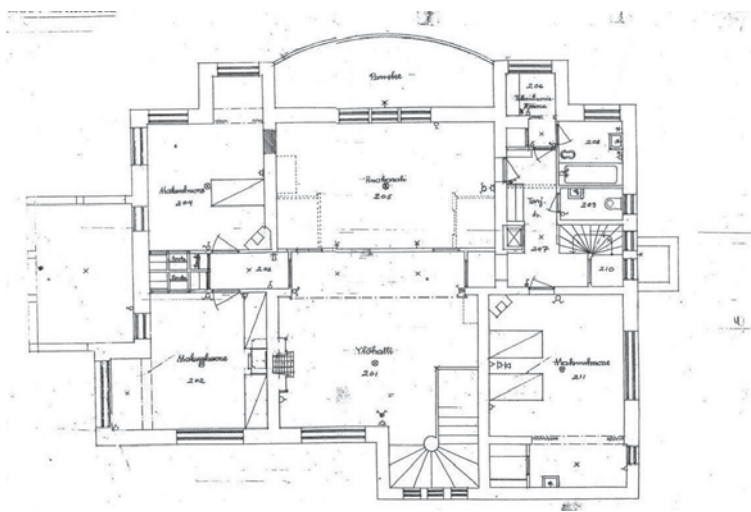

1 kerros v. 1975. MV

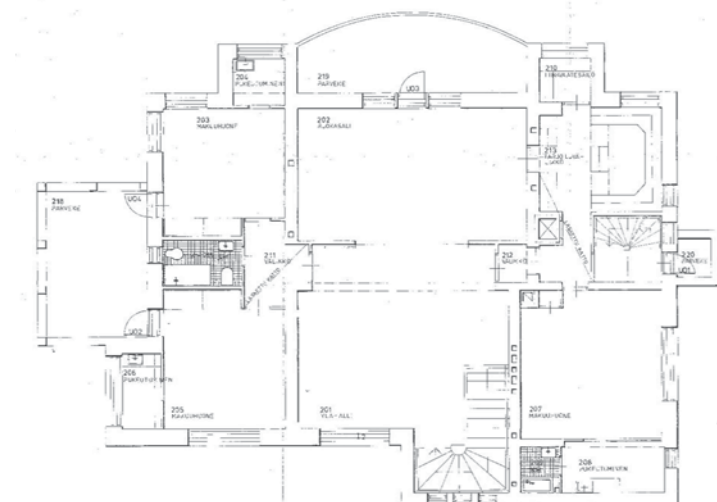
1903-1975 2. KERROS POHJAPIIRROS MUUTOKSIA

2kerros pohjapiirros 1903, SKI

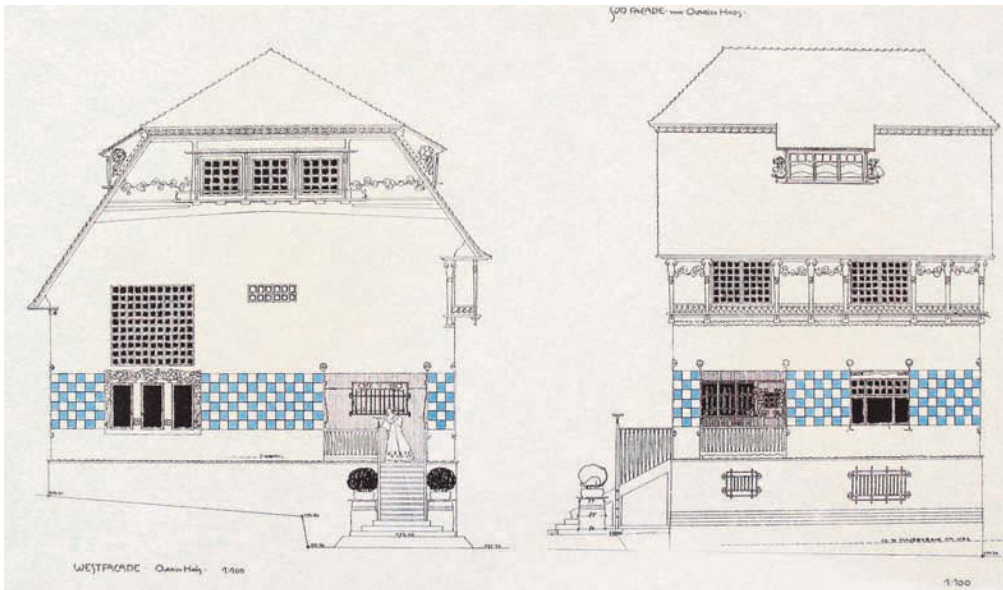

2 kerros muutospöytä v. 1940. Arkkitehti Toivo Pelli. MV

2 kerros v. 1975. MV

VILLA NISSEN - ARKKITEHDIT, AIKALAISET JA ESIKUVAT

Joseph Maria Olbrichin oma talo, Mathildenhöhe. Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin. Aumatun taitekaton rajaama päätyjulkisivu rappauslistoitneen on saattanut innoittaa Villa Nissenin arkkitehteja.

Sigurd Frosterus ja Gustaf Strengell olivat aikansa tunnetuimpia suomalaisia arkkitehteja ja kriitikkoja, jotka eivät tyytyneet vain suunnittelemaan, vaan osallistuivat kirjoituksillaan ajankohtaiseen arkkitehtuurikeskusteluun. Frosteruksella ja Strengellillä oli 1902-1906 yhteinen arkkitehtuuritoimisto, jonka tunnetuin saavutus on Villa Nissen, nykyinen Urho Kekkosen museo Tamminiemi. Villa Nissenin valmistumisvuonna 1904 arkkitehdit julkaisivat Helsingin rautatieaseman arkkitehtuurikilpailun innoittaman taistelukirjoituksen (*Arkitektur – en stridsskrift*).

Taiteilija Hans Christiansen talo, Mathildenhöhe, Darmstadt. Olbrichin suunnittelema, 1900-1901 rakennettu yhden perheen huvila.

Lahjakkaat arkkitehdit hakeutuivat ulkomaille töihin aikansa eturivin arkkitehtien ja muotoilijoiden luokse – Strengell työskenteli Lontoossa Charles Harrison Townsendin toimistossa ja Sigurd Frosterus Henry van de Velden toimistossa Weimarissa.

Sigurd Frosterus (1876-1956) oli arkkitehti, kriitikko ja esseisti, jota pidetään rationaalisen modernin keskeisenä ajattelijana ja tulkitsijana Suomessa. 1900-luvun alussa hän työskenteli monipuolisesti arkkitehtina ja kirjoittajana. Hän valmistui ensin filosofian kandidaatiksi 1899 ja jatkoi opintojaan Polyteknillisessä opistossa, opettajanaan professori Gustaf Nyström. Frosterus valmistui arkkitehdiksi vuonna 1902. Belgian muotoilijan ja arkkitehdin Henry van de Velden taiteilijaystävän, Suomessa asuvan A.W. Finchin kautta Frosterukselle järjestyi mahdollisuus lähteä työskentelemään van de Velden toimistoon. Hän oli siellä syksyllä 1903 ja vuonna 1904. Kimmo Sarjeen mukaan Villa Nissenin suunnittelu on osittain tehty Weimarissa, jossa Frosterus myös laati kilpailu-

Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin

ehdotuksensa Helsingin ja Viipurin rautatieasemaksi. 1910-luvulla Frosterus suunnitteli mm. useita asuin-kerrostaloja Helsinkiin.

*Sarje 2000, 10-11; Salokorpi 1965, 28

Sigurd Frosteruksesta valmistui Kimmo Sarjeen väitöskirja vuonna 2000, mutta Gustaf Strengellistä ei ole vielä tehty perusteellista tutkimusta. Kuten Frosterus, hän valmistui filosofian kandidaatiksi 1899, kirjautui Polyteknilliseen opistoon ja valmistui arkkitehdiksi vuonna 1902.

Gustaf Strengell (1878 - 1937) tunnetaan ahkerana kirjoittajana, joka käsitteli uutta asuinarkkitehtuuria ja kodin sisustusta mm. *Kotitaide-* ja *Arkitekten-*lehtien artikkeleissa. Gustaf Strengell toimi Taideteollisuusyhdistyksen museon intendenttinä 1914-1918. 1920-luvulla ilmestyi kirjasarja: *Kaupunki taideluomana*, *Rakennus taideluomana* ja *Koti taideluomana*.

Strengell työskenteli nuorena Eliel Saarisen ja huvilarakennuksistaan tunnetun Lars Sonckin toimistoissa. Hän erikoistui huvila-, pientalo- ja sisustussuunnitteluun. Hän oli hyvin perehtynyt asumisen uusiin virtauksiin ja esitti kirjoituksissaan, että keskiluokan asunto oli tärkeimpiä ajankohtaisia tehtäviä. Asumunnon tuli olla yhdenperheentalo. Arkkitehtuurin hyveitä olivat säästeliäs ja yksinkertainen muotokieli. Hän piirsi huvilasuunnitelmia mm. Kulosaareen, näistä osa myös toteutui. Tilaohjelmaltaan eräät Strengellin suunnitelmat olivat verrattavissa Villa Nisseniin.

*Kolbe 1988, 92-93; www.mfa.fi/arkkitehtiesittely

VILLA NISSENIN ARKKITEHTUURI AJASSA

Villa Nissen on neljä vuotta yhteistä arkkitehtuuritoimistoa pitäneen arkkitehtikaksikon harvinainen ja varhainen työ.

Nuoret arkkitehdit olivat kansainvälisesti suuntautuneita ja hyvin perillä ajankohtaisista arkkitehtuurivirtauksista, joita he myös esittelivät ja kommentoivat lehdistökirjoituksissaan. Sigurd Frosteruksen ja Gustaf Strengellin *Euterpe-*, *Arkkitehti-* ja *Kotitaide-*lehdessä julkaistut artikkelit tarjoavat erinomaisia lähtökohtia Villa Nissenin arkkitehtuurin tarkastelulle osana uutta eurooppalaista ja pohjoisamerikkalaista asuinarkkitehtuuria.

Talo Keller, Mathildenhöhe, Darmstadt. Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin Korkea rakennusmassa taitekattoineen ja erkereineen muistuttaa Villa Nisseniä. Päädyn yläosan käsittelyssä on samankaltaisia piirteitä.

Uusien puutarhaesikaupunkien asuntosuunnittelu ja uudistuva porvarillinen huvila-arkkitehtuuri olivat vuosisadan vaihteen arkkitehtuuri- ja taideteollisuusjulkaisujen keskeisiä aiheita. Esikuvat löytyivät ennen kaikkea Britteinsaarilta, Itävallasta ja Saksasta. Arkkitehdit Joseph Maria Olbrich, Joseph Hoffmann, Henry van de Velde, Charles Baillie Scott, C.F.A. Voysey ja Charles Rennie Mackintosh loivat huvilarakentamisen uusia malliratkaisuja. Ne edustivat jugend-tyylin uutta vaihetta tai jugendin rinnakkaisilmiötä, Arts and Crafts-liikettä.

Arkkitehtuuriltaan Villa Nissen on hyvin lähellä Joseph Maria Olbrichin Darmstadtin taiteilijasiirtolaan suunnittelemaa yksityishuviloita. Mathildenhöhen kukkulan rinteeseen sijoittuvat, puutarhojen ympäröimät yhdenperheentalot ovat useimmiten valkeita rapattuja, punaisten tiilikattojen kattamia rakennuksia. Vesikatto on usein samaan tapaan taitekattomallinen kuin Tamminiemessä.

Suomalaiseen 1900-luvun alun arkkitehtuuriin ja kodinsisustukseen vaikuttavat tulivat ennen kaikkea Saksasta ja Itävallasta, mutta myös Englannista ja Belgiasta van de Velden välityksellä. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa ruotsalaisen Carl Larssonin interiöörin kuvien suosiosta ja vaikutuksesta erityisesti Ruotsin ja Suomen sisustushanteisiin. Tammi- niemen huvilan pohjakerroksen kaareva erkkeri- ikkuna korotettuine lattioineen tuo mieleen Karin ja Carl Larssonin Sundborn-kodin kukkaikkunan. Nis- senin perheen kodin intiimit interiöörivalokuvat, jo- issa perheen lapset esiintyvät epämuodollisissa tilan- teissa, makuu- ja kylpyhuoneessa tai lastenhuonees- sa, ovat selvästi Carl Larssonin perhekuvien inspiroi- mia.

Strengell löysi asumisen parhaat esikuvat Englannis- ta. Anglosaksisen asuinarkkitehtuurin esimerkkejä esitteli laajasti mm. saksalaisarkkitehti Hermann Muthesius, jonka teos ”*Das Englische Haus*” ilmes- tyi 1904-1905. Muthesiuksen esimerkeistä osa tun- nettiin jo aikaisemmin vuosisadan vaihteessa Suo- messa, jossa seurattiin alan englantilaisia, saksalaisia ja itävaltalaisia aikakauslehtiä.

* Kolbe 1988, 52-63

ASUMISMUKAVUUS JA HUVILA-ASUMISEN OMI- NAISPIIRTEITÄ

Laura Kolbe on käsitellyt huvila-asumisen muotia 1900-luvun alussa. Teksti avaa kiinnostavia näkökul- mia Villa Nissenin arkkitehtuurin tarkastelulle ja Gustaf Strengellin ajatteluun.

Rakennuksen ja asuinhuoneiden optimaalinen sijoit- taminen ilmansuuntiin ja auringonvaloon nähden oli onnistuneen ratkaisun kannalta olennaista. Oleskelu- ja makuuhuoneille varattiin aurinkoisimmat ja par- haat sijainnit ja taloukset ryhmiteltiin mielellään pohjoissivulle. Suuremmissa huviloissa oli makuu- ja oleskeluhuoneiden lisäksi tilavat ruokakomerot, erillinen tarjoiluhuone sekä oma keittiösisäänkäynti. Keittiöstä yläkertaan johtivat usein palvelusväen käyttämät sivuportaat.

Mahdollisuuksien mukaan pystytettiin erillinen talo- usrakennus ja esimerkiksi pyykkitupa. Tulisijojen vaatima halkovarasto ja puutarhavälineiden varasto sijoitettiin usein talusrakennuksen yhteyteen tai erikseen. Ruokakellarin rakentaminen oli oma erityi- nen tehtävänsä.

Sundborn, kukkaisikkuna. Kuva tuo mieleen Villa Nissenin olohuoneen ikkunan. Karin ja Carl Larssonin koti tuli tun- netuksi taiteilijan julkaisujen välityksellä 1900-luvun vaihteessa ja muodostui kodinsisustuksen esikuvaksi. Larssonin piirustuksia julkaistiin mm. 1909 saksankielisenä kirjana *Das Haus in der Sonne*. (Larsson 1909)

EDISTYSTÄ TALOTEKNIIKAN ALALLA

Laura Kolben mukaan Tukholman huvilakaupunkei- hin hankittiin asumismukavuutta lisäävät varusteet, kuten keskuslämmitys, lämminvesi, WC ja sähkövalot huomattavasti aikaisemmin kuin vastaaviin kaupun- kiasuntoihin. Kun vesikäymälät ja kylpyhuoneet vielä edustivat ylellisyyttä kaupunkioiloissa, huvilaa saateti- tiin varustaa lämpöjohdoilla, vesijohdoilla, kylpyam- meella, WC:llä, sähköjohdoilla ja sähköisellä vesi- pumpulla.

Kolbe mainitsee esimerkkejä suurista huvilarakennuk- sista, joissa oli sähkö, puhelin ja pumpattavan puoli- automaattinen vesiputkiverkosto.

Paremmiin varustetuissa huviloissa oli vintillä vesi- säiliö, johon kerran päivässä pumpattiin käyttövettä kellarissa olevan (sähköisen) pumpun avulla. Monis- sa huviloissa oli lisäksi ainakin kannellinen kuiva- käymälä eli ilmakloetti. Mikäli talossa oli viemäri- verkosto, saattoi mukavuuksiin kuulua ns. septisellä tankilla varustettu WC.

*Kolbe 1988, 93-103

Kellariin sijoitettiin tavallisesti pannuhuoneen tai hal- kovaraston lisäksi pesuhuone, joka varustettiin ainakin pesupadalla. Kylpytiloissa saattoi olla boileri veden lämmittämistä varten. Tavallista oli, että kylpyhuone sijoitettiin keittiön viereen tai yläpuolelle. Keittiön hellan avulla lämmitettiin pesuvettä kylpyhuoneeseen.

Lämmitystä hoidettiin joko halkolämmitteisten uunien kautta huonekohtaisesti tai keskuslämmityslaitoksella, jonka polttoaineena käytettiin joko koksia tai halkoja. Kaikki huoneet lämmitettiin yhteisestä koksista tai puulämmitteisestä keskuslämpiöstä käsin joko ilman, veden tai höyryn avulla. Oleskeluhuoneissa oli usein erityyppisiä tulisijoja, jotka oli koottu arkkitehtien suunnittelemissa vakiomalleista tai muurattu paikan päällä.

*Kolbe 1988, 96-100

IHANTEIDEN MUKAINEN ASUNTO - VERTAILUKOHTEINA KULOSAAREN HUVILAT

Laura Kolbe on sanonut tutkimiansa 1900-luvun alun kulosaarelaishuviloiden pohjaratkaisuista, että ne heijastavat pyrkimyksiä perhekeskeiseen, vapautuneeseen yhdessäoloon.

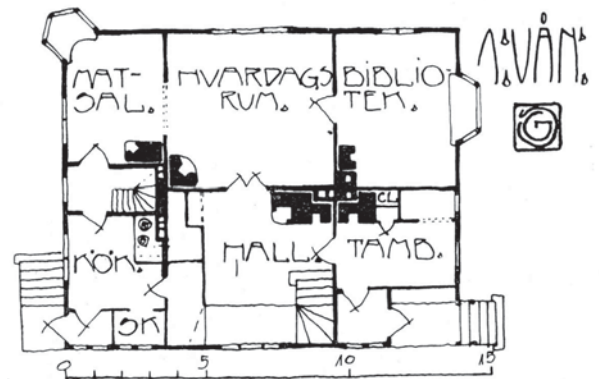
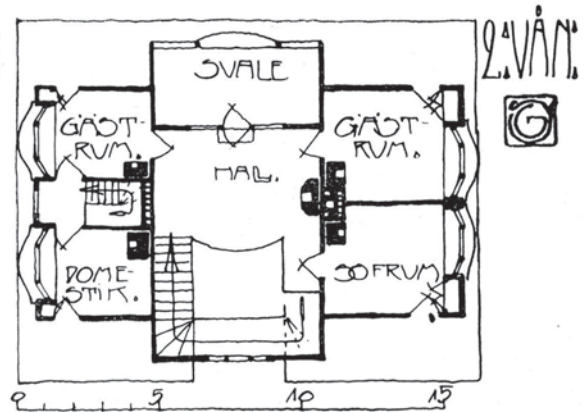
Usein oli portaiden tuntumassa englantilaistyyppiset ylä- ja alahallit, joista tuli perheiden ja vieraiden vapaamman seurustelun oleskelutiloja, todellisia olohuoneita. Pohjakaavassa ”Sali” oli usein korvattu nimikkeellä ”arkipäivä- tai olohuone”... Huvilan pääedustushuoneet olivat Sali ja ruokasali, joiden rinnalle oli tullut uudenlaisia ”olohuoneita” seurustelua, skruuvinpeluuta, lukemista tai vain oleilua varten.

... Makuuhuoneista oli tullut itsenäisiä tiloja, joiden sijoittelussa otettiin huomioon terveellisyys ja esteettinen tarkoituksenmukaisuus. lasten ja palvelijoiden omat huoneet osoittivat levolle ja virkistymiselle sekä yksityisyydelle asetettuja uusia vaatimuksia.

Herrainhuoneita ja/tai siihen yhdistettyjä kirjastoja ja isännän työhuoneita rakennettiin kulosaarelaishuviloihin.

Puutarhaentusiastit saattoivat sisustaa yhden huvilan huoneista kukkahuoneeksi, jonka seiniä kiertävillä hyllyillä kasvatettiin lempikasveja.

*Kolbe 1988, 93-103

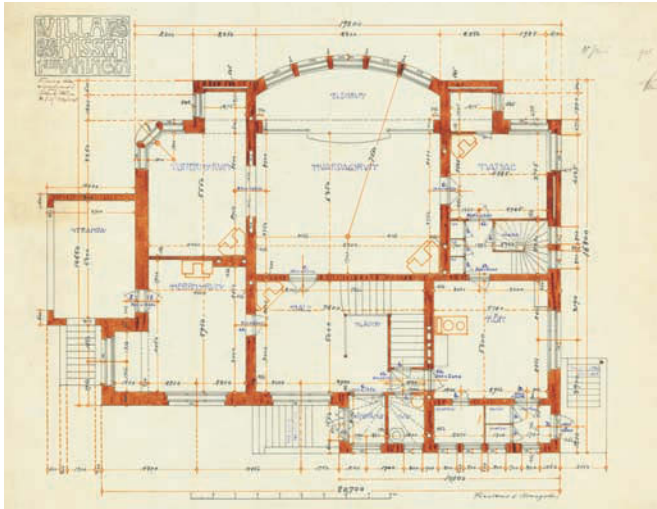
Gustaf Strengell teki useita huvilasuunnitelmia vuosisadan alussa. Maaseudulle suunniteltu kaksikerroksinen Hästebohus julkaistiin 1905. Tilajäsentely ja huoneiden suuntaus muistuttaa Villa Nissenin ratkaisua - osittain peilikuvana. *Arkitekten* 1906/5.

Kulosaaren rakennuksissa oli mielellään runsaasti parvekkeita, verantoja ja altaaneja, asukkaidensa toiveiden mukaan. Kolben mielestä ne viittasivat selvästi uuden huvilarakentajaryhmän makuun, varallisuuteen ja asumiselle asetettuihin päämääriin.

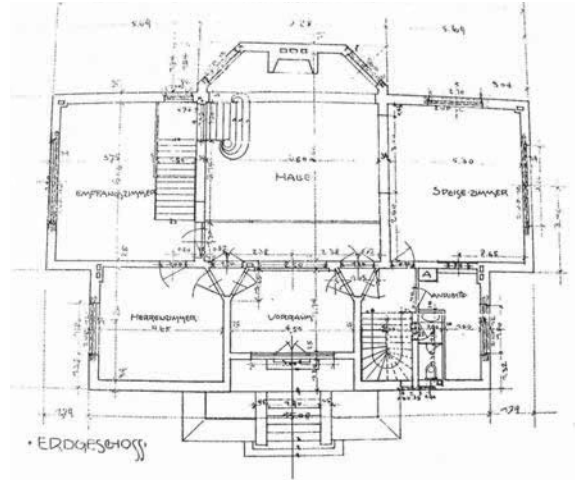
Uudet asumisihanteet ilmenivät sisustuksissa, joille löytyi runsaasti esikuvia alan julkaisuista.

Muodikkaat rottinkikalusteet kuuluivat lähes jokaisen huvilan vakiokalusteisiin ja niillä sisustettiin myös Villa Nissenin olohuonetta.

*Kolbe 1988, 93-103

Villa Nissen, 1.kerros, mitoitettu pohjapiirros 1903. Arkkitehdit Frosterus ja Strengell. HKA
Rakennuksen keskuksena on kahdessa kerroksessa avara porras- ja oleskeluhalli.

Grosses Haus Glückert, 1. kerros. Arkkitehti J M Olbrich. Isännän huone, seurusteluhuone ja ruokasali ryhmittyvät keskeisen oleskeluhallin ympärille. Villa Nissenin on suunniteltu samoja periaatteita soveltaen. Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin

Makuuhuone, Mathildenhöhe, Darmstadt. Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin

1900-luvun alun moderni sisustustyylille leimasi Olbrichin suunnittelemaa makuuhuoneinteriööriä - seinien alaosa oli värillinen, yläreunaa korosti boordiaihe ja huoneen yläosa oli valkoinen. Kalustus oli käytännöllinen ja yleisvaikutelma valoisa.

FROSTERUS JA STRENGELL UUDESTA EUROOPPALAISESTA HUVILA-ARKKITEHTUURISTA

Pari vuotta Villa Nissenin suunnittelun jälkeen Gustaf Strengell paneutui wieniläisen asuntoarkkitehtuurin uudistuspyrkimykseen arkkitehti Josef Hoffmannia käsittelevässä artikkelissaan. Kohteena oli wieniläinen huvilasiirtola Hohe Warte, jonne Hoffmann oli vuosina 1902-1903 suunnitellut koteja ”ei vieraille tilaajille vaan läheisille, ystäville ja sieluntovereille”. Hoffmann sai Strengelliltä parhaat kiitokset käytännöllisestä ja tilaa säästävästä suunnittelusta. Uudet asunnot tarjosivat mukavuuden ja väljyyden kannalta kaikkea, mitä nykyaikainen kulttuuri-ihminen saattoi kohtuudella vaatia.

Julkisivuissa on sellaista pelkistyneisyyttä (...) johon silmän pitää ensin tottua. Kaikki kasvaa näköjään sisältä ulos. Ikkunoiden ryhmittely, kuten niiden muoto ja koko, määräytyy täysin niiden huoneiden mukaan, johon ne tuovat päivänvaloa. Silhuetti saa eloa monien altaanien, parvekkeiden ja loggioiden avulla, jotka avautuvat kaikkiin suuntiin, antaen asukkaalle mahdollisuuden mihin vuorokauden aikaan tahansa ja kaikkina vuodenaikoina, nauttia raittiesta ilmasta - niin toisenlaisesta kuin kaupungin savunsekaisesta hengitysilmosta – ja nauttia ihanista näkymistä.

Julkisivut olivat kauttaaltaan karkeaa rappausta, hallitseva väri oli valkea. Päätysten yläosissa oli käytetty ristikkorakennetta, joiden puurakenteen vertikaalinen

paneeliverhous oli maalattu syviin, huomiota herättäviin sävyihin käyttäen sinistä, punaista ja mustaa. Riskkorakenne ei ollut pelkkä koriste vaan osoitti ullakovarastojen ja kesähuoneiden todellista, ohuempaa seinärakennetta.

Sisätiloissa Strengellia viehätti sama äärimmillen viety pelkistäminen kuin julkisivuissa. Linjat olivat poikkeuksetta suorat –niin tuolinjaloissa kuin interiöörin listoituksissa. Strengellin kirjoituksesta on tähän poimittu muutamia huomioita, jotka ovat Villa Nissenin kannalta mielenkiintoisia.

Strengell kuvaili huonetilaa, jonka matala panelointi oli petsattua mäntyä; seinät ja katot olivat sen yläpuolella täysin valkoiset ja mielellään karkeaa, kipsinsekaista rappausta. Interiöörien värisommittelu oli yleensäkin mitä säästeliäin: hallitsevina olivat seinien ja kattojen valkoinen sekä paneelien ja lattioiden musta tai harmaa. Tähän loivat vastakohtaan yksittäiset dekoratiivisesti vaikuttavat pinnat – joissa esiintyivät rohkeat vihreät, ruskeanpunaiset tai keltaiset sävyt. Esikuvina olivat japanilaiset puupiirroksiset.

Yleisvaikutelma oli äärimmäisen rauhallinen ja hienostunut. Tämä koski myös kokonaan valkoisina sisustettuja kotitaloustiloja, keittiöitä joiden seinät oli verhottu marmorilla ja joiden kaapit oli suunniteltu äärimmäistä järjestystä ajatellen.

*Strengell 1905, 43-45

Frosterus arvioi vuonna 1904 uransa Wienissä aloittaneen ja Darmstadtissa jatkaneen Joseph Maria Olbrichin tuotantoa. Wienin kauden sisustukset edustivat Frosteruksen mukaan ehkä onnistuneinta, mitä Olbrich oli saavuttanut. Arkkitehdin omaa taloa Darmstadtissa hän piti ilmeeltään kylmän harmonisena. Talossa oli vaaleanpunainen tiilikatto ja kellanvihreä rappaus sinivalkoisen kaakeliverhouksen yläpuolella. Villa Christiansen oli ulkopuolelta sävytetty kauttaaltaan hehkuviin väreihin, kirsikanvärisistä puu- ja rautarakenteista ja erkkerien freskokoristeiden herneenvihreistä vivahteista lasitettujen kattotiilien väriloistoon. Olbrichin interiöörit olivat Darmstadtissa muuttuneet levollisempaan suuntaan. Värit olivat vaaleita ja ilmavia ja viivat levollisia. Glückertin talon ruokasalin sisustusta Frosterus piti kauniina – siinä yhdistyivät vaaleankeltainen, musta ja vaaleaksi kiillotettu pihlaja. Muuten kriittisesti suhtautuvan Frosteruksen mielestä Olbrich oli parhaimmillaan huvilaarkkitehtinä.

*Frosterus (1904) 2010, 103-117

Grosses Haus Glückert, 1900-1901, Mathildenhöhe, Darmstadt. Kaareva räystäslinja esiintyi usein Olbrichin ja van de Velden arkkitehtuurissa. MS 2011

Haus Deiters, Mathildenhöhe, Darmstadt. Rakennus on vuodelta 1900. Restaurointi on 1990-luvulla suoritettu alkuperäisiä ominaispiirteitä vaalien. Valkea rappaus profiililistoineen, ullakon pääty ja punainen tiilikate tuovat mielen Villa Nissenin kaakkoisen päädyn. MS 2011

TILANNE VUONNA 2009 JA AJALLISET KERROSTUMAT

NYKYTILAN ANALYYSI

Rakennushistorian tietoaineiston, nykytilanteen tarkastelun ja väritutkimuksen valossa esitetään analyysi rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen muutosvaiheista nykytilanteesta sekä pyritään tunnistamaan säilyneitä vanhempia historiallisia piirteitä.

JULKISIVUKAAVIOT

Julkisivukaavioissa esitetään julkisivujen nykytilanetta vuonna 2009 ja eri vaiheilta periytyviä yksityiskohtia.

IKKUNAKAAVIO

Ikkunainventoinnista esitetään tyypiesimerkkiä. Laajempi inventointiaineisto sisältyy Tamminiemen päärakennuksen restaurointisuunnittelun asiakirjoihin.

POHJAKAAVIOT

Päärakennuksen pohjakaavioissa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien rakentamisajankohdasta.

SISÄTILOJEN MUUTOKSET JA OMINAISPIIRTEET

Nykytilanteen ajallisten kerrostumien selventämiseksi esitetään huonekohtainen yhteenveto tilaan käytöstä, sisustuksesta ja muutoksista eri vaiheissa. Tämä osa täydentää ja syventää varsinaisen huoneinventointimateriaalin sisältämää tietoa.

HUONEKORTIT JA VÄRITUTKIMUS

Varsinainen huoneinventointi käsittää päärakennuksen huonekaavioita, huonekortteja ja valokuvia, ks. erilliset liitteet. Väritutkimuksesta on konservaattori Tiina Sonnisen laatima raportti.

YHTEENVETO

JULKISIVUN MUUTOKSET JA OMINAISPIIRTEET

Julkisivu lounaaseen ja pääty luoteeseen v. 2009.

Päärakennus on valmistunut vuonna 1904. Julkisivuja on korjattu ainakin kerran 1920-30-luvulla, 1940, 1956 ja 1974. Julkisivun pintakäsittelyn ja värityksen vanhemmasta historiasta kertovat mm. mustavalkoiset valokuvat ja aikalaiskuvaukset. Selvityksen lähteenä on ollut käytettävissä värivalokuvia 1950-luvulta sekä vuosilta 1973 ja 1974.

Tamminiemen huvilan, silloisen Villa Nissenin arkkitehtisuunnittelusta vastasivat Sigurd Frosterus ja Gustaf Strengell (1903). Huvila oli nuoren arkkitehtikaksikon varhainen suunnittelukohde edustaen aikansa modernia eurooppalaista asuntoarkkitehtuuria. Esikuviansa tapaan rapattu, tiilikatteinen huvilarakennus on tyyliltään pelkistetty ja varustettu suurilla ikkunoilla, joiden puitteet on osittain jaettu pieniin ruutuihin. Taitekatko on yläosaltaan aumattu ja räystäslinja polveileva, mukaillen eri puolille sijoitettuja erkkereitä, torniaihteita ja kaarevia pintoja. Julkisivua täydentävät kolmelle sivulle sijoitetut graniittiportaajat ja lisäksi avoparvekkeet, joista yksi muodostaa katon kaakkoispäädyn vilpolalle. Vesikattoon liittyy huolella muotoiltuja yksityiskohtia, kuten vesikourujen koristeelliset takorautakannattimet, kuparista tehdyt syöksytorvet, kaarevat kattolistat, päätyjen räystäskotelot ja ylöspäin kapenevat savupiiput.

Sokkeli on verhottu erikokoisilla graniittiharkoilla, joiden saumaus on alusta lähtien ollut ns. makkaramallia. Kellaritilaa on ainoastaan luoteispäädyssä, muualla on rautaverkon suojaamalla tuuletusaukoilla varustettua ryömintätilaa. Ulkoseinät ovat kahden kiven täystiilimuureja, jotka on rapattu molemmin puolin. Ulkoseinien paksuus on n. 600 mm, ullakolla ohuempi.

Julkisivun alkuperäinen, vaalea rappauspinta oli hierretty sileäksi ja siihen liittyi paikoin reliefiaihteita, pyörityksiä ja nauhamaisia korostuksia, joista osa on myöhemmin poistettu. On mahdollista vaikka ei todistettavissa että alkuperäinen julkisivuväritys perustui maalaamattoman rappauspinnan ja valkeiksi maalattujen yksityiskohtien vuorotteluun.

Vuonna 1956, samana vuonna jolloin Urho Kekkonen valittiin presidentiksi, Tamminiemen päärakennus korjattiin perusteellisesti sekä sisä- että ulkopuolelta. Siitä tuli nyt presidentin pysyvä asunto. Korjauksen yhteydessä uusittiin parvekkeiden ulko-ovet ja pääulkoportaan kaide puisine käsijohteineen sekä korjattiin vesikatto ja räystäät. Ikkunat kunnostettiin ja heloitus tarkistettiin, osittain uusittiin.

Julkisivu maalattiin jossain vaiheessa 1950-luvun jälkeen Winterol-maalilla. Sittemmin todettiin julkisivun lateksimaalin epäonnistuneen.

Seuraava laaja peruskorjaus toteutettiin 1974, jolloin julkisivurappaus uusittiin lähes kokonaan, tiilikatto uusittiin ja räystäät korjattiin. Parvekkeiden pintarakenteet uusittiin ja parveketasot laatoitettiin klinkkerilaatoilla. Lounaisjulkisivun parvekkeen ulkoreuna ja riippukouru, parvekkeen yllä oleva räystäskouru, ylempi räystäas ja tuulilaudat uusittiin. Vanhat, takorautaiset kourunkannakkeet ja kupariset syöksytorvet säilytettiin. Suunnittelutyöstä vastasi Uudenmaan piirirakennustoimisto.

Rappauksen osittainen poisto 9.6. 2010. Ympäriällä läpivärjättyä Terrasit-pintaa 1970-luvulta, pohjalla keltaista Signal-laastia.

JULKISIVUN VÄRITYS

Väritys on vaihdellut. 1900-luvun varhaiset valokuvat näyttävät kahdella pääsävyllä toteutetun rappauspinnan. 1930-luvulla ei ole enää jäljellä kaakkoispään listayksityiskohtia eikä pergolaa. Rappaustöitä on siis tehty silloinkin. 1930-luvulla julkisivun yleissävy on ollut vaalea ja ikkunat tummalla sävyllä maalatut. Vuonna 1940 kunnostettu julkisivu on ollut valkoinen. Julkisivurappaus on ainakin osittain uusittu vuonna 1956 ja yleissävy on ollut silloinkin lähinnä valkoinen. 1960-luvulla julkisivun korjausmaalaus on tehty kellertävällä Winterol-lateksimaalilla. Vuonna 1974 on läpivärjätyn, karkeapintaisen Terrasit-laastin avulla tavoiteltu alkuperäisenä pidettyä vaaleaa punertavaa sävyä. Alkuperäisestä rappauksesta on 1970-luvun peruskorjauksen jälkeen jäljellä ainoastaan fragmentteja.

Ikkunoiden väritys on vaihdellut vaaleasta tummaan. Nykyinen ”maalarinvalkoinen” sävy periytyy mahdollisesti 1950-luvulta ja ainakin vuodelta 1974. Museoviraston aikana tehdyn huoltomaalauksen laajuudesta ei ole täyttä varmuutta.

Museotoiminnan alkaessa päärakennuksessa suoritettiin 1987 Museoviraston toimesta eräitä korjaustöitä, mm. ikkunoiden huoltomaalauksia ulkoa ja sisältä, keittiön sisäänkäynnin rappauskorjaus ja savupiippujen tarkastus.

Tilanne vuonna 2009 oli se, että päärakennuksen viimeisin laajamittainen julkisivukorjaus oli tehty 1970-luvulla. Tiilikate oli uusittu 1970-luvulla. Varsinkin ulkorappaukset ja parvekkeet olivat jälleen korjauksen tarpeessa.

Kuparista muotoiltu syöksytorven suppilo 1900-luvun alun jugendille tyypillisin koristein.

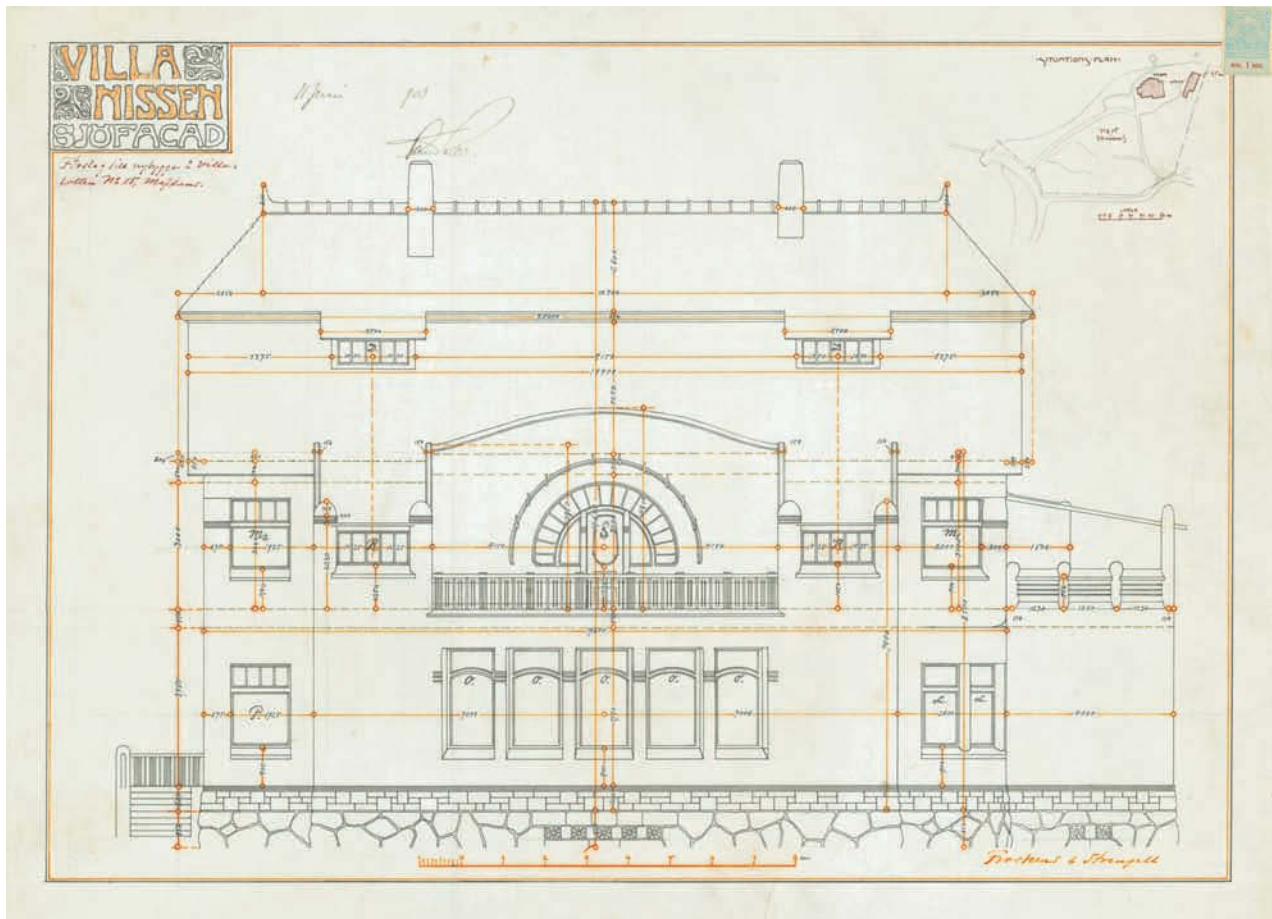
VARHAISEN KALKKIMAALAUKSEN PIGMENTIT

Museoviraston kokoelmassa säilytetään Tamminiemen vanhaa maalaus- ja laastinäytettä. Mahdollisesti konservaattori Thorvald Lindqvist määritteli julkisivuvärin sen avulla vuonna 1974. Museoviraston kiinteistöhallinnon arkistossa on Lindqvistin tallentama mallikortti, jossa on mukana väri-lappu ”alkuperäinen sävy”. Uudelle värille on aikanaan haettu toimenpidelupaa rakennusvalvontavirastolta myös värikartan mallipalojen kera.

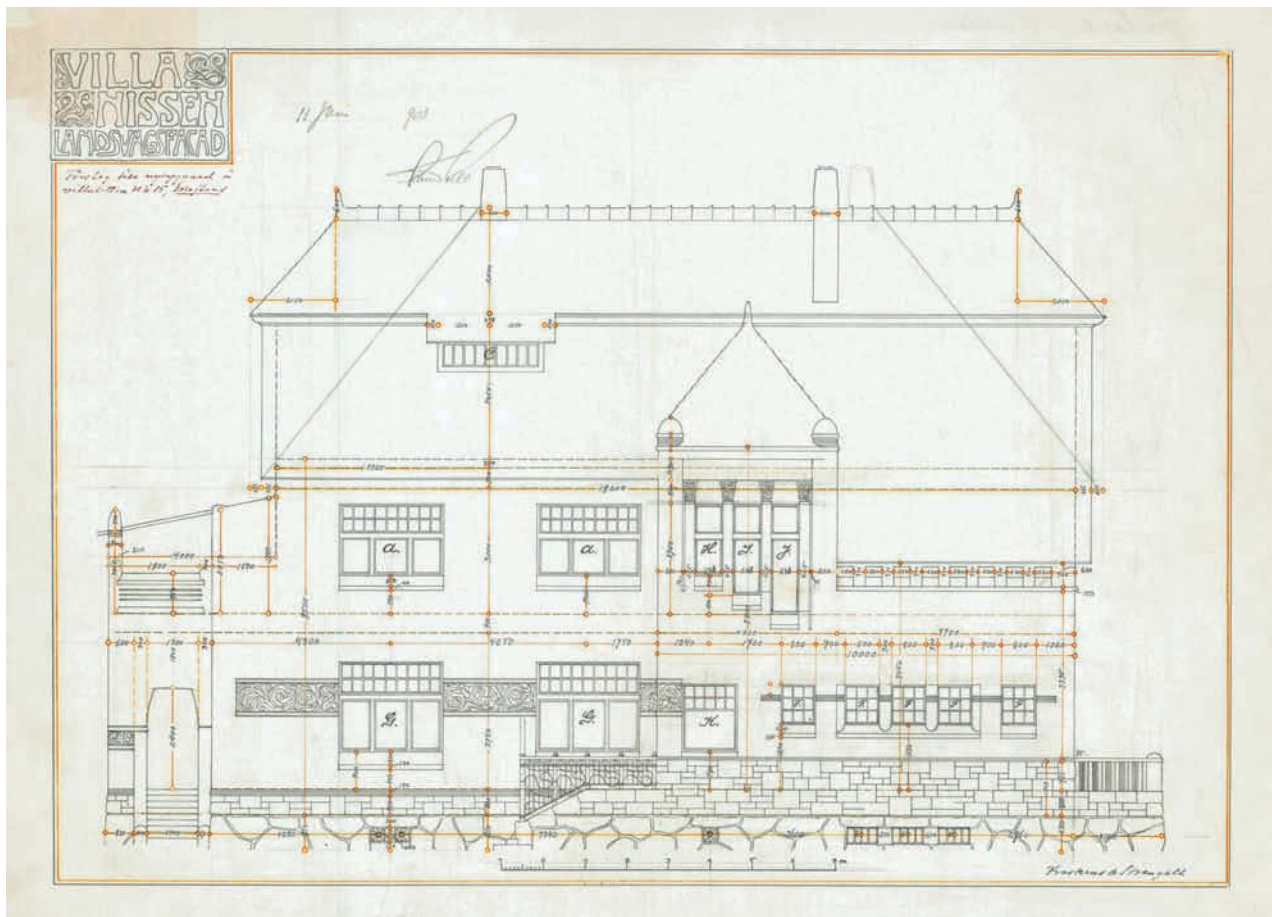
Konservaattori Tiina Sonnisen 2010 suorittama pigmentti-analyysi on osoittanut että säilyneen fragmentin kalkkimaaliin on sekoitettu useita eri pigmenttejä oikean sävyn tavoittamiseksi:

Maalista tehtiin liuottamalla näyte, joka kuvattiin 10x ja 40x suurennoksella valomikroskoopilla. Kuvissa erottuu suurikokoisia keltaisia ja punaisia partikkeleita. Partikkeleiden koko ja muoto viittaisivat luonnon mineraalipigmentteihin, kuten okra ja punamulta. Kyseessä on kuitenkin rautapigmentit. Lisäksi näytteessä oli mustaa, jossa on luumustalle tyypillinen rakenne.

Konservointi T. Sonninen Oy
Tamminiemi, Urho Kekkosen museo Päivitetty 17.8.2010

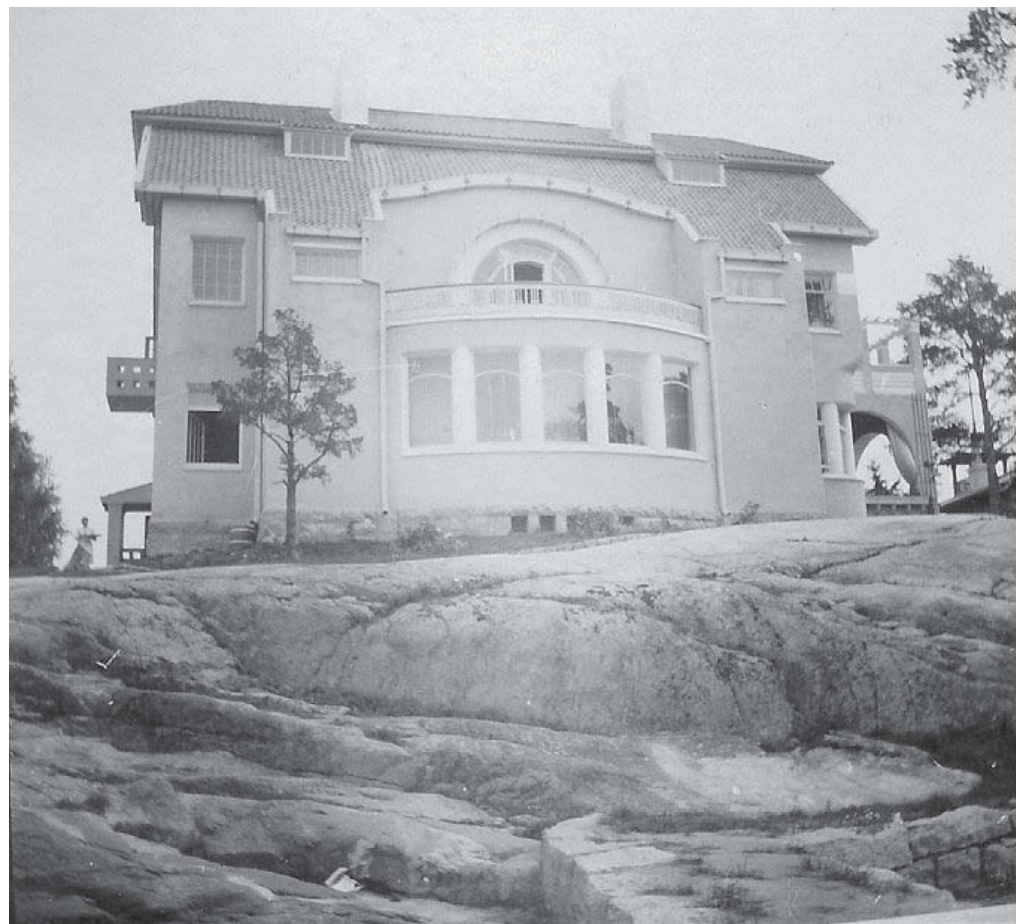
Julkisivut lounaaseen (ylh.) ja koilliseen (alh.). Frosterus ja Strengell. Mitoitetut julkisivupiirustukset. Villa Nissen Sjöfacad; Landsvägsfacad. Förslag till nybyggnad å Villalotten No 15, Mejlans. Rahatoimikamarin hyv.leima 11.6.1903.HKA

Julkisivu lounaaseen.

Ulkoväriytyksen rekonstruktio valokuvien ja kalkkimaalifragmentin pigmenttianalyysin perusteella.
Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy 2010

Villa Nissen rakennettiin paljaalle rantakalliolle. Ilta-päivän auringonvalo tulvi sisään olohuoneen ja yläker-
ran makuuhuoneen suurista
ikkunoista.

Lounaisjulkisivua esittävä
varhainen valokuva n. 1905.
Anne Marie Appelgrenin
valokuvakokoelma. MV

Villa Nissen, kuvausaika n. 1908 (Kuva rajattu) . MV

Villa Nissen, kaakkoispäädyn vilpolan porras vasemmalla, taustalla herrainhuoneen ikkuna. Kuva n. 1909. Anne Marie Appelgrenin kokoelma. MV

Villa Nissen, kuvausaika n. 1907. Oikealla julkisivun alkuperäinen, sileä rappauspinta ja sokkelin makkarasäuma. Kuvat n. 1907-10. Anne Marie Appelgrenin kokoelma. MV

Villa Nissen, kuvausaika n. 1907 (Kuva rajattu alkuperäisestä). MV

Julkisivun piirteistä voidaan tehdä seuraavia havaintoja.

Porrastornin päällä kohoavat pyöristetyt pienoistornit on toteutettu alkuperäisen julkisivupiirustuksen mukaan. Kattotiili on yksikouruinen. Räystäskourut ja syöksytorvet on maalattu vaaleiksi ja räystäskourujen koristeelliset, mustat takorautakannakkeet erottuvat hyvin.

Kaakkoispäädyn vilpolan kaariaukon kaiteena on rapattu rintamuuri ja järeä kukkalaatikko. Vilpolan ulkoseinään on kiinnitetty ohuita rimoja tms. köynnöskasvien tueksi. Kaakkoispäädyn parvekkeella on korkeat pilarit ja pergola. Päätykolmion ylimmän seinäpinnan sävy on muuta julkisivua vaaleampi ja ylimpänä on tummemmalla sävyllä korostettu ruudukkoaihe. Umpinaisen räystäslaudoituksen tummaksi maalatut peiterimat erottuvat valkoista taustaa vasten hyviin. Porrastornin ikkunaryhmän ympärillä on muuta julkisivua vaaleampi alue.

Ikkunapuitteet on kuvasta päätellen maalattu valkoiseksi. Ikkunoiden vesipellit erottuvat vaaleina. Pääovea suojaa pieni sadekatos.

Kuvausaika n. 1905-1910. Kuva MV

Räystään alla oleva ruudukkoaihe näkyy selvästi, samoin päädyn yläosassa oleva ja porrashuoneen ikkunoita kehystävä valkoinen pinta. Päädyn ruudukkoaihe muistuttaa Joseph Maria Olbrichin suunnittelemaa huvilajulkisivuja Darmstadtissa. Ikkunapuitteet on maalattu valkoiseksi.

Kuva 1930-luvulta, MV. Kaakkoispäädyn vilpolan ulkoseinässä ei ole enää köynnöstukia. Päädyn suuntaisen kaariaukon rapattua rintamuuria ei enää näy. Parvekkeen pilarit ulottuvat vain suojakaiteen korkeuteen. Kaiteen lautapinta on vaihtunut vaakaputkikaiteeksi. Vilpolan porttiaukkoa valaisee seinään kiinnitetty varsivalaisin. Päätykolmion ylimmän seinäpinnan sävy on ei erotu vaaleampana mutta ylimpänä oleva ruudukkokuvioiden edelleen näkyvissä ainakin reliefinä. Umpinainen räystääslaudoitus on peiterimoineen edelleen maalattu vuorotellen kahdella sävyllä. Ikkunoiden puuosat ja vesipellit on maalattu tummalla sävyllä.

Päärakennus luoteesta. Kuva J. Cadenuksen albumista 1930-luvulta. Kuvassa näkyy kellariportaan suojakatos. MV

Kuva 1930-luvulta, MV. Julkisivu vaikuttaa juuri kunnostetulta. Räystääslaatikot on maalattu yksivärisiksi ja ikkunat tummiksi.

Valokuva 1930-luvulta. Kuva 188332. MV

Julkisivun piirteistä voidaan kuvasta tehdä seuraavia havaintoja.

Kattotiilet näyttävät edelleen yksikouruisilta. Pyöristetyt pienoistornit ovat säilyneet porrastornin kulmissa. Räystäskourut ja syöksytorvet on maalattu valkoisiksi ja takorautaiset kannakkeet erottuvat tummina.

Päädyn suuntaisen kaariaukon rintamuuri ja kukkalaatikko on purettu. Tilalle on tehty kulkimikkaiden pilareiden tukema avoin vaakaputkikaide. Kaakkoispäädyn vilpolan ulkoseinässä ei ole enää köynnöstukia. Parvekkeen pilarit ulottuvat vain suojakaiteen korkeuteen. Kaide koostuu rinnakkain kulkevista pyöröputkista.

Aikaisempi julkisivujäsentely vaaleine päätykolmioineen ja ylimpänä olevine ruudukkoaiheineen on edelleen näkyvissä. Umpinainen räystäslaudoitus on peiterimoineen edelleen maalattu vuorotellen kahdella sävyllä.

Ikkunoiden puuosat ja vesipellit on maalattu tummalla sävyllä.

Svenska Pressen julkaisi 6.7.1940 Tamminiemeä koskevan kirjoituksen ”*En titt på Ekudden*”. Tekstissä mainittiin että rakennus on valkoinen ja tiilkatto punainen.

Päärakennus luoteesta vuonna 1956 suoritetun peruskorjauksen jälkeen. Valokuvaamo Welin, Turku. RakH

Tilanne v. 1956 peruskorjauksen jälkeen. Foto Roos. Rakennushallituksen valokuvat, KA RakH.

Vuonna 1956 kunnostettu koillinen julkisivu on valokuvattu 1950-luvun lopulla.

Julkisivun piirteistä voidaan tehdä seuraavia havaintoja.

Pyöristetyt pienoistornit on poistettu porrastornin päältä. Kattotiili on vaihtunut kaksikouruiseksi. Räystäskourut ja syöksytorvet on maalattu valkoisiksi, samoin niiden takorautaiset kannakkeet. Umpinainen räystäslaudoitus on peiterimoineen kokonaan valkoinen.

Ikkunoiden puosat ja vesipellit on maalattu valkoisiksi.

Pääoven ulkoporras on saanut rautaisista neliötangoista tehdyn pystytolppakaiteen tammisine käsijohteineen. Oven päälle on pienen sadekatoksen reunaan asennettu kolme kuutiomaista valaisinta.

Tamminiemen päärakennus vuonna 1973 ennen julkisivukorjausta. Avotakka-lehden toimittaja luonnehti väriä keltaisesta harmaantuneeksi. Kuvat Kari Haavisto 1973. A-lehdet

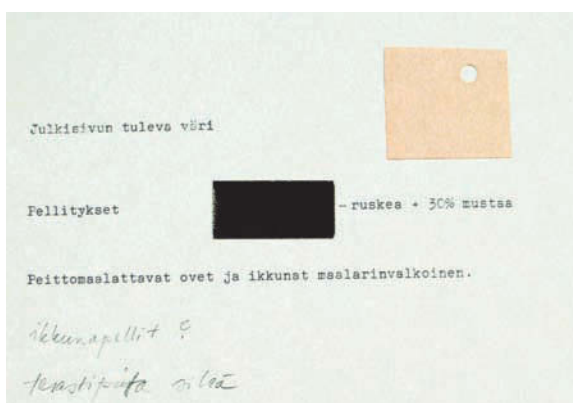
Julkisivun piirteistä voidaan tehdä seuraavia havaintoja.

Räystäskourut ja syöksytorvet on maalattu julkisivun sävyyn. Umpinainen räystäslaudoitus on peiterimoineen kokonaan valkea.

Kaakkoispäädyn vilpola on kaiteineen 1930-luvulta periytyvässä asussaan. Ullakkokerroksen ikkunan alla on kaksi varapoistumistikaista.

Ikkunoiden puuosat ja vesipellit on maalattu vaalealla sävyllä, tuskin kuitenkaan valkoisella.

Museoviraston konservaattori Thorvald Lindqvist laati värisuunnitelman 1974. Rakennusvalvontaviraston leima 23.8.1974. Värisuunnitelmaan on käsin lisätty: ”terastipinta sileä”. RVV

Julkisivukorjauksen vaiheet on selostettu tarkemmin sivuilla 32-33.

Räystäslaattikoihin asennetut pyöreät tuuletusventtiilit eivät näy tässä valokuvassa.

Valokuva osoittaa, että peltiosat ja parvekekaiteen putket on maalattu tummalla sävyllä, samoin syökytorvet ja kourut.

Ikkunoiden puuosien maalipinnan sävy on vaalea.

Tamminiemen päärakennus uudelleenrappauksen jälkeen. Pintarappaus tehtiin läpivärjättyllä, punertavalla Terrasit-laastilla. Valok. Kari Haavisto 1974. A-lehdet.

Näkymä luoteesta laiturin suunnalta vuonna 2009. MS

Pääty luoteeseen, vasemmalla keittiön avoin kuisti. Toisessa kerroksessa on sivuportaan rapattu, rataakiskojen tukema ulokeparveke. MS 2008

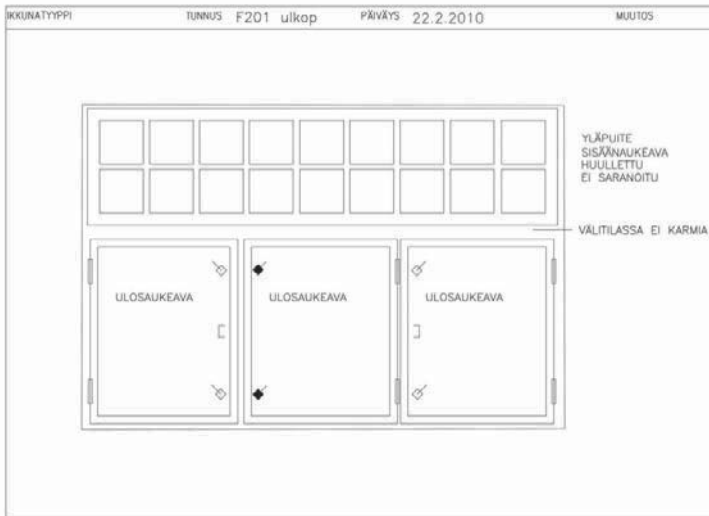

Näkymä pohjoisesta talvella 2010. MS

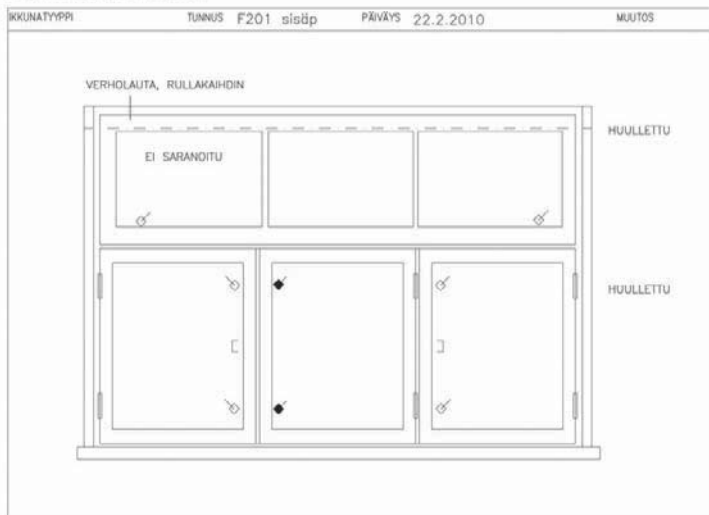

Pääty kaakkoon. MS 2008

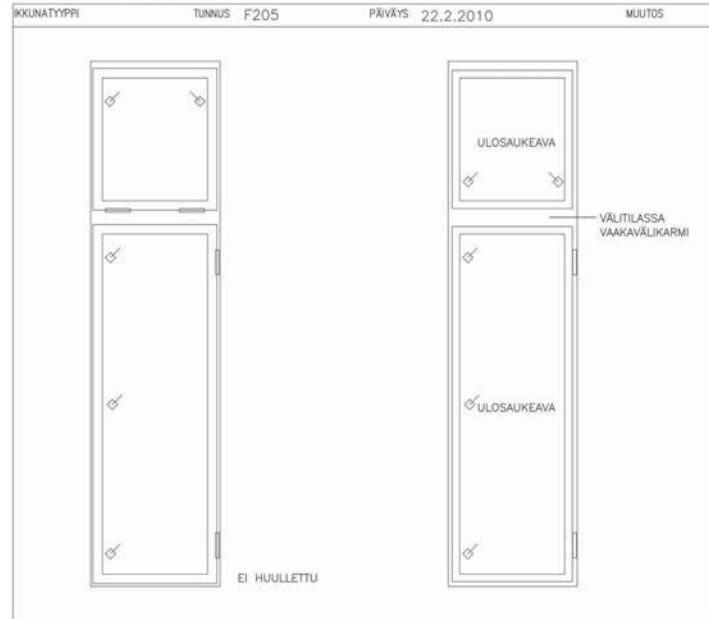
IKKUNATYYPPEJÄ

ULKOPUITTEET SISÄPUOLELTA KATSOTTUNA

SISÄPUITTEET SISÄPUOLELTA KATSOTTUNA

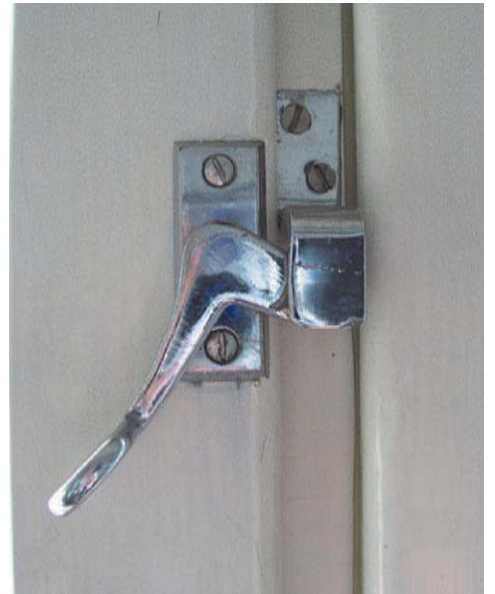
SISÄPUITTEET SISÄPUOLELTA KATSOTTUNA

ULKOPUITTEET SISÄPUOLELTA KATSOTTUNA

	☒ PINTASALPA	☐ TYÖNTÖSALPA	☐ AUKIPITOLAITE
	☒ UPPOSALPA, KIINTOPAINIKE	☐ VEDIN	☐ AUKIPITOL. VASTAOSA
	☒ UPPOSALPA, IRTOPAINIKE	☐ RULM	☐ KULMARAUTA

Ikkunassa on erilliset sisä- ja ulkopuolen karmit ja väljä puiteväli.

2010 JULKISIVUJEN INVENTOINTI

YLEISTÄ

Ulkoseinät ovat rapattuja massiivisia tiilirakenteita. Ikkunoiden alla on yleensä ulkonevat, rapatut listat. Kattolistan profiili on paikoin muotoiltu muuramalla ja rappaamalla. Oleva rappaus on Lohja Oy:n 1970-luvulla toimitama Terrasit Jalolaastirappaus.

KIVISOKKELIT

Kivisokkelit on saumattu sementtilaastilla ns. makkarasaumalla.

IKKUNAPALKIT

Ikkunoiden aukkopalkkeina on käytetty laastilla suojattuja teräspalkkeja (ratakiskopalkkeja). Palkkeissa on rakenteellisia säärasituksen aiheuttamia vaurioita ja ruostumia.

VESIPELLIT

Rappauspintaan liittyviä vesipeltejä on ikkuna-aukoissa, rakennuksen luoteissivun parveke- ja kuistipinnassa, kaakkoissivun parvekepilareiden päällä ja räystään alla, parvekekaiteiden päällä ja reunalla, parvekkeiden sokkelipinnoissa ja tiilikatteen reunalistoissa.

Ikkunoiden vesipellit ovat paikalla maalattua kuumasinkittyä teräsohutlevyä.

ULKO-OVET

Ulko-ovet ovat lakattua tammaa (pääovi) ja peitto-maalattua puuta. Parvekeovista ainakin osa on uusittu.

KÄSIJOHTEET

Pääsisäänkäynnin tamminen käsijohde ja teräskaide on suunniteltu ja toteutettu vuonna 1956 Kokko & Kokko Arkkitehtuuritoimiston suunnitelmien mukaan rautaneliötangosta ja tammesta. 1970-luvulla toteutettu keittiöportaan käsijohde on kiinnitetty tukevasti ulkoseinään.

VENTTIILIT

Julkisivussa on säilynyt muutamia toimivia raitisilmaventtiilejä.

VALAISIMET

Pääoven kuutiomaiset valaisimet ovat vuodelta 1959.

IKKUNAT

Ikkunat ovat sisään-ulos aukeavia, sisään-sisään aukeavia ja osittain saranoimattomia, kaksinkertaisia, osin pieniruutuisia puuikkunoita.

Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä ikkunoita vuodelta 1904. Karmit on asennettu paikoilleen ennen rappaus-työtä ja saumakohtat on peitetty tiiviisti rappauksella. Peitelistoja ei ole käytetty. Kohteelle ominaisia ovat yli kaksi metriä leveät karmirakenteet, joihin kuuluu useita rinnakkaisia ja päällekkäisiä ikkunapuitteita ilman vaak- tai pystyvälikarmia. Karmin syvyys vaihtelee ikkunoitain. Sisä- ja ulkopuitteen väli on paikoin jopa 250 mm. Leveissä karmiväleissä on erilliset sisä- ja ulkokarmit ja välissä rapattu ja maalattu pinta. Ikkunoissa on avattavia, saranoituja puitteita ja saranoimattomia, vain kiinnityshelojen ja tappien varassa olevia puitteita, joiden irrottamisessa on noudatettava erityistä varovaisuutta.

Ikkunoiden vuonna 1956 kunnostetusta heloituksesta on säilynyt yksityiskohtainen suunnitelma, joka ei kaikilta osin ole toteutunut. Yleisimpiä ikkunaheloja ovat erikoiset, pinta-asennetut, kromatut kääntösavat vastakappaleineen ja niklatut kahvat. Niiden rinnalla esiintyy pukinsarvimallisia painikkeita. Osa ikkunoista on varustettu tuuletusheloilla. Oman erityisryhmänsä muodostavat ns. terveysikkunamekanismilla varustetut ikkunat, joita on käytetty kylpyhuoneissa. Saranoita on maalattu ikkunan sävyyn.

Ikkunoiden puitteet ja karmit on maalattu sisäpuolelta öljymaaleilla. Ulkopuolen maalikerroksia on analysoitu julkisivun korjaustyön yhteydessä vuonna 2010. Lasit ovat ulkopuolelta kitatut ja kittisauma on muotoiltu kaarevaan profiilimuotoon.

Ikkunoiden sisäpuolinen väritutkimus on suoritettu rajoitetusti. Päälimmäiset öljymaalikerrokset ovat valkeat. Yhdessä kellari-ikkunan sisäpuitteessa on tumma punaruskea sävy, joka saattaa olla jäännös vanhasta värityksestä.

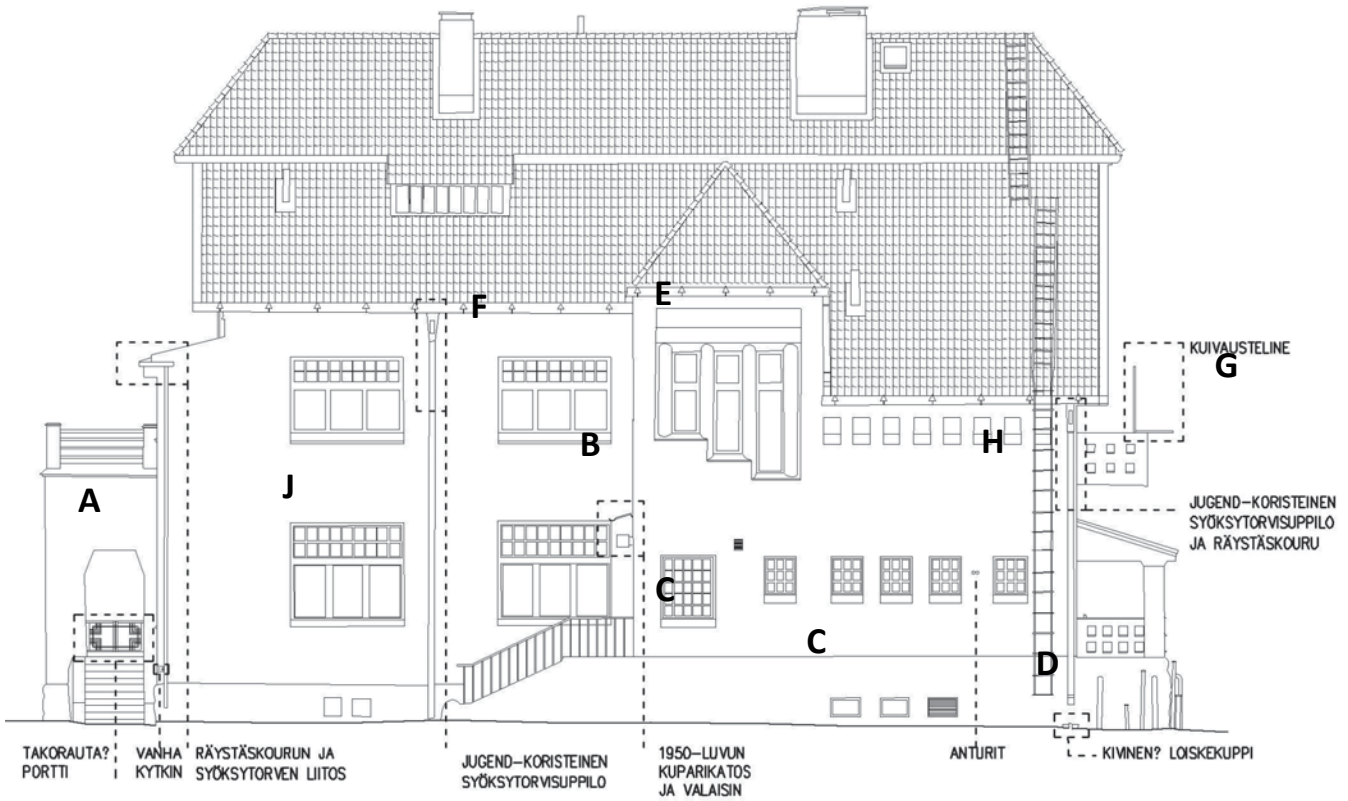
Ikkunapuitteissa on havaittu jäänteitä voimakkaan vihreästä maalista. Väritutkimus on osoittanut, että ikkunoiden ulkoväri on välillä ollut vihreä. Vanhempien valokuvien perusteella ikkuna on maalattu ulkopuolelta tummalla sävyllä ainakin 1930-luvulla.

TAMMINIEMI—JULKISIVUJEN NYKYTILANNE

JULKISIVU KOILLISEEN

F - JUGEND KORISTEINEN SYÖKSYTORVEN SUPPILO

C - KELLARIN IKKUNAT JA IV- RITILÄ

D - KIVINEN LOISKEKUPPI

J - IKKUNA

B - SISÄÄNKÄYNTIKATOS KUPARIPELTIÄ 1950-LUVULTA

A - VILPOLAN TAKORAUTAPORTTI

K.OSA/Kylä
Rakennustoimenpide

15.Meilahti
Restaurointi

Julkisivujen nykytilanne ja
erityiset yksityiskohdat

URHO KEKKOSEN MUSEO TAMMINIEMI
Seurasaaarentie 15
00250 Helsinki

PÄÄRAKENNUS
JULKISIVU KOILLISEEN
24.03.2010

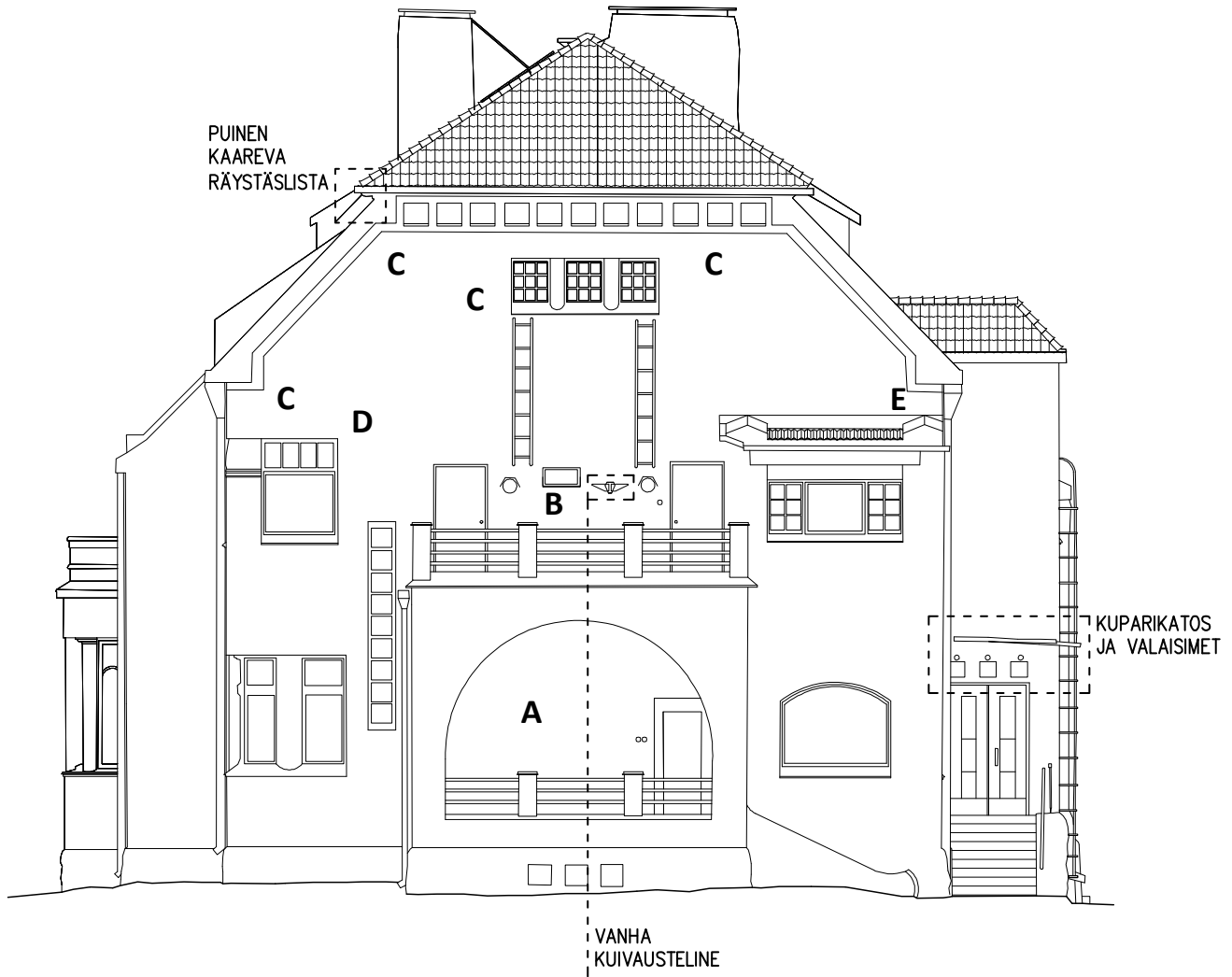
Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Olympiastadion Eteläkaarre A
00250 Helsinki +358 40 532 9558

ARK

A701

mona.schalin@welho.com

C - RÄYSTÄÄN TUULI- JA ALUSLAUTARAKENNE

D - IKKUNA

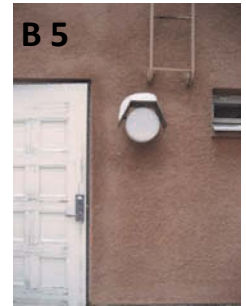
E - IKKUNA

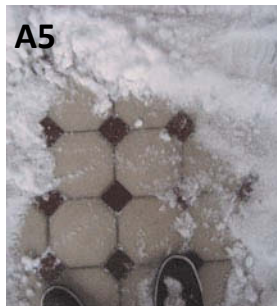
B - PARVEKE

B - PARVEKE

A - VILPOLA

K.OSA/Kylä
Rakennustoimenpide

15.Meilahti
Restaurointi

Julkisivujen nykytilanne ja
erityiset yksityiskohdat

URHO KEKKOSEN MUSEO TAMMINIEMI
Seurasaaarentie 15
00250 Helsinki

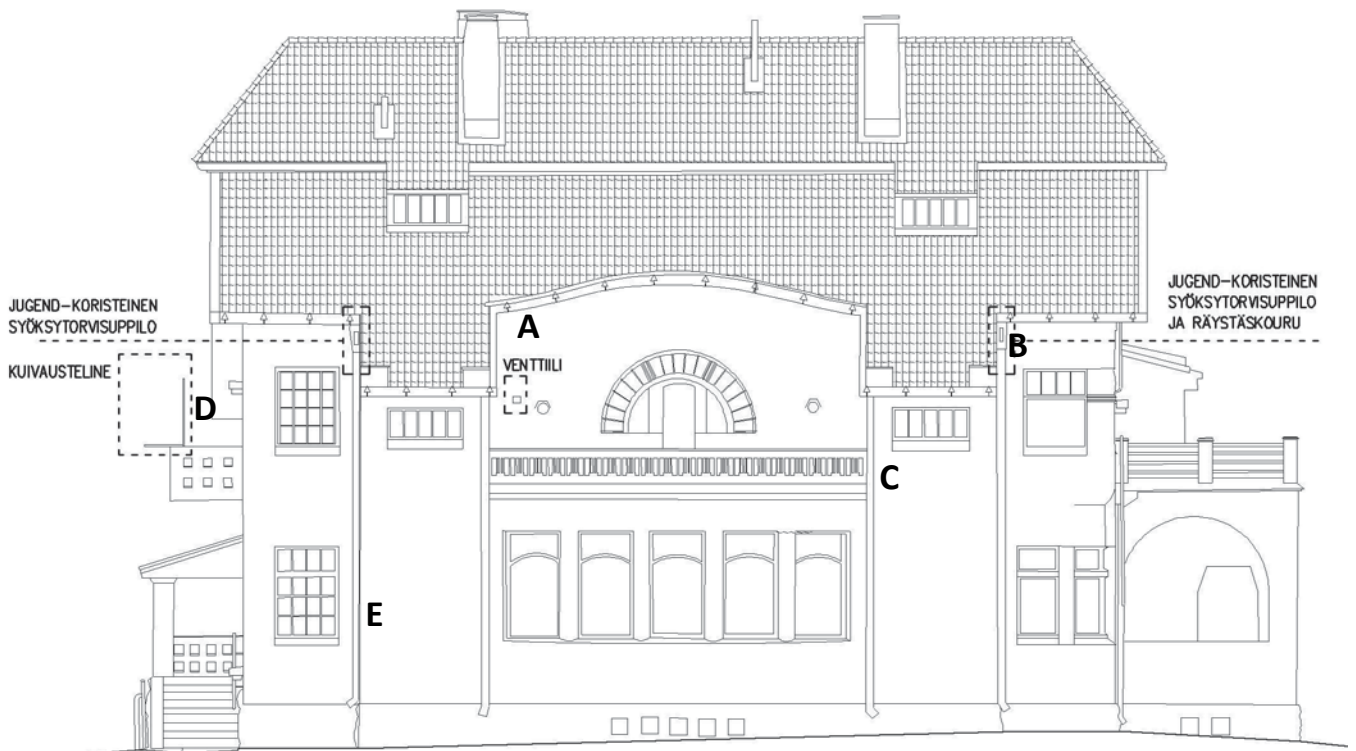
PÄÄRAKENNUS
JULKISIVU KAAKKOON
24.03.2010

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Olympiastadion Eteläkaarre A
00250 Helsinki +358 40 532 9558

ARK

A701

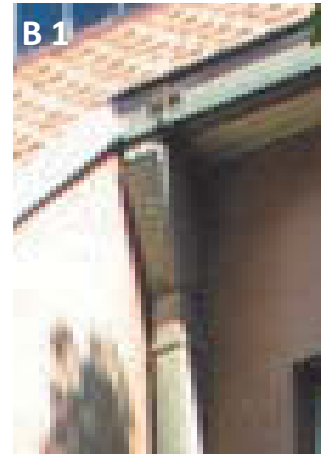
mona.schalin@welho.com

A - JUGENDRÄYSTÄSKOURUT

B - JUGEND KORISTEINEN
SYÖKSYTORVISUPPILO

D - JUGEND
KORISTEINEN
RÄNNI

C - RÄNNIEN LIITOS

E - LUOTEISKULMA. OLOHUONEEN KAARE-
VA ERKKERI

K.OSA/Kylä
Rakennustoimenpide

15.Meilahti
Restaurointi

Julkisivujen nykytilanne ja
erityiset yksityiskohdat

URHO KEKKOSEN MUSEO TAMMINIEMI
Seurasaarentie 15
00250 Helsinki

PÄÄRAKENNUS
JULKISIVU LOUNAASEEN
24.03.2010

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Olympiastadion Eteläkaarre A
00250 Helsinki +358 40 532 9558

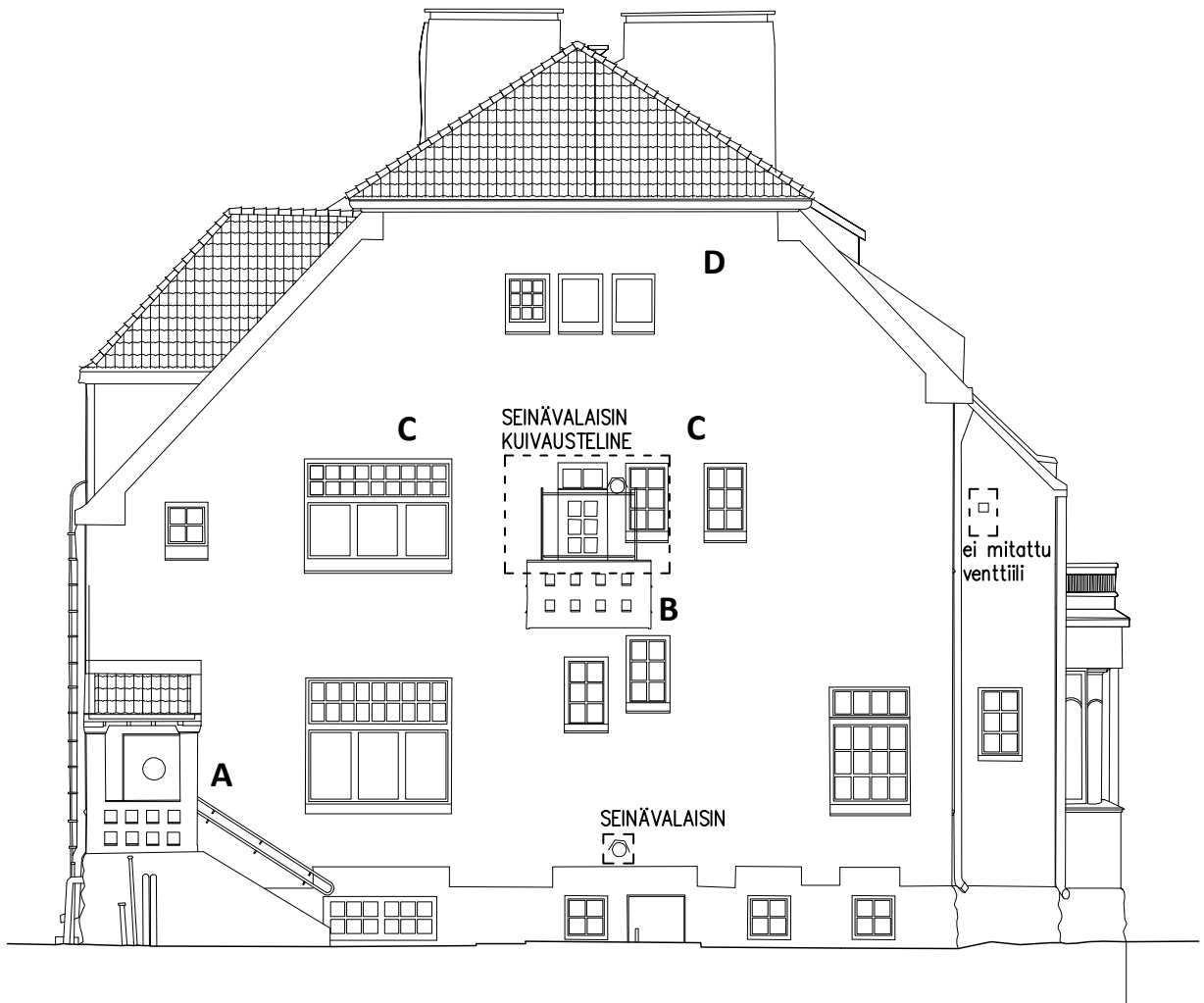
ARK

A701

mona.schalin@welho.com

D - RÄYSTÄÄN TUULI-
JA ALUSLAUTARAKENNE

C - IKKUNAT

A - KEITTIÖN PORRASKATOS

B - PARVEKE

K.OSA/Kylä
Rakennustoimenpide

15.Meilahti
Restaurointi

Julkisivujen nykytilanne ja
erityiset yksityiskohdat

URHO KEKKOSEN MUSEO TAMMINIEMI
Seurasaarentie 15
00250 Helsinki

PÄÄRAKENNUS
JULKISIVU LUOTEESEEN
24.03.2010

Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Olympiastadion Eteläkaarre A
00250 Helsinki +358 40 532 9558

ARK

A701

mona.schalin@welho.com

103 Olohuone, 1. kerros. Huone on tyhjennetty pintojen konservointia varten vuonna 2009. Avoimesti toisiinsa liittyvät tilat vastaavat 1956 toteutetun peruskorjauksen ja muutostyön modernia tilaihannetta. MS

SISÄTILOJEN MUUTOKSET JA OMINAISPIIRTEET

Tässä osassa tarkastellaan Tamminiemin sisätilojen muutoshistoriaa ja ominaispiirteitä tilakohtaisesti. Laajempi huonekorttiaineisto on selvityksen erillisenä liiteosana.

Tamminiemen sisätiloja on uudistettu perusteellisesti vuonna 1956 ja vuonna 1974-75 on tehty laajasti pintakorjauksia sekä kiinteän sisustuksen muutoksia.

SEINÄPINTOJEN VÄRITUTKIMUS

Konservaattori Tiina Sonnisen väritutkimuksen perusteella voidaan todeta, että 1956 tapahtuneesta peruskorjauksesta lähtien on ollut tapana maalata päärakennuksen huoneet yhtenäisellä sävyllä – ensin öljymaalilla ja myöhemmin lateksimaalilla.

NYKYTILAN ANALYYSI

Rakennushistorian tietoaineiston, nykytilanteen tarkastelun ja väritutkimuksen valossa esitetään analyysi sisätilojen historiasta ja nykytilanteesta sekä pyritään tunnistamaan säilyneitä vanhempia historiallisia piirteitä.

POHJAKAAVIOT

Päärakennuksen pohjakaavioissa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien ajoituksesta.

Käytetyt maaliaineet öljymaalista lateksiin auttavat arvioimaan löytyneiden kerrosten aikatasoa. Tamminiemen huonehuoneissa on ainakin 1950-luvulta lähtien käytetty johdonmukaisesti yhtenäistä perussävyä samaan aikaan suurimmassa osassa tiloja. Päällimmäisimä kerroksina on löytynyt kaksi eri sävyistä lateksikerrosta, joista alempi on sinertävä vaaleanharmaa ja päällimmäinen punertava vaaleanharmaa. Selvityksen pohjalta esitetään oletus, että nykyiset sävyt pääosin vastaavat 1970-luvun sisustusmuutosten tavoitteita.

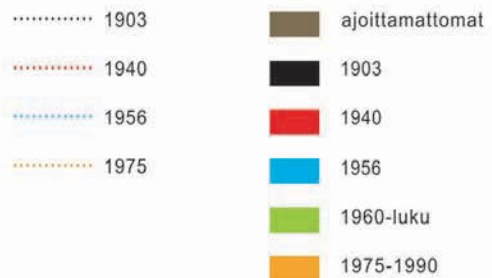
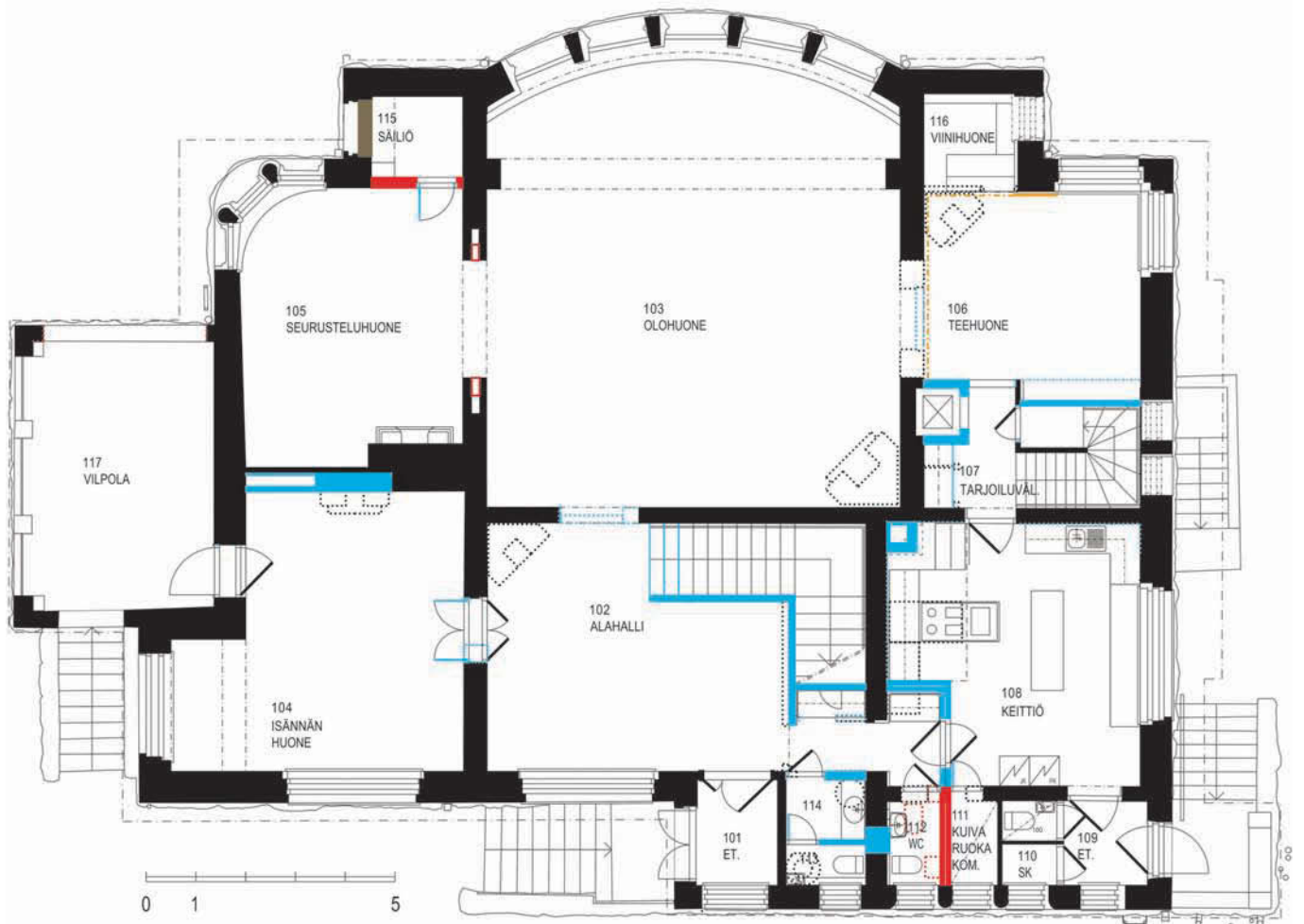
Niiden rinnalla löytyy voimakkaampia sävyjä esimerkiksi keittiöstä, Sylvän makuuhuoneesta ja alahallin katosta.

Viimeisin öljymaalikerros on useimmissa huoneissa vihertävä. Rakennushistorian selvityksen tekijöiden kanta on, että k.o. sävy on vuodelta 1956.

Vanhemmista väreistä on löytynyt kirjallisten lähteiden tietoja vahvistavia näytteitä. Makuuhuoneissa on käytetty tapetteja ennen peruskorjausta 1956. Ullakon päätyhuoneessa on edelleen säilynyt tapetti-kerroksia.

RAKENNUSOSIEN AJOITUS

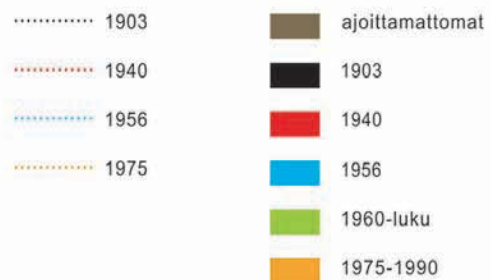
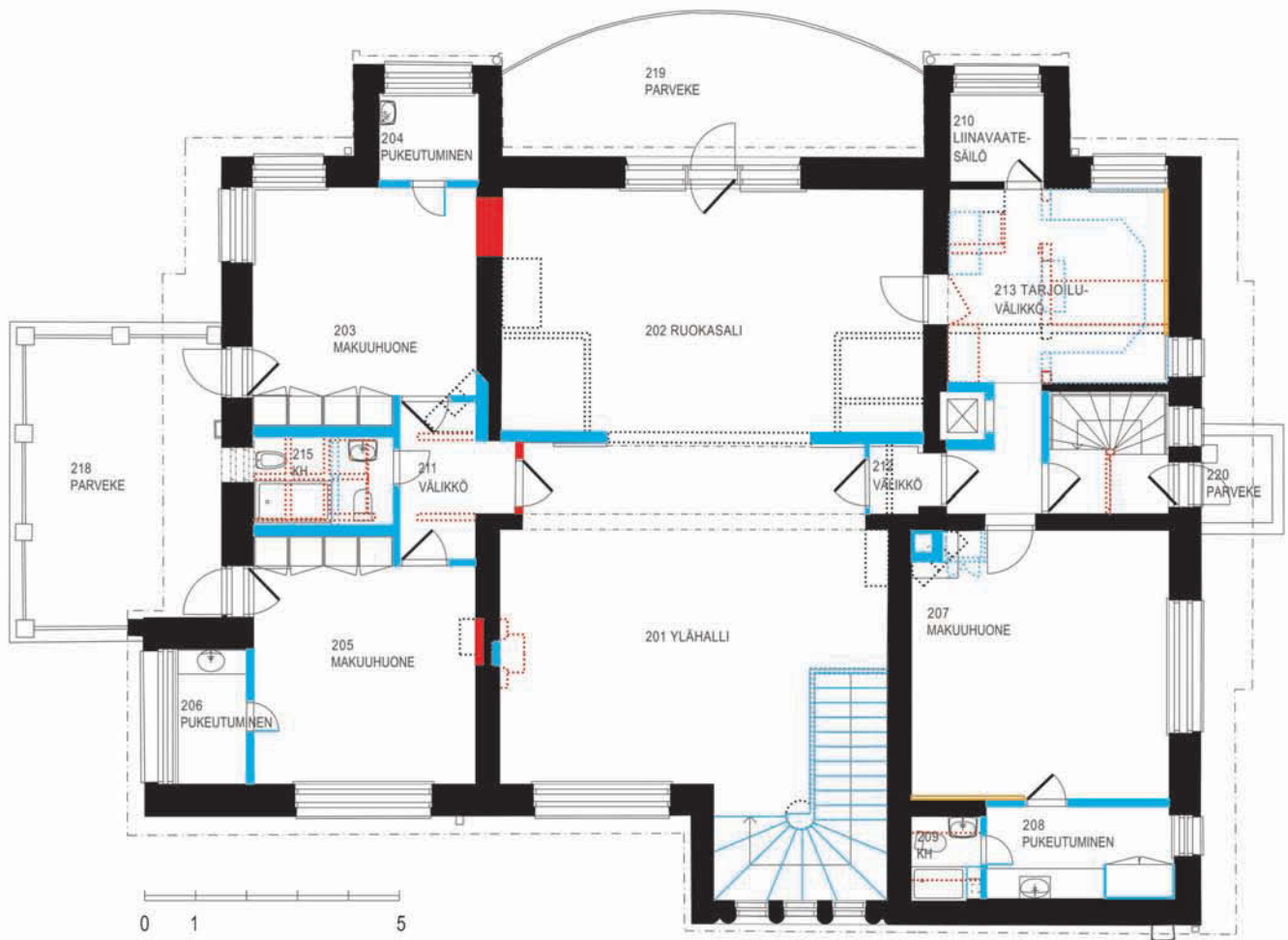
1. KERROS V. 2009

Pohjakaaviossa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien rakennusajasta. Purettuja rakennusosia on merkitty alkuperäisen rakennusajan värikoodin mukaan pilkkuviivalla. Säilyneet tai siirretyt peiliovet vuodelta 1903 (1904) on merkitty mustalla viivalla.

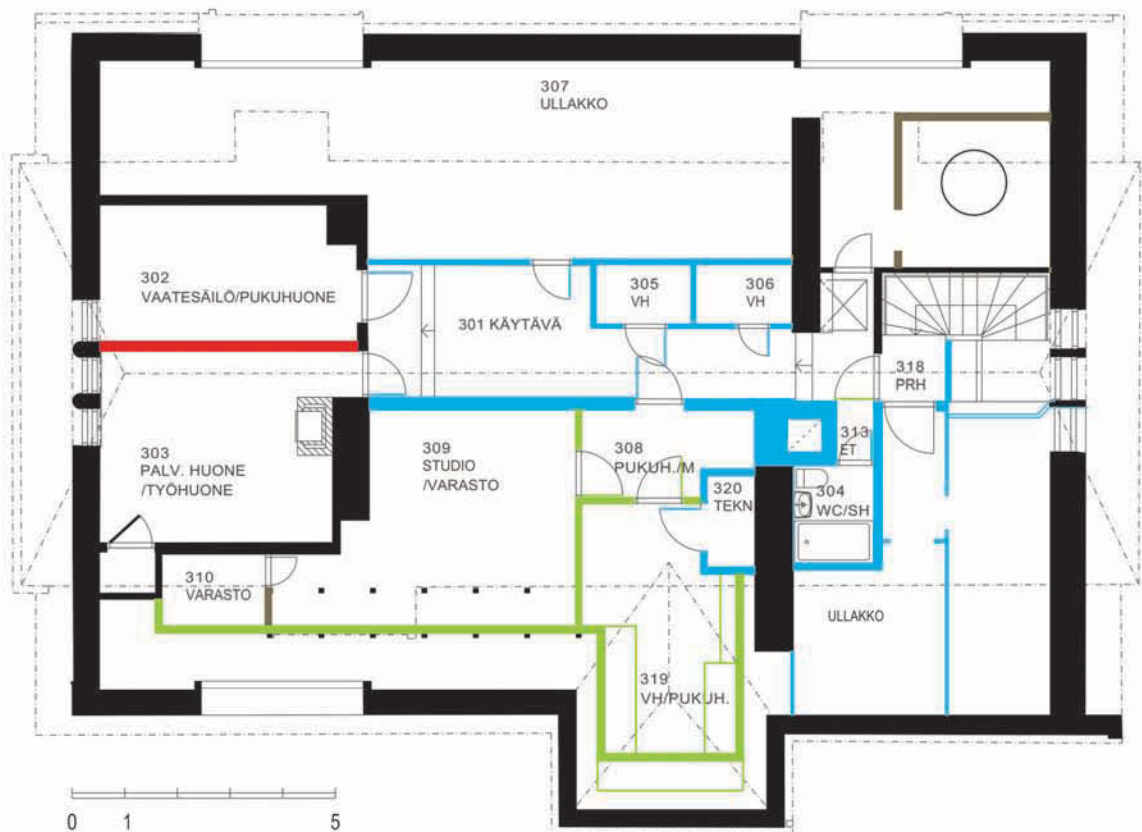

RAKENNUSOSIEN AJOITUS
2. KERROS V. 2009

Pohjakaaviossa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien rakennusajasta. Purettuja rakennusosia on merkitty alkuperäisen rakennusajan värikoodin mukaan pilkkuviivalla. Säilyneet tai siirretyt peiliovet vuodelta 1903 (1904) on merkitty mustalla viivalla.

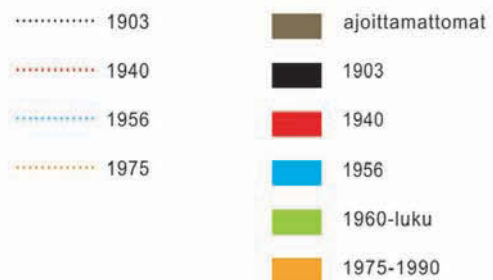
RAKENNUSOSIEN AJOITUS
3 KERROS ULLAKKO V. 2009

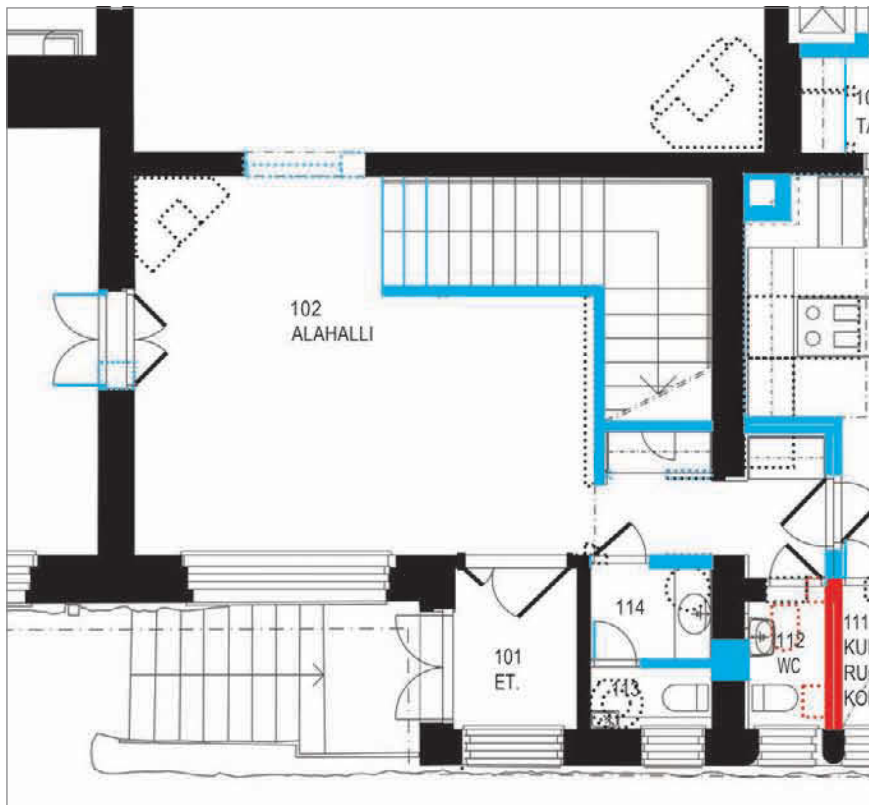
Pohjakaaviossa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien rakennusajasta. Purettuja rakennusosia on merkitty alkuperäisen rakennusajan värikoodin mukaan pilkkuviivalla. Säilyneet tai siirretyt peiliovet vuodelta 1903 (1904) on merkitty mustalla viivalla.

**RAKENNUSOSIEN AJOITUS
KELLARI V. 2009**

Pohjakaaviossa esitetään rakennushistorian selvitykseen perustuva arvio säilyneiden ja purettujen rakennusosien rakennusajasta. Purettuja rakennusosia on merkitty alkuperäisen rakennusajan värikoodin mukaan pilkkuviivalla. Säilyneet tai siirretyt peiliovet vuodelta 1903 (1904) on merkitty mustalla viivalla.

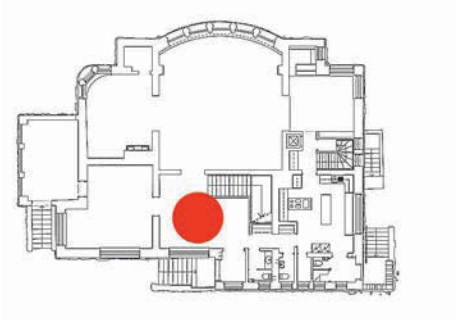

Peruskorjaus 1956 oli alahallin merkittävin muutosvaihe.

Museon alahalliin on hankittu uusi kokolattiamatto vuonna 1990 .
 Kuva 2009 Saara Salmi. MV

102 ALAHALLI (ETEISHALLI)

1930-luvun valokuvan perusteella voidaan päätellä, että hallissa oli mahdollisesti jo alun perin ruudukkoihainen, kahdella sävyllä väritetty alaosan paneeli ja vino-ruutuparketti. Seinien yläosat oli maalattu vaalealla sävyllä.

1940 purettiin vanhempi naulakkokaluste. Uusi vaate-tila rakennettiin entisen WC:n kohdalle hallin yhteyteen.

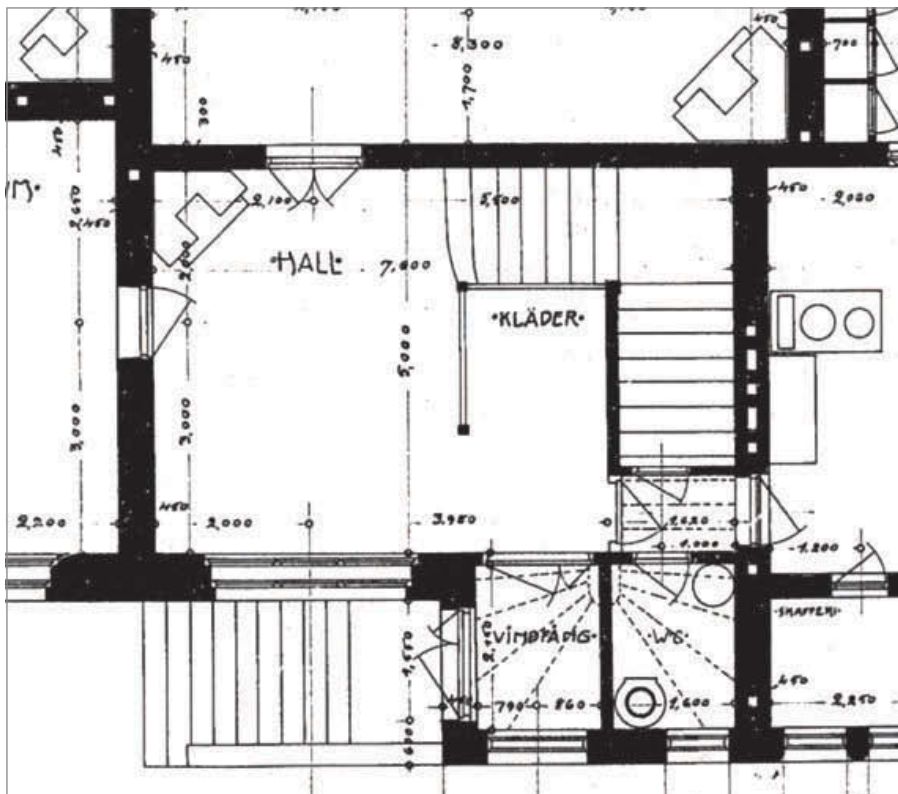
Peruskorjaus 1956 oli alahallin merkittävin muutosvaihe. Hallista avattiin leveä kulkuaukko olohuoneeseen. Työhuoneen oviaukkoa laajennettiin ja siihen asennettiin pariovi. Uutena lattiapäällysteenä oli yhdensuuntainen tammisauvaparketti. Uusi kangasverhottu sisäkatto rakennettiin koolauksen varaan ja siihen asennettiin upotetut valaisimet. Sisäportaat rakennettiin uudelleen tammesta ja samalla niitä pidennettiin. Portaiden viereen rakennettiin umpinainen seinäke, joka päällystettiin violettiiin vivahtavalla kudoksella. Yläkertaan nouseva porras peitettiin näkyvistä umpinaisella seinällä, jota päällystettiin laudoilla. Porrasaskelmat päällystettiin matolla. WC-tiloja rakennettiin lisää.

1974 Alahallin muutokset koskivat etenkin tummanruskean kokolattiamaton asentamista ja porrassinäkkeen päällystämistä isokokoisella peilillä. Porrasaskelmat päällystettiin edelleen matolla. Avotakan toimittaja kuvaili uutta sisustusta: peräseinällä Vilkan kaapisto, istuimina rivi mustalla nahalla verhoiltuja Haimin Saturnus-tuoleja, seurana lehti- ja sohvapöydät. Valkeat, ohuet verhot olivat Metsovaaran. (Avotakka, 1974)

Museon aikana on eteishalliin (101) hankittu uusi kokolattiamatto 12.2.1990.

Alahallin museonaikaiset muutokset näkyvät asennuksina ja tilaan on tuotu lisää kalusteita. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Hallin pohjapiirros v. 1903. Arkkitehdit Frosterus ja Strengell. HKA

Kuvat Cadeniuksen albumista 1930-1939. MV

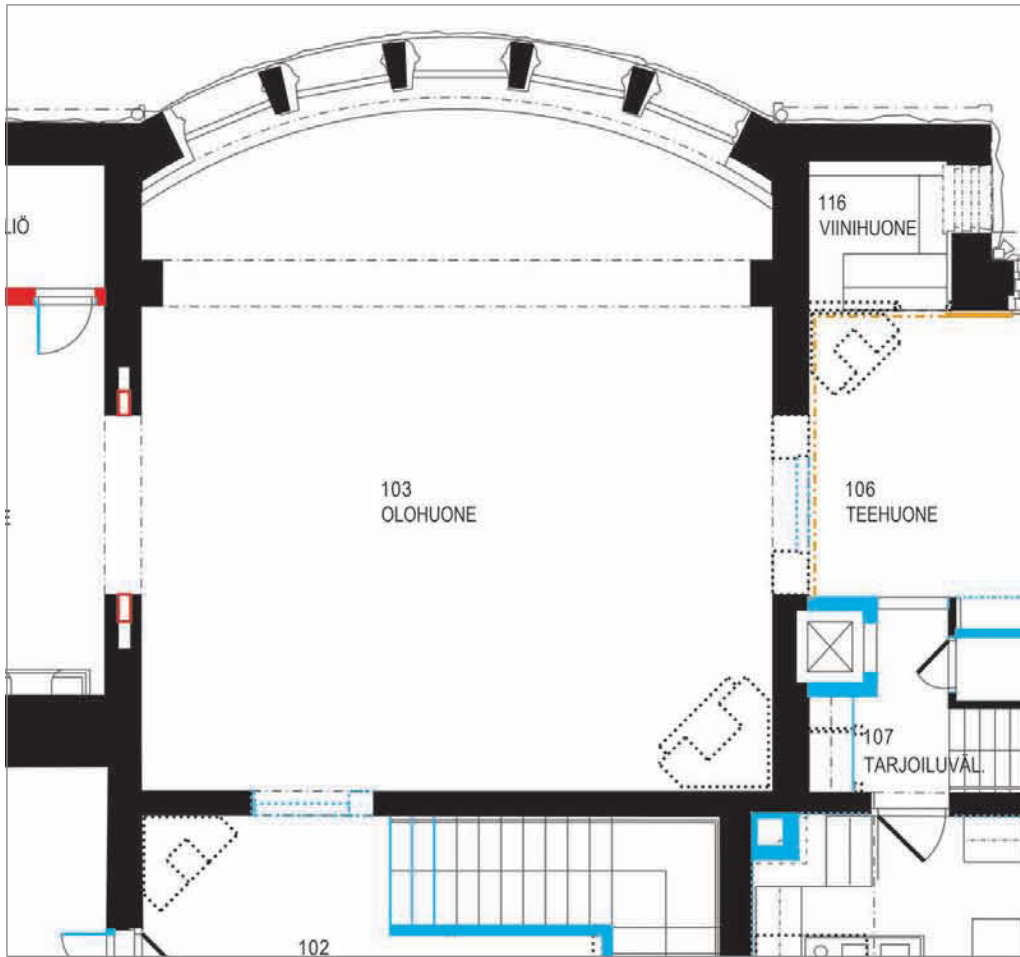
Isännän huoneesta näkyy taustalla porrashalli ja olohuoneen valkoiseksi maalattu peiliövi. Portaan vieressä näkyy ruudukkoaiheinen, kahdella sävyllä väritetty paneeli, joka todennäköisesti kiertää hallin ympäri. Koska vasemmalla on takka lyhyen seinän keskellä, on kirjoituspöydän sijoitus luonteva ratkaisu.

Eteishalli (102) vuonna 1973. Avotakka, 12, joulukuu 1973. Kuva Kari Haavisto.

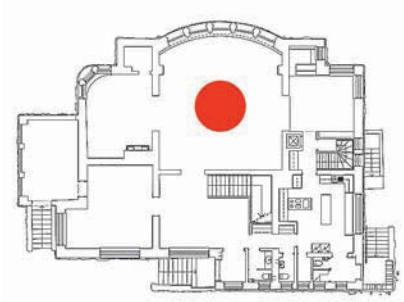

Kuva vuodelta 1989. 184920 Timo Syrjänen, MV

Sali on saanut nykyisen ilmeensä 1970-luvulla. Museon aikaiset lisät ovat liikuteltavat kulkuesteet. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

103 SALI

1904-1914 Salista ts. olohuoneesta oli alun perin leveä liukuoviaukko viereiseen seurusteluhuoneeseen. Väljän, korkean olohuoneen seinät oli alaosaltaan maalattu voimakkaalla värisävyllä. Seinien yläosat ja katto olivat valkeat. Oven yläreunan korkeudella huonetta kiersi kapea puulista, joka myös kehysti seinäpintoja. Lattia oli vinoruutuparkettia. Sisänurkassa oli leveä, kaakelipäällysteinen takka.

1930-luvulla kaarevan erkkerin molemmin puolin oli jaloilla seisova radiaattori ja ikkunoiden alla pyöröputkista koostuva lämpöputkisto.

Huoneen status muuttui edustustilaksi 1940-luvulla. Viereisen seurustelutilan liukuovi poistettiin tarpeettomana.

Peruskorjaus 1956 oli olohuoneen merkittävin muutosvaihe. Alahalliin ja viereiseen ruokailutilaan avattiin leveät kulkuaukot. Kaakeliuuni purettiin.

Uutena lattiapäällysteenä oli yhdensuuntainen tammisauvaparketti. Seinät maalattiin yhtenäisellä, vaalealla sävyllä. Kattopinta päällystettiin kankaalla, jonka reunat pyöristettiin kattolistaksi, kiinnitettiin ohuella puulistalla ja maalattiin. Ikkunaerkkeriin asennettiin kaareva, sileä levyradiaattori ja katosta lattiaan ulottuvat verhot. Tila sisustettiin edustuskäyttöön antiikkikalusteilla.

1974 korjauksen yhteydessä maalattiin seinät. Mattoja vaihdettiin uusiin.

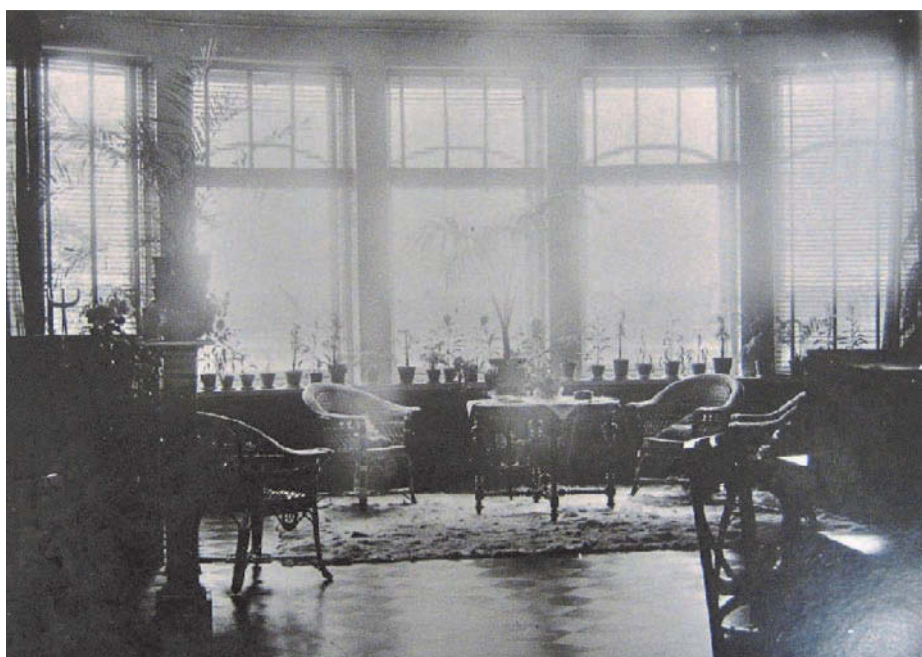
Seuraavan vuoden vesivahinkokorjauksen yhteydessä muutettiin sisustuksen väriskaala Timo Sarpanevan neuvomaan suuntaan ja hankittiin itämaisia mattoja luomaan sisustukseen enemmän yhtenäisyyttä.

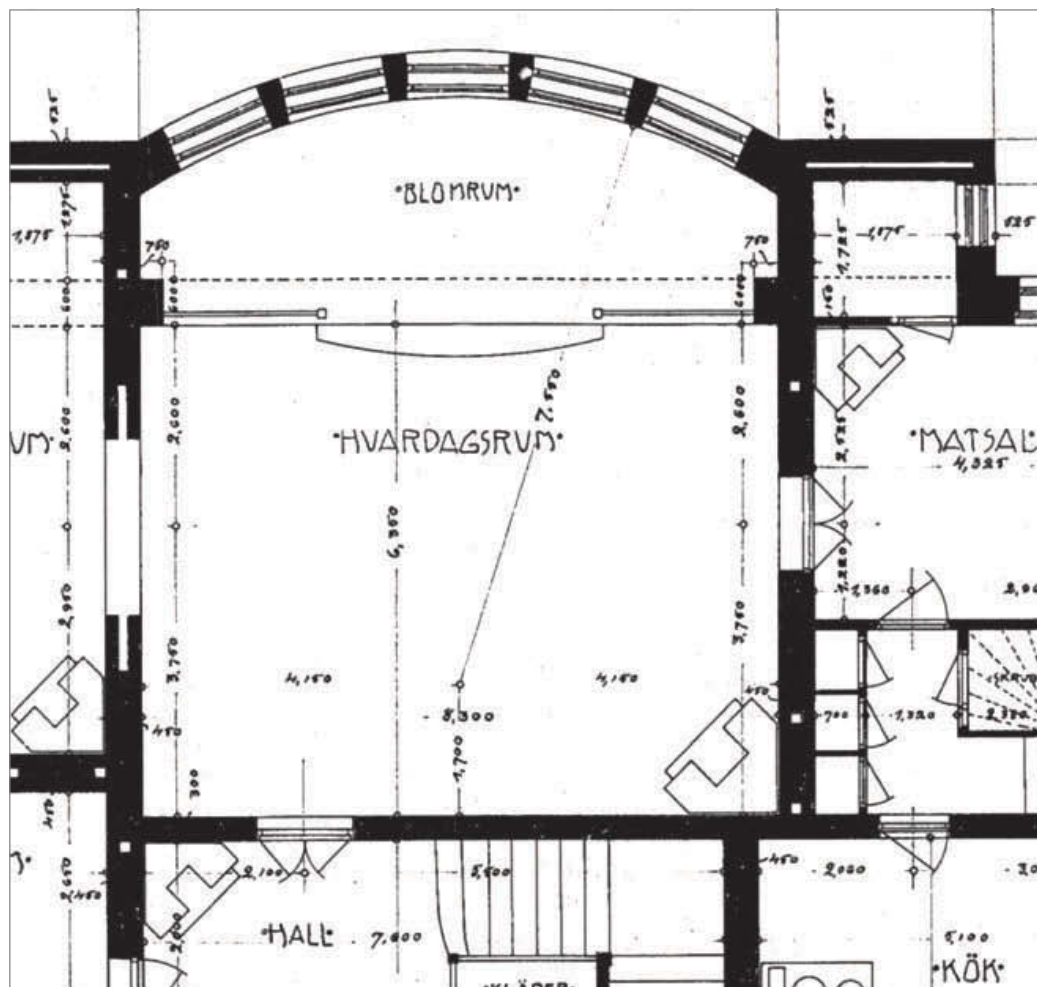
Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Näkymiä olohuoneeseen. Nissenin perheen valokuva n.1908. MV
 Salin seinät maalattin Hanna Nissenin kertoman mukaan vaalean vihreiksi, jotta ne muodostaisivat mahdollisimman edullisen taustan taideteoksille. (Hufvudstadsbladet 14.6.1940)

Olohuoneen kaareva erkkeri oli Nissenin perheen aikana sisustettu rottinkihuonekaluilla. Ruukkukasveja oli runsaasti, kuten Carl Larssonin Sundbornin talon kukkaisuonessa. MV

Näkymiä olohuoneeseen. Nissenin perheen valokuvat n.1908. MV

Kuvien perusteella voidaan tehdä seuraavat havainnot interiöörien järjestelyistä.

Väljän, korkean olohuoneen seinät on maalattu tai päällystetty joko tapetilla tai kankaalla oven yläreunaan asti, jonka korkeudella huonetta kiertää kapea puulista. Seinäpintoja on kehystetty puulistalla, joka on asennettu myös vaaleaksi maalatun jalkalistan päälle. Leveän oviaukon smyygit on maalattu valkoiseksi. Lattia on vinoruutuparkettia. Nurkassa on näyttävä, leveä neliön muotoinen kaakeliuuni lattiaan asti ulottuvine luokkuineen. Kaakeleiden eloisa pinta heijastaa valoa epätasaisesti.

Ylh. vasemmalla. Taustalla näkyvään ruokasaliin liittyy matala alkovi, joka työntyy päätyporta- taan alustilaan. Tästä päätellen kellariin ei ole porrasyhteyttä sisäkautta. Alkovin seinäverhouk- sena on ajan arkkitehtuurille tyypillinen, kuultokäsitelty ruutu-aiheinen panelointi. Tarjoilu- huoneeseen ja keittiöön johtava ovi on sävyllään melko tumma. Sekin on todennäköisesti kuul- tokäsitelty. Oven yläpuolelle on asennettu leveä, vaakasuuntainen lista, jonka yläpuolella näk- yyy vaaleansävyistä seinäpintaa.

Vasemmalla kaari-ikkuna, taustalla ruokasalin oviaukko.

Kaari-ikkunan alla häämöttää putkipatteri, taustalla Högfors-radiaattori Classic.

Liukuoviaukko seurusteluhuoneeseen.

Sohvaryhmän takana näkyy takka.

Näkymiä olohuoneeseen ajalta 1930-39. Kuvat Cadeniuksen albumista. MV

Kuvien perusteella voidaan tehdä seuraavat havainnot interiöörien järjestelyistä.

Olohuone on yhdistetty leveällä liukuoviaukolla viereiseen seurusteluhuoneeseen, kuten alkuperäisissä arkkitehtipiirustuksissa (1903).

Kuten aikaisemmin, olohuoneen seinät on maalattu tai päällystetty joko tapetilla tai kankaalla oven yläreunan korkeudella kulkevaan vaakalistaan asti ja seinäpintoja on kehystetty listalla. Olohuoneen paripeiliovi ja smyygit on maalattu valkoiseksi. Lattia on sama vinoruutuparketti kuin aikaisemmin.

Huoneen kulmassa on jäljellä kaakeliuuni ja lounaissivun erkkerin kulmauksessa on ikkunan molemmin puolin korkea, jaloilla seisova radiaattori. Sivuilla olevien radiaattoreiden lisäksi on kaarevalle ikkunaseinälle asennettu rinnakkaisista pyöröputkista koostuva lämpöputkisto.

Ruokasalin puolella näkyy edelleen päätyportaan alustilaan työntyvä matala alkovi. Kellariin ei ole vielä porrasyhteyttä sisäkautta. Ruutu-aiheinen panelointi ei näy kuvassa, mutta se lienee jäljellä. Tarjoiluhuoneeseen ja keittiöön johtava ovi on sävyltään vaalea. Sekin on todennäköisesti maalattu valkoiseksi kuten olohuoneen paripeiliovi ja smyygit.

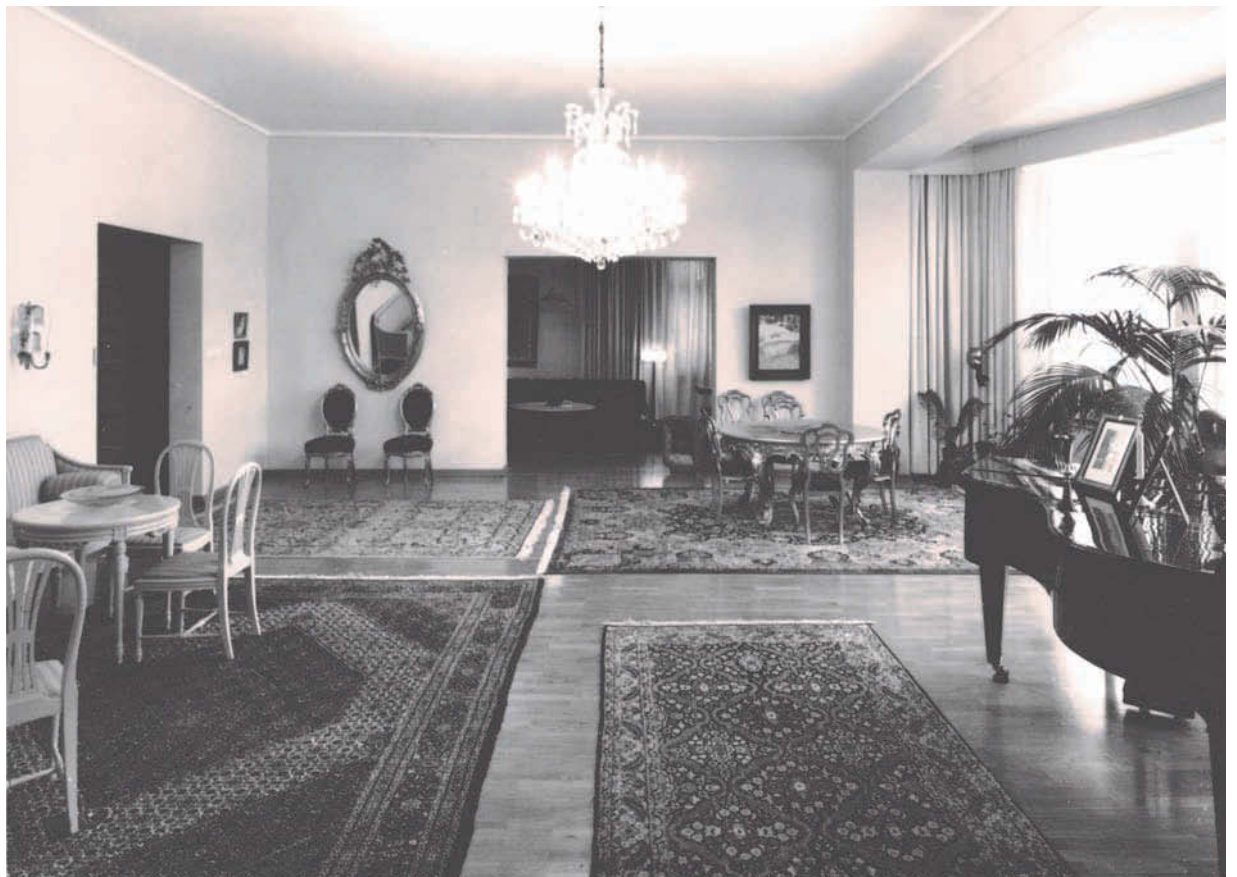

Olohuoneen uusi kalustus ja uudet sisustustekstiilit v. 1956 peruskorjauksen jälkeen. KA RakH

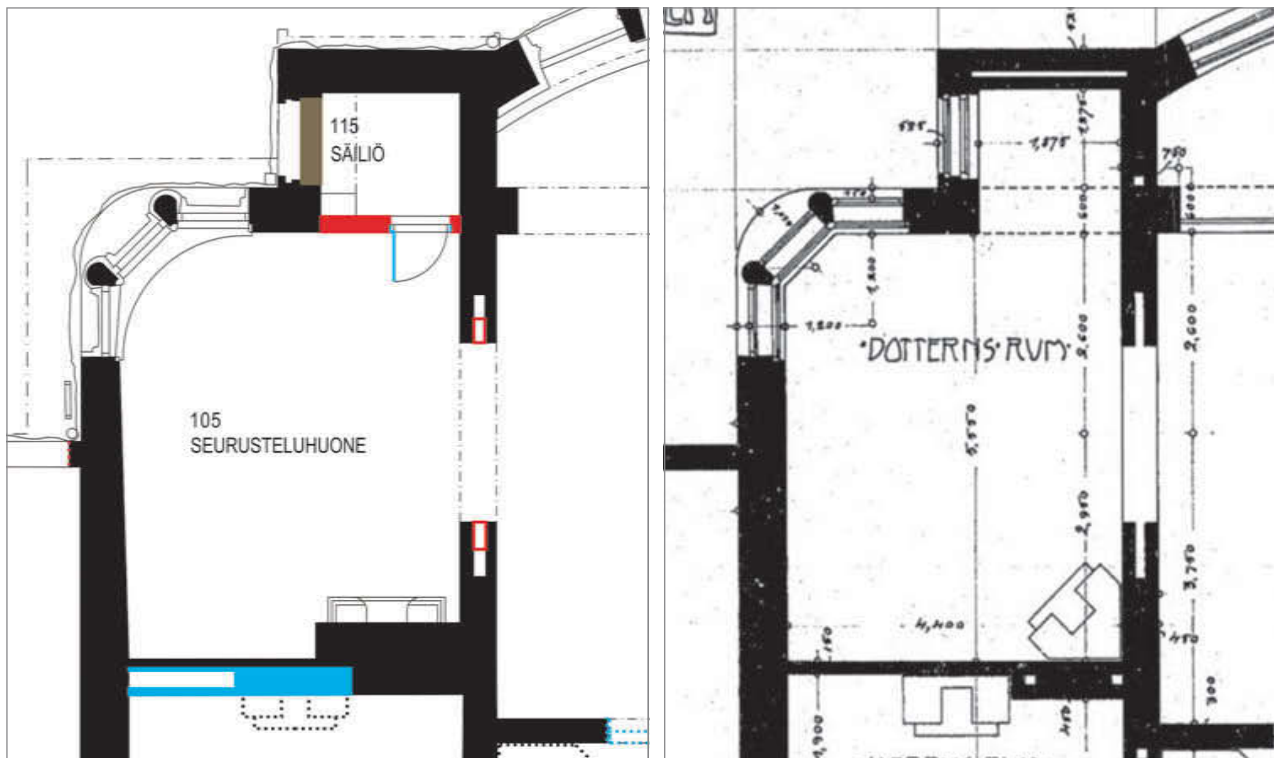
Vuonna 1973 Avotakan toimittaja kuvaili kriittisesti salin ilmettä ennen kunnostusta:
"Tamminiemen salissa on kultainen rokokookalusto, joka ei houkuttele ketään istumaan. Vastakkaisella seinällä on pitkä kustavilaissohva, jonka edessä on kaksi pientä sohvapöytää. Valtavan osan huoneesta vie suuri musta flyygeli. Sen vierustat on tukittu viherkasveilla, ruukuilla ja Afrikasta saaduilla lahjoilla. Salin matoista on nukka kulunut, ja verhojen valkeus on muuttunut harmaudeksi."
(Avotakka 12,1973)

Näkymä saliin v. 1987. Itämaisia mattoja hankittiin 1975 Timo Sarpanevan ohjeiden mukaan.
184927 Timo Syrjänen, MV

Kuva184928 Timo Syrjänen, MV

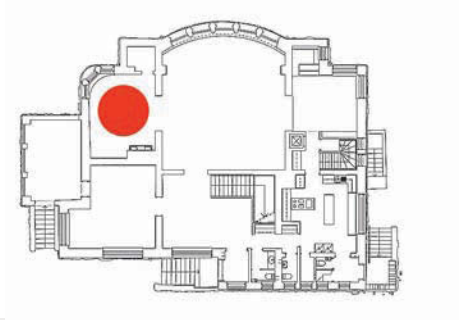

Seurusteluhuoneen seinät maalattiin Hanna Nissenin kertoman mukaan tunnelman takia iltahämärää muistuttavalla harmaalla sävyllä, ”skymningsgrått”. Hän on samassa yhteydessä muistellut seurusteluhuoneen marmoritakkaa. (Hufvudstadsbladet 14.6.1940)

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

105 SEURUSTELUHUONE

1904-1914 Seurusteluhuoneesta, jonka alkuperäinen nimitys oli tyttären huone, oli alusta lähtien leveä liukuoviaukko viereiseen olohuoneeseen. 1930-luvulla seinät oli alaosaltaan maalattu voimakkaalla värisävyllä tai päällystetty tapetilla. Seinien yläosat ja katto olivat valkeat. Noin kahden metrin korkeudella huonetta kiersi kapea puulista, joka myös kehysti seinäpintoja. Lattia oli vinoruutuparkettia. Huoneessa oli matala ja suorakulmainen, valkealla marmorilla päällystetty takka.

Peruskorjauksessa v. 1956 uudistettiin seurusteluhuoneen ja viereisten huoneiden ilmettä. Huoneessa oli korjauksen jälkeen vaaleat yhtenäiset seinäpinnat, yhdensuuntainen tammisauvaparketti ja kangaspintainen katto. Uusi sohvakalusto ja valaisin noudattivat yhtenäistä, minimalistista linjaa. Kulmaikkunaan asennettiin katosta lattiaan ulottuvat verhot.

1974 korjauksen yhteydessä maalattiin seinät. Mattoja ja kalusteita uusittiin. Seuraavan vuoden vesivahinkokorjauksen yhteydessä muutettiin seinien väriskaala Timo Sarpanevan neuvomaan suuntaan. Avotakan toimittaja kommentoi seurusteluhuoneen uutta ilmettä joulukuussa 1974: ”*takkahuoneeseen on tehty mukava istuinryhmä mustalla nahalla verhotuista Haimin Saturnustuoleista ja pöydästä. Lattialla oleva matto on huoneen aikaisempaa sisustusta, Timo Sarpanevan suunnittelema. Valaisimet ovat ruotsalaiset Atelje Lyktan lamput. Takan päällä olevat esineet ovat entisillä paikoillaan. Takka-huoneessa, kuten muissakin huoneissa on tauluja laskettu alemmaksi.*”

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

1930-39

Seurusteluhuone vuosina 1930-39. Kuvat Cadeniuksen albumista. MV

Kuvan perusteella seinät on todennäköisesti tapetoitu. Kuten olohuoneessa, täälläkin on kehystetty seinäpintoja puulistalla. Lattia on sama vinoruutuparketti kuin olohuoneessa, johon seurusteluhuone liittyy väljän aukon välityksellä. Vasemmalla on vähäeleinen, kuutiomainen takka, jonka päällysteenä on juovainen valkea marmori.

1973

Seurusteluhuone (105) vuonna 1973. Puhdaslinjainen sisustus oli säilynyt vuodelta 1956. Sitä täydensivät vähitellen kertyneet tekstiilit, käyttöesineet ja taideteokset. Kuva Kari Haavisto, julkaistu Avotakassa lokakuussa 1974. A-lehdet.

1956

Peruskorjauksessa v. 1956 uudistettiin olohuoneen ja seurusteluhuoneen ilmettä. Huoneissa oli nyt vaaleat yhtenäiset seinäpinnat ja yhdensuuntainen tammisauvaparketti. Sohva-kalusto ja valaisin noudattivat yhtenäistä, minimalistista linjaa. Kuva KA RakH

1974

Seurusteluhuone (105) vuonna 1974 korjauksen jälkeen. Näkyvin muutos koski lähinnä kalusteita, valaistusta ja mattoa. Kuva Kari Haavisto, julkaistu Avotakassa joulukuussa 1974. A-lehdet.

Seurusteluhuoneen sohvakalusto v. 1987. 184936 Timo Syrjänen, MV

Kolmijakoisen kulmaikkunan alla on radiattorit. Kuva v. 1987. 184935 Timo Syrjänen, MV

Vuodesta 1976 vuoteen 1987

Me naiset -lehti julkaisi vuonna 1976 kuvan seurusteluhuoneesta. Uutta vuoteen 1974 verrattuna oli sohvapöydän riippuvalaisin.
(Sinikka Salokorpi: *Tamminiemen tarina*. Me naiset 20.5.1976, 43-47)

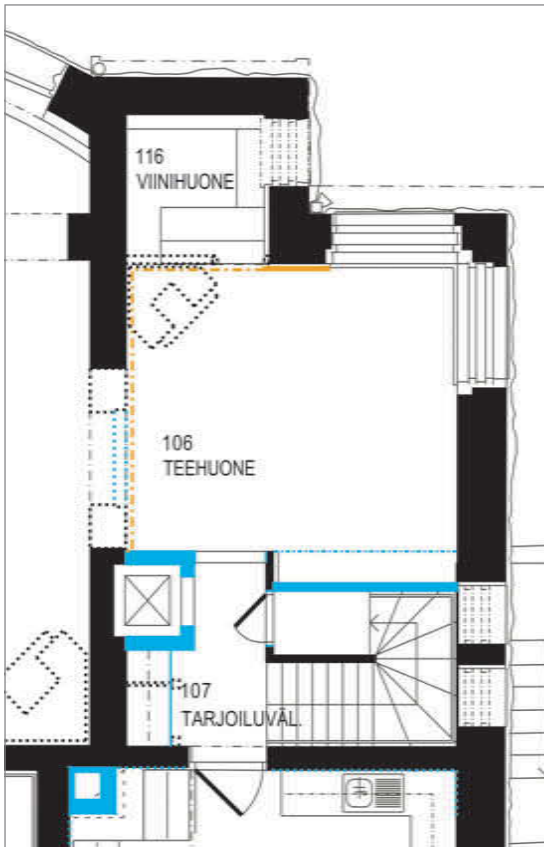
Seurusteluhuoneen sisustus vuonna 1987 vastasi vuoden 1976 valokuvan esittämää tilannetta, taideteosten, irtovalaisinten ja muita esineistön muutoksia lukuun ottamatta.

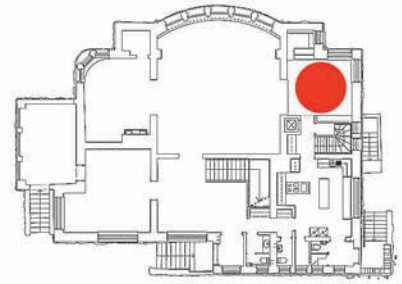
Kuva 2009 Saara Salmi. Syvennyksessä on säilynyt 1950-luvun astiakaappi. MV

Kuva 2009 Saara Salmi. Taustalla 1956 rakennettu, Maija-Liisa Komulaisen suunnittelema viinibaari. Riippuvalaisin on Anders Pehrsonin vuonna 1968 suunnittelema ”Bumling”, jonka valmistaja on Ateljé Lyktan. MV

106 TEEHUONE

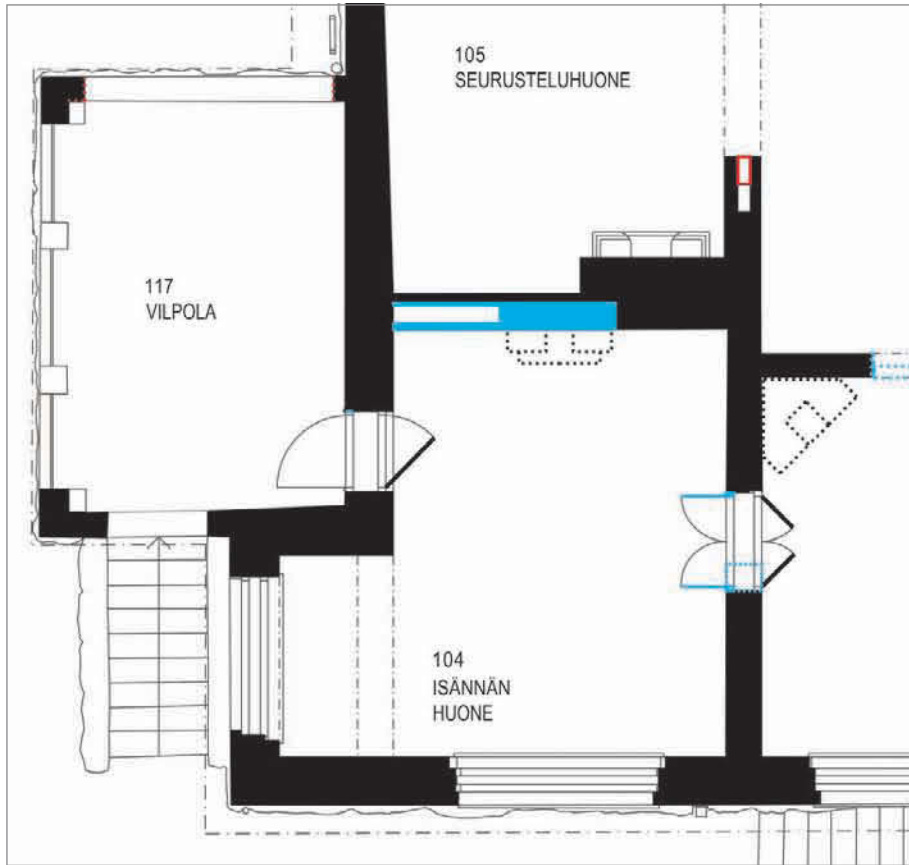
1904-1913 Ruokasalin seinät oli Nissenin perheen aikana maalattu ”yötaivaan siniseksi”. Kulmassa sijaitsevaan ruokasaliin liittyi matala, päätyportaan alustilaan työntyvä alkovi, jossa oli ajan arkkitehtuurille tyypillinen, kuultokäsitelty ruutu-aiheinen panelointi. Tarjoiluvälikköön johtava ovi todennäköisesti myös kuultokäsitelty. Oven yläpuolella oli leveä, vaakasuuntainen lista.

1930-40 Teehuoneeseen kuului edelleen matala alkovi. Tarjoiluvälikköön johtava ovi oli nyt sävyltään vaalea.

1956 Peruskorjauksessa uudistettiin teehuoneen ilmettä. Olohuoneen oviaukkoa suurennettiin. Huoneessa oli nyt vaaleat yhtenäiset seinäpinnat ja yhdensuuntainen tammisauvaparketti sekä kaksiosainen tammijalkalista. Viereisen sivuportaan jatkeeksi rakennetun kellariportaan viereen jäi tilaa syvennykseen asennettavalle säilytyskaapille. Erkkeri yhdistettiin teehuoneeseen ja sisustettiin viinibaariksi viilupintaisilla kalusteilla M. Komulaisen piirustusten mukaan. Näkösuojana oli aluksi huoneen korkuinen verho. Jälkikäteen asennettiin tilanjakajaksi korkeat, kulmittain liukuvat, tammiviilupintaiset liukuovet, samanlaiset oli jo asennettu salin suuntaan. Nykyinen itämainen matto on hankittu 1973 jälkeen. Nykyinen riippuvalaisin on vuodelta 1974.

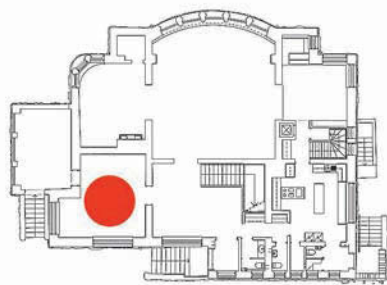

Peruskorjauksessa v. 1956 uudistettiin teehuoneen ilmettä. Olohuoneen oviaukkoa suurennettiin. Huoneessa oli nyt vaaleat yhtenäiset seinäpinnat ja yhdensuuntainen tammisauvaparketti sekä kaksiosainen tammijalkalista. Viereisen sivuportaan alle oli rakennettu syvennyys säilytyskaapille ja sen yläreunaan oli upotettu kohdevalaisimet. Kuva 1956, KA RakH

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

104 PRESIDENTIN TYÖHUONE

1904-1914 Seinät oli alun perin todennäköisesti tapetoitu. Lattia oli päällystetty vinoruutuparketilla. Lyhyen seinän keskellä oli takka.

Vuonna 1956 merkittävimmät muutokset olivat takan purkaminen ja oven suurentaminen sekä uuden sisäoven päällystäminen pehmustetulla Telonilla. Työhuoneen sisustus oli aikansa korkeatasoista muotoilua. Seinät maalattiin neutraalilla, taitetun valkoisella sävyllä. Lattia päällystettiin kokolattiamatolla. Entiselle takkaseinälle asennettiin kiinteä, matala kirjahylly.

Vuonna 1973 huoneeseen kävi tutustumassa Avotakan toimittaja. Seuraavat kalustetiedot julkaistiin reportaasin yhteydessä: Presidentin työpöytä: Johtajanpöytä Trio Grande, valmistaja Lahden Puutyö, lahjoitettu 1972. Tuoli: Mustangi, valmistanut ja lahjoittanut Peem Oy Lahdesta 1972 (Pertti Mäkelä).

Vuoden 1975 vesivahingon takia jouduttiin lattiaita ja mattoja uusimaan. Me naiset lehti julkaisi vuonna 1976 kuvan presidentin työhuoneesta (Salokorpi 1976). Työhuoneen sisustus vuonna 1987 vastasi vuoden 1976 valokuvan esittämää tilannetta.

Kuva 2009 Saara Salmi. Kulkueste on museokäytön sanelema lisä. Oikealla Telonilla päällystetty vaimentava sisäovi. MV

Isännän huone, kirjasto. Lattia on vinoruutuparkettia. Kuva Nissenin ajalta n. 1908. MV

Isännän huone, kirjasto. Kuva 1930-39. Cadeniuksen albumi. MV

Kuvan perusteella voidaan tehdä havaintoja interiöörien järjestelyistä.

Seinät on todennäköisesti tapetoitu eikä tässä huoneessa ole oven yläreunaa myötäilevää vaakalistaa. Lattia on peitetty matoilla. Koska vasemmalla on takka lyhyen seinän keskellä, on kirjoituspöydän sijoitus luonteva ratkaisu. Taustalla näkyy porrashalli ja olohuoneen valkoiseksi maalattu peiliovi. Portaan vieressä näkyy ruudukkoaiheinen, kahdella sävyllä väritetty paneeli, joka todennäköisesti kiertää hallin ympäri.

Isännän huone, kirjasto. Kuva 1930-39. Cadeniuksen albumi, MV
Näkymä ikkunaerkkeriin, jonne on sisutettu seurustelunurkkaus. Ikkunapenkin alla näkyy radiattori.

Vuonna 1956 suunnitellun presidentin työhuoneen sisustus edusti aikansa korkeatasoista muotoilua. Seinät on maalattu neutraalilla, taitetun valkoisen sävyllä. Kiinteä, matala kirjahylly ja aistikas kirjoituspöytä ovat lakattua puuta, työtuoli on päällystetty mustalla nahalla kiiltävin nastoin. Lattia on päällystetty kokolattiamatolla, joka ulottuu jalkalistan mattolistan alle. Kiinteät seinähyllyt ovat nykyään edelleen paikallaan. Vuonna 1956 maalattu harmaanvihreä seinäväri tuli näkyviin hyllyjen irrottamisen yhteydessä korjaustyön aikana 2009.
Kuva 1956, KA Rakh

Presidentin työhuone (104) vuonna 1973

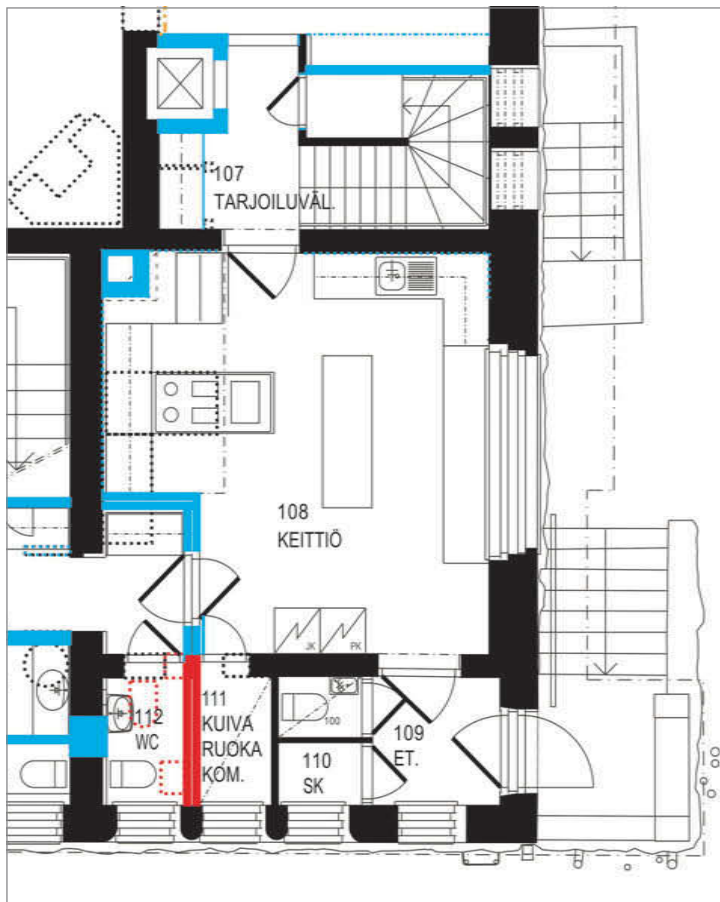
Kuva julkaistiin Avotakassa 12, joulukuu 1973. Kuva Kari Haavisto. A-lehdet

Työhuoneen sohvakalusto vuonna 1987. 184924 Timo Syrjänen, MV

Kuva v. 1987. Seinävaate peittää vilpolaan johtavan oven. 184923 Timo Syrjänen, MV

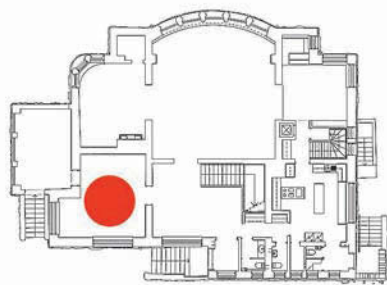

Keittiö on toiminut aputilana ennen uutta korjausvaihetta. Taustalla liesikupu. Kuva 2009 MS

Vuonna 1956 uudistettu keittiö uusine pintarakenteineen ja kalusteineen. Lattialla on mattopäällyste, seinät on maalattu vaalealla sävyllä. Peilioven sävy on seinää tummempi. Työtasojen taustat on laatoitettu valkoisella kiiltävällä n 150x150 mm laatoilla. Kiintokalusteet ovat ajan tyyppisiä puusepäntehtaan tuotteita puisine vetimineen ja maalattuine ovineen. Näyttävä liesi- ja uuniyhdistelmä lämpölaatikoineen on sijoitettu poikittain. Tummaan sävyyn maalatussa katossa näkyvät poistohormin kotelo ja venttiilit. KA RakH

108 KEITTIÖ

Vuosilta 1904-1940 ei ole löytynyt tietoa keittiön sisustuksesta. Vuonna 1940 tehdyt korjaukset eivät käsittäneet keittiön uudistamista. Keittiön tilasta on vuonna 1956 lohkaistu osa yhdistettäväksi eteisen WC-tilojen välikköön. Nurkassa on muurattu hormi samalta vuodelta. Keittiö uudistettiin kokonaan vuoden 1956 peruskorjauksessa pintarakenteineen ja kalusteineen, mutta vanhat sisäovet säilyivät. Lattia sai mattopäällysteen ja seinät maalattiin vaalealla sävyllä. Peilioven sävy oli seinää tummempi. Katto maalattiin tummalla sävyllä. Kiintokalusteet olivat ajan tyyppillisiä puusepäntehtaan tuotteita puisine vetimineen ja maalattuine ovineen. Työtasojen taustat laatoitettiin valkoisella kiiltävällä laotalla. Näyttävä liesi- ja uuniyhdistelmä lämpölaatikoineen sijoitettiin poikittain. Kuvassa näkyy keittiön poistohormin kotelo venttiileineen. Keittiön sisustus ja väritys uusittiin vuonna 1974. Keltaisen, ruskean ja sinivihreään perustuva väritys valittiin hillitymmän vaihtoehdon sijasta. Lattialle tuli turkoosinsininen muovimatto. Kalusteiden pinta oli kirkkaankeltaista laminaattia. Seinät on maalattu valkoisella taitetulla ruskealla sävyllä. Liesi säilyi mutta lieden yläpuolelle asennettiin koneellinen liesikupu.

Kuva 184941 Timo Syrjänen 1987, MV

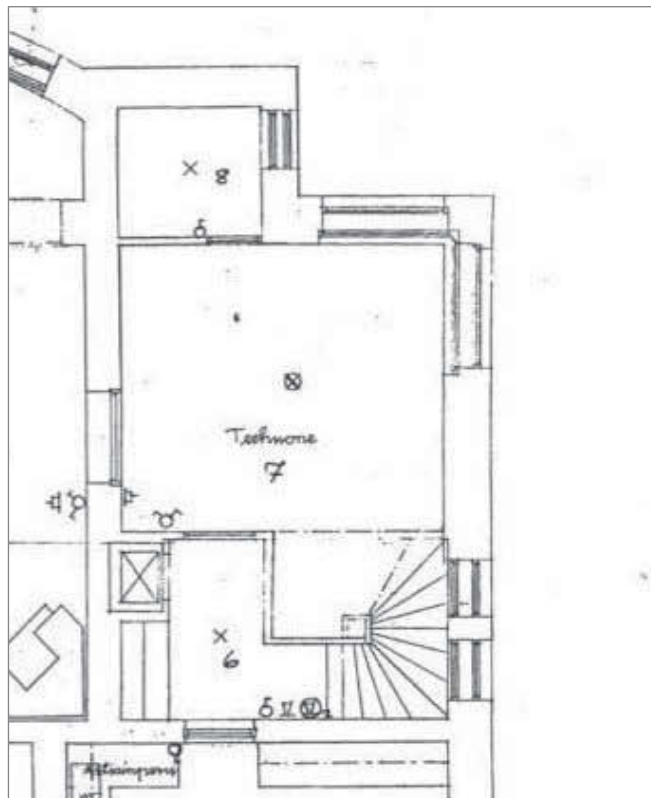
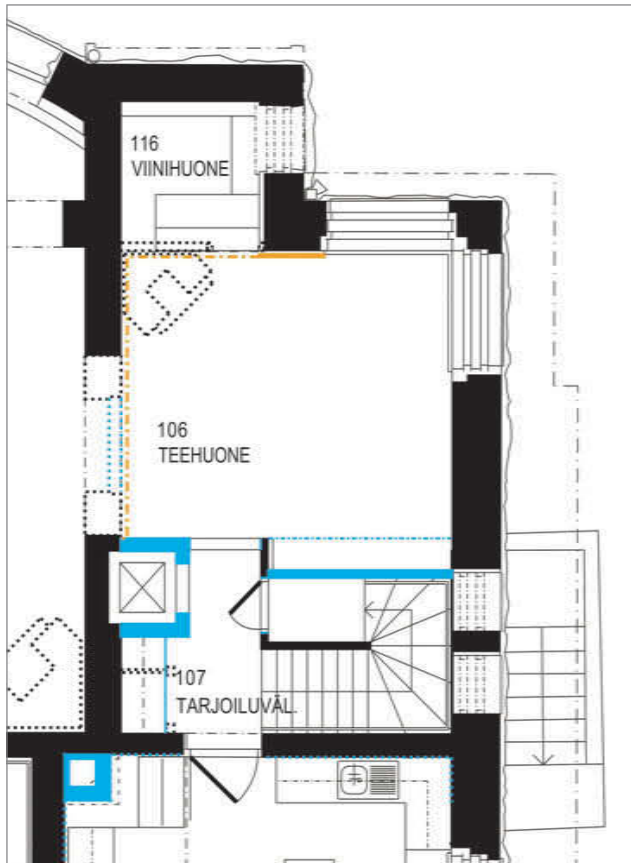
Vuonna 1974 hankitut kalusteet noudattivat sijoitukseltaan entistä mallia. Uusia standardimittoja noudattavien ala- ja yläkaappien korkeus oli kasvanut. Liesi säilyi ennallaan, mutta lieden yläpuolelle asennettiin koneellinen liesikupu.

Keittiö (108) vuonna 1973. Kalusteet ja värit ovat säilyneet vuodelta 1956. 1950-luvulla koneistuksena oli yleistalouskone, astianpesukone ja jääkaappi. Avotakka 12, joulukuu 1973. Kuvat Kari Haavisto. A-lehdet

Keittiön sisustus ja väritys uusittiin vuonna 1974. Keltaisen, ruskean ja sinivihreään perustuva väritys valittiin hillitym-
män vaihtoehdon sijasta. Lattialla on turkoosinsininen kuviollinen muovimatto. Enson keittiökalusteiden pinta on kirk-
kaankeltaista laminaattia. Seinät on maalattu valkoisella taitetulla ruskealla sävyllä.
Avotakka, lokakuu 1974. Kuvat Kari Haavisto. A-lehdet

Muutospiirustus (osa) v. 1940, KA.

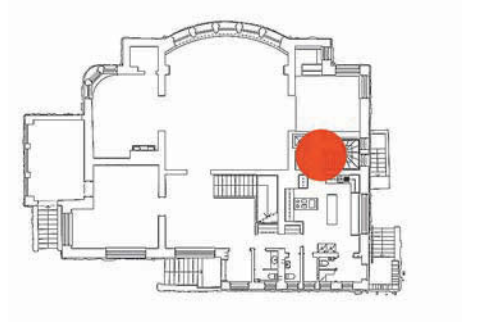

Kuva 2009 Saara Salmi. MV.
Vasemmalla 1956 hankittu vakiokaappikaluste ja ruokahissi.

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

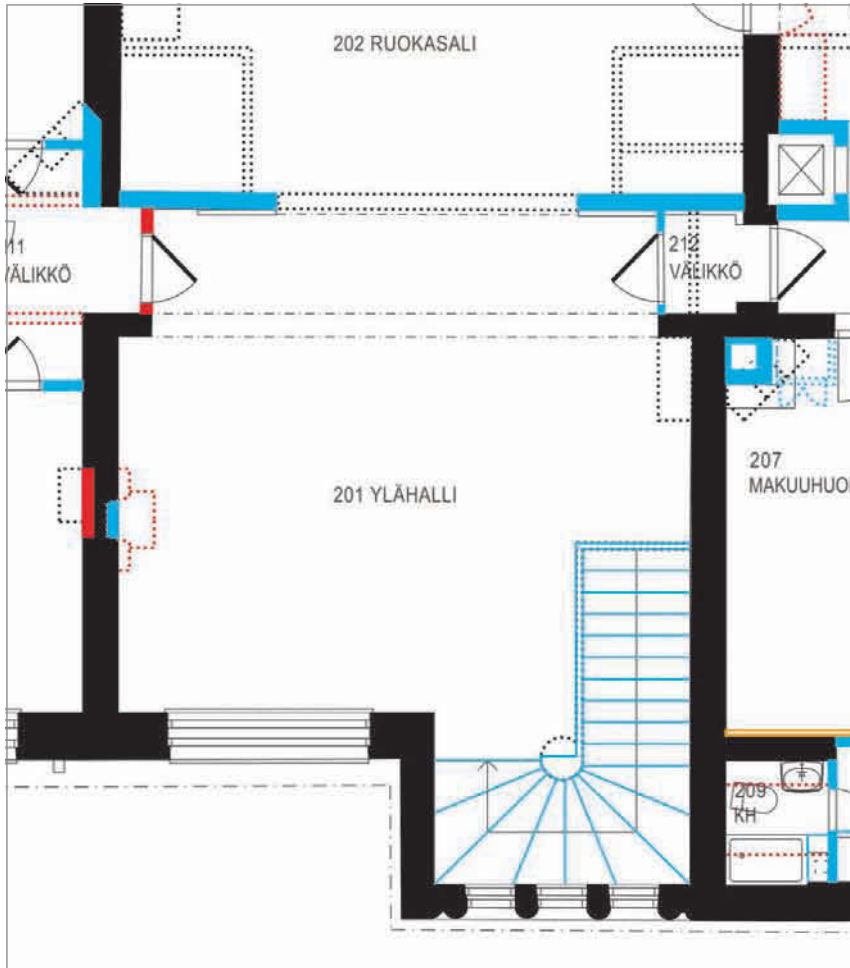
107 TARJOILUVÄLIKKÖ JA SIIHEN LIITTYVÄT TILAT

1904-1914 Tarjoiluvälikkö liit-
tyi avoimesti sivuportaan tilaan,
joka ulottuu ullakolle asti. Ei
ole selvinnyt, onko huonetilassa
ollut lämmityslaitetta. Nykyi-
sen ruokahissin ja astiakaapin
kohdalla on alun perin ollut
kiinteät komerot. Portaan alle
suunniteltu varasto on suunni-
telmista poiketen rakennettu
nykyisen teehuoneen alkoviksi.
Sellaisena se on toiminut pienen
ruokasalin kätevästä aputilana.
Kellariin johtavat sisäportaat on
oletettavasti rakennettu vasta
1950-luvun peruskorjausvai-
heessa. Toisen kerroksen ruo-
kasalia palveleva, nykyistä pie-
nempi ruokahissi on esitetty
1940-luvun pohjapiirroksessa ja
se periytyy mahdollisesti jo
Amos Andersonin ajoilta.
Peittomaalattu astiakaappi on
puusepäntehtaiden 1950-
luvun vakiomallistoa. Samaan
sarjaan ovat kuuluneet yläkerran
tarjoiluhuoneen kaapit ja 1956
uusitut keittiökaapit.

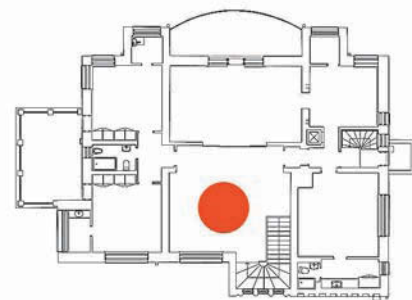

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

1987-2009 Museon toiminnan aikaisia muutoksia edustavat kattopintaan asennetut palohälyttimet ja liikuteltavat kul-kuesteet. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

201 YLÄHALLI

1904-1913 Valokuvasta päätellen seinät ja katto oli maalattu lähes samaan, vaaleaan sävyyn. Lattian päällysteenä oli todennäköisesti ollut linoleumi. Lattian rajassa oli yksinkertainen puulista ja korkeampi suorareunainen jalkalista. Muita huoneen vaihteita valaisevia tietoja ei ole löytynyt 1940 edeltävältä ajalta. 1940 päivätty muutospiirustus esittää uutta isokokoista avotakkaa, joka korvaa vastakkaisella seinällä olevan vanhan takan. Makuuhuoneiden käytäväjärjestelyjen takia hallin sivuille suunniteltiin uudet välioivet.

Vuonna 1956 uudistettiin toisen kerroksen tilat yhdistämällä nykyinen ruokasali ja ylähalli yhdeksi, rungon läpi ulottuvaksi ja viilupintaisilla liukuseinillä jaettavaksi tilaksi. Ruokailukalusto sijoitettiin rannan puolelle ja porrashalliin liittyvä osa sisustettiin oleskelutilaksi sohvaryhmineen. Uudelleen rakennetun portaan kaide oli ylähallissa umpinainen, maalattu ja viimeistelty tammipintaisella tasolla. Seinät maalattiin vaaleanvihreällä öljymaalilla. Sisäkatto tehtiin puukoolauksen varaan levyn päälle pingotetusta kankaasta upotetuin valaisimin ja maalattiin tummalla sävyllä. Lattia päällystettiin harmaalla Wiltonmatolla. Verhot ripustettiin verhotankoon ilman peitelautaa.

Vuonna 1974 tehtiin lähinnä pintoja koskevia toimenpiteitä. Väritutkimuksesta päätellen värisävy muuttui ensin vaalean siniharmaaksi ja sen jälkeen lämpimän vaalean harmaaksi. Maalina oli nyt lateksi. Matto puhdistettiin ja asennettiin uudestaan.

Huoneen kulmaan asennettu laite pintajohtoinen on museotoimintaan liittyvä. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Näkymä toisen kerroksen avaraan ruokailu- ja olohuoneeseen, jonne valo lankeaa koillissivun suuresta ikkunasta. Kuva n. 1910. Nissenin perheen kuvasarja. MV

Kuvan perusteella voidaan tehdä havaintoja pinnoista ja väreistä.

Rungon suuntaisen kattopalkin ja seinäpielen takana näkyy käytävä, joka johtaa kaakkoispäädystä sijaitseviin makuuhuoneisiin.

Vaikuttaa siltä että seinät ja katto on maalattu lähes samaan, vaaleaan sävyyn. Lattian himmeästä kiillosta päätellen päällysteenä saattaa olla linoleumi. Lattianrajassa näkyy yksinkertainen puulista, johon mahdollisesti liittyy korkeampi, ohut ja suorareunainen jalkalista.

Vuonna 1956 uudistettu ylähalli uusine pintarakenteineen ja kalusteineen. Ikkunan eteen on ryhmitelty uudet, eleettömät sohvot, pöytä ja kaappi. Lattialla on harmaa kokolattiamato ja seinät on maalattu vaalealla, vihertävällä sävyllä. Pingotetusta kankaasta tehdyn, maalatun katon sävy on tumma. Kattopintaan on upotettu valaisimet. Verho on ripustettu verhotankoon ilman peitelautaa. Uusien kattoon ulottuvien seinäkkeiden kylkeen on kiinnitetty viilupäällysteiset, korkeat liukuovet, joita varten on lattiakisko. Kuva v. 1956 (rajattu), KA Rakh

Ruokasalin päätyseinässä on kiinteän kaapin takana säilynyt silloisen kunnostusvaiheen öljymaalilla maalattu vihertävä värisävy.

Ylähalli (201) vuonna 1973. Avotakka 12, 1973. Kuva Kari Haavisto. A-lehdet.

Avotakan toimittaja kuvaili ylähallia joulukuussa 1973:

Pehmeät portaat vievät yläkertaan ja suureen oleskeluhalliin. Hallin etuosa on oleskelua ja television katselua varten. Alkujaan halliin teetettiin kaksi epämukavaa sohvaa kulmitusten. Seinän pituinen pöytä on täytynyt lahjakirjoilla ja vastakkaisella seinällä on kaksi televisiota. Uudempaa uutta edustavat kaksi nahkatuolia, rouva Kekkonen tuoli kullanväristä, presidentin tuoli mustaa nahkaa.

Ylähalli (201) kunnostuksen jälkeen 1974. Avotakka 10, 1974. Kuva Kari Haavisto. A-lehdet.
Avotakan toimittaja kirjoitti:

Eniten ovat uudistuneet eteinen, takkahuone ja yläkerran oleskeluhalli.

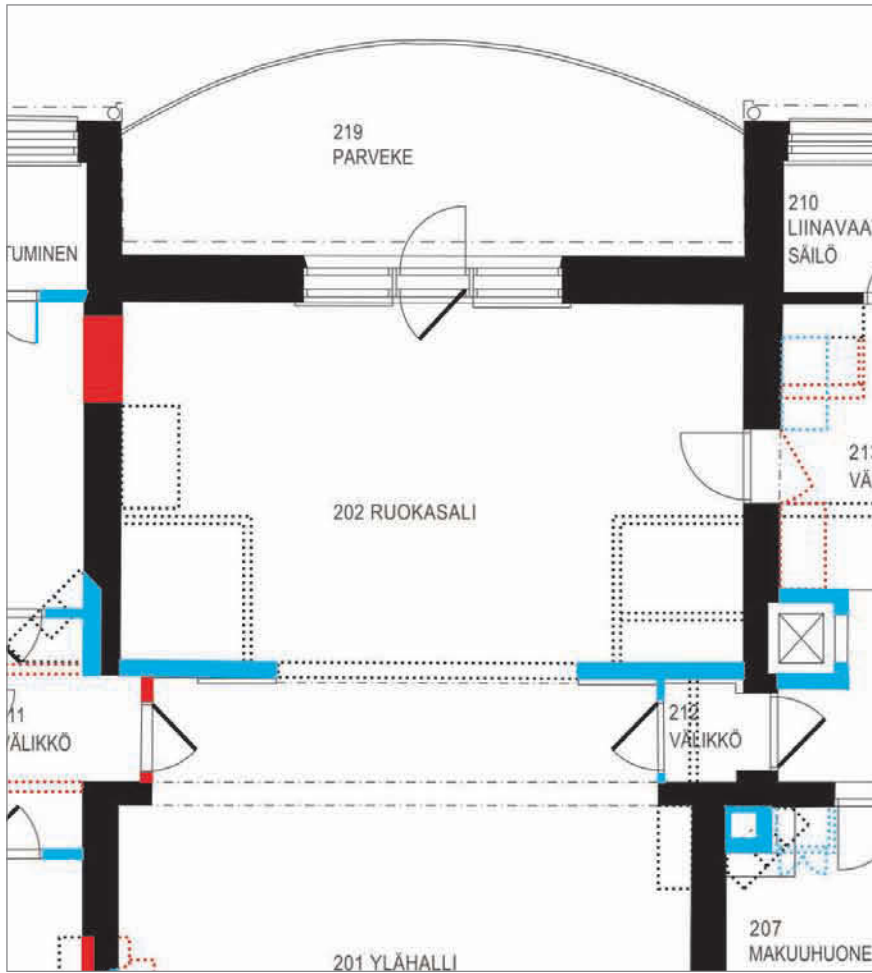
Yläkerran oleskeluhallissa ovat edelleenkin presidenttiparin lepotuolit, rouva Kekkonen kullanvärinen ja presidentin musta. Tilava istuinryhmä koostuu Haimin Ateljee-sohvista, jotka on verhottu tummanruskealla nahalla. Pöytä on Saturnus, ikkunan edessä Vilkan kaapistoa. Seinällä olevat taideteokset on ryhmitelty uudelleen. Kokolattiamatto on entinen, pesty vain.

Näkymä ylähalliin v. 1987. Kuva 184946, Timo Syrjänen. Museovirasto
Vuodesta 1974 vuoteen 1987 tapahtuneita muutoksia ovat lattian sauvaparketti ja itämaiset matot. Aikaisemmin tumma sisäkatto on maalattu valkeaksi.

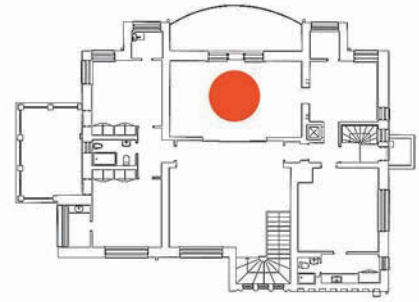

Ylähalli (201) vuonna 1987. 184944 Timo Syrjänen. Museovirasto

Kulmaan asennettu laite pintajohtoinen on museotoimintaan liittyvä. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

202 RUOKASALI, 2 KERROS

1904-1913 Päämakuuhuone oli rungon keskiakselissa. Huoneesta oli ovet viereiseen makuuhuoneeseen, kylpyhuoneeseen, ylähalliin ja lounaissivun parvekkeelle. Tila oli jaettu kevyillä väliseinillä siten että sivuille muodostui pukeutumis- ja vaatetiloja. Toisella päätyseinällä oli isokokoinen takka. Makuuhuonetta on käytetty ruokasalina jo Amos Andersonin aikana ja viereiseen välikköön on mahdollisesti rakennettu ruokahissi. Muutospiirustuksessa v. 1940 esitettiin purettavaksi takkaa ja kevyitä väliseiniä.

Vuonna 1956 yhdistettiin nykyinen ruokasali ja ylähalli yhdeksi suureksi, liukuseinillä jaettavaksi tilaksi. Seinät maalattiin vaaleanvihreällä öljymaalilla. Sisäkatto tehtiin puukoolauksen varaan levyn päälle pingotetusta kankaasta upotetuin valaisimin ja maalattiin tummalla sävyllä. Lattia päällystettiin harmaalla Wilton-matolla. Verhot ripustettiin verhotankoon ilman peitelautaa. Päätyseinään ripustettiin tammipintainen kaappi. Ruokapöytä teetettiin tilan mittojen mukaan sisustusarkkitehti Maija-Liisa Komulaisen piirustusten mukaan.

Vuonna 1974 tehtiin lähinnä pintojen kunnostustoimenpiteitä. Väritutkimuksesta päätellen värisävy muuttui ensin vaalean siniharmaaksi ja sen jälkeen lämpimän vaalean harmaaksi. Maalina oli nyt lateksi. Matto puhdistettiin ja asennettiin uudestaan. 1987 kokolattiamatto ei ollut enää jäljellä, vaan lattiapäällysteenä oli yhdensuuntainen tammisauvaparketti. Kokolattiamatto oli vaihtunut itämaiseksi matoksi ja katto oli maalattu vaaleaksi.

Päätyseinän peiliöivi on tilapäisesti nostettu pois. Ruokasalin päätyosaan on kiinnitetty valaistu näyttelyplanssi. Kulkesteet liittyvät museotoimintaan. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

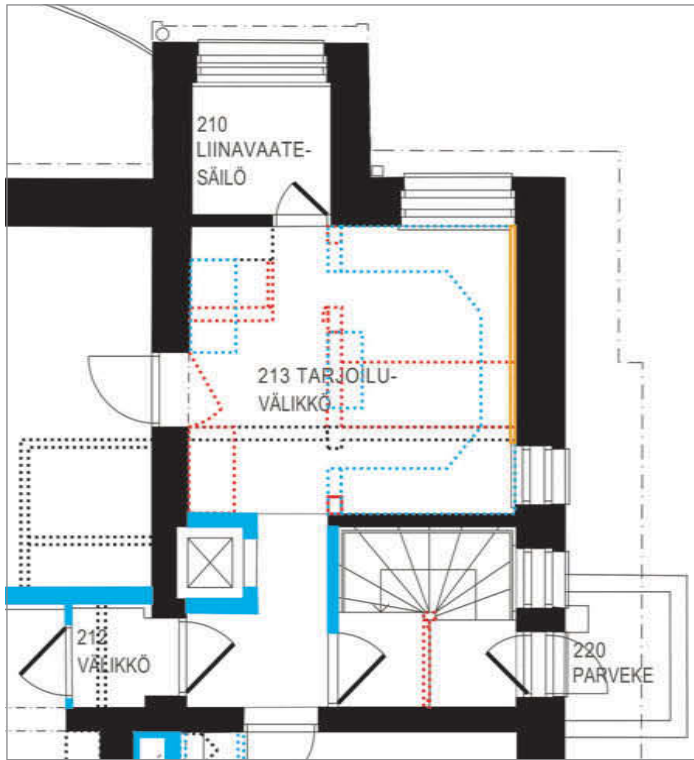
Vuonna 1956 uudistettu ruokasali ja ylähalli uusine pintarakenteineen, irt- ja kiintokalusteineen. Lattialla on harmaa kokolattiamato ja seinät on vaalealla sävyllä maalattu. Pingotetusta kankaasta tehdyn, maalatun katon sävy on tumma. Kattopintaan on upotettu valaisimet. Päätuseinään kiinnitetty kaappi on lakattua puuta. Sen takana on säilynyt seinän silloinen värisävy, vaalea harmaan vihreä. Verho on ripustettu verhotankoon ilman peitelautaa. Uusien kattoon ulottuvien seinäkkeiden kylkeen on kiinnitetty viilupäällysteiset, korkeat liukuovet, joita varten on lattiaan upotettu kisko. Taustalla näkyvät ylähallin uudet sohva- ja pöytäkalusteet. Kuva 1956, KA RakH

Ruokasali (202) vuonna 1987. Kuva 184950, Timo Syrjänen. MV
Katon sävy on muuttunut. Se oli tumma vielä 1974. Itämaisematot ovat korvanneet kokolattiamaton.

Ruokasali v. 1987. Kuva 184949, Timo Syrjänen. MV

213 NÄYTTELY (ENT. TARJOILUVÄLIKKÖ)

1904-1913 Kylpyhuone rakennettiin päämakuuhuoneen viereen sivuportaan lähelle. Yläpuolella on ullakkotilassa säilynyt vanha rautainen vesisäiliö. Kylpyhuoneen seinät ja lattiat oli laatoitettu, yläosa oli maalattu. Ikkuna oli luoteissivulla.

Vielä v. 1940 muutospiirustuksessa tässä oli talon ainoa kylpyhuone ja sen vieressä oli ikkunallinen WC-tila. Vieraiseen käytävään järjestettiin aputilaa yläkerran ruokasalin tarjoilua varten ja rakennettiin ruokahissi ehkä jo 1920-luvulla.

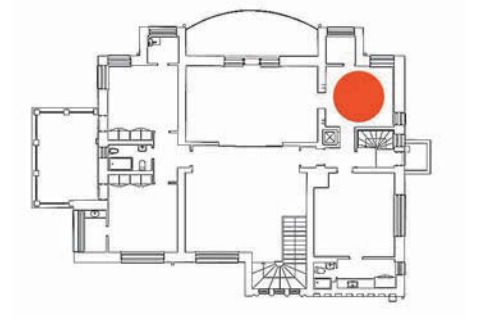
Peruskorjauksessa 1956 rakennettiin eri puolille uusia kylpyhuoneita ja WC-tiloja. Entinen märkätilaryhmä muutettiin hyvin varustetuksi tarjoiluhuoneeksi, jonne ruokahissi kuljetti tarvikkeita keittiöstä. Kalusteet olivat samaa sarjaa kuin keittiön ja 1. kerroksen tarjoiluvälikön kaapit, peittomaalattuja ja vakiovalmisteisia.

Tamminiemen muuttuessa museoksi oli järjestettävä tilaa pysyville ja vaihtuville näyttelyille, joita ei haluttu pystyttää asunnon edustustiloihin. Tarjoiluhuoneen kalusteet purettiin ja päärakennuksen luoteisosan tilat muutettiin näyttely- ja aputiloiksi. Uuteen näyttelytilaan asennettiin kohdevalaisinkiskot ja seinään kiinnitettiin näyttelyplanssien taustaksi lautaseinä. Lattia päällystettiin uudella tummanharmaalla linoleumilla ja seinät maalattiin.

1950-luvun kaapistot on purettu ja tarjoiluvälikkö on muutettu näyttelytilaksi.
Kuva 2009 Saara Salmi. MV

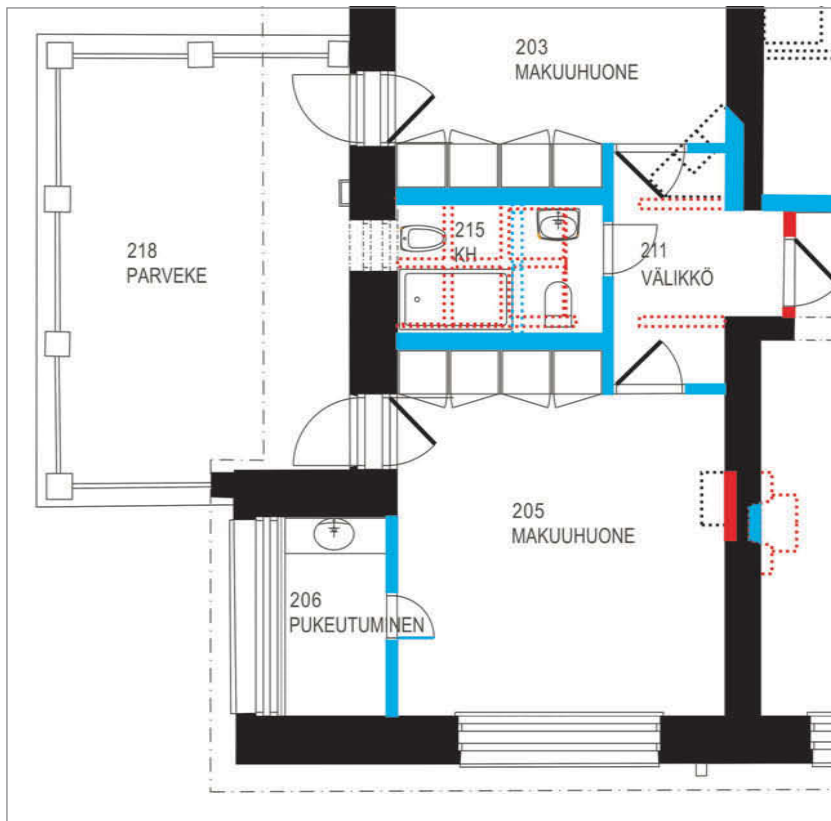
213 NÄYTTELY

Tarjoiluvälikön kalusteet on poistettu Tamminiemen museon kaudella. Kuva 184955 . Timo Syrjänen v. 1987. MV

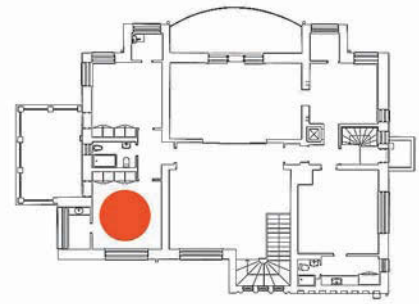
Nissenin perheen valokuva n.1907. MV
Kylpyhuoneessa on pesualtaat korkean peilin molemmin puolin ja kylpyamme. Peilistä heijastuu kiiltävä putki, joka kaikesta päätellen kuuluu vedenlämmityslaitteistoon. Seinät on päällystetty vaalealla, neliömäisellä keraamisella laattalla n. 1,8 metrin korkeuteen. Yläpuolella on maalattua seinäpintaa, jota reunustaa pienten neliöiden muodostama boordi (vastaavanlaisesta boordiaiheesta on löytynyt jälkiä sivuportaassa). Lattia on päällystetty keraamisella ns. Metlacherlaatalla, joka oli yleisesti käytössä 1900-luvun alussa. Isokokoisen, kulumistaan viistetyn vaalean laatan ja tummemman vinoneliölaatan muodostama säännöllinen laatoituskuvio on ollut varsin tyypillinen. Päärakennuksen eteisen ja vilpolan lattiapäällysteenä on säilynyt Metlacherlaatoitus, jonka pienet laatat ovat terrakotapunaiset.

Kuva v. 2009. Kangaskatto ja kiinteät kaapit ovat 1950-luvulta. Saara Salmi. MV

205 URHON MAKUUHUONE
206 PUKEUTUMISHUONE

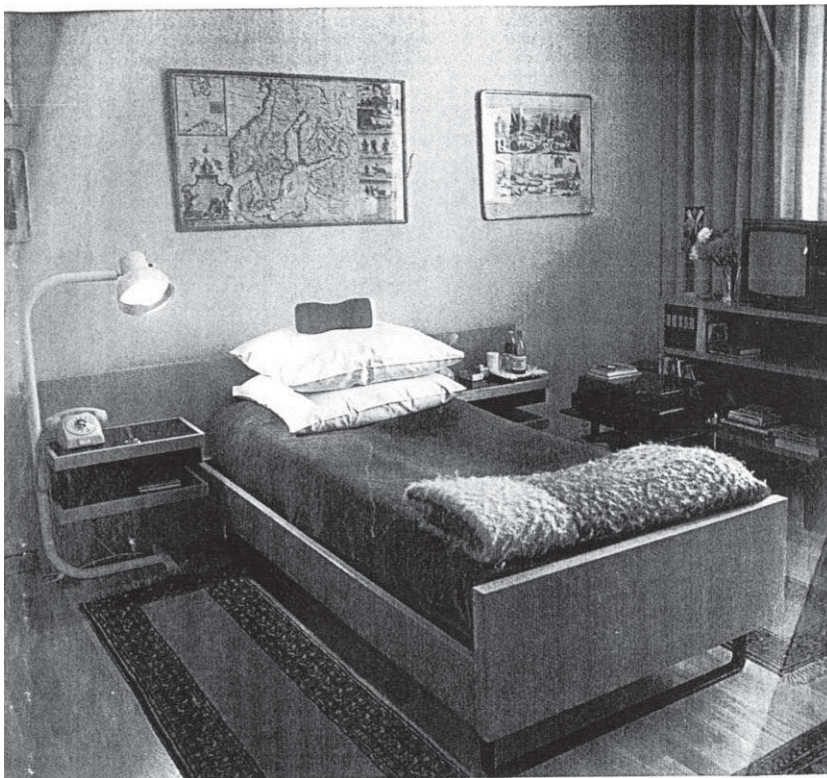
Kaakkoispäädyn toisen makuuhuoneen (205) yhteyteen on alun perin suunniteltu leveä ikkunallinen erkkeri. Erkkeriin on myöhemmin rakennettu väliseinällä erotettu pukeutumishuone. Makuuhuone sai alun perin valoa kahdelta suunnalta ja parvekeovi avautui avaralle, loggiaa muistuttavan vilpolan kattoterassille. Sisäseinällä oli takka ja huoneen lyhyelle seinälle oli rakennettu komero. 1940 suunniteltiin kaakkoispäädyn makuuhuoneiden yhteyteen monipuolisempi komeroryhmä ja ovellinen välikö ylähallin suuntaan. Ainoa kylpyhuone oli edelleen talon toisessa päässä. Takka esitettiin purettavaksi. Arkkitehtien Kokko&Kokko suunnittelema peruskorjaustyö toi mukanaan uuden kylpyhuoneen kaakkoispäädyn makuuhuoneiden käyttöön. Samalla rakennettiin uudet kiinteät vaatekaapit ja erotettiin pukeutumishuone väliseinällä makuuhuoneesta. Siihen asennettiin pesuallas. Välikön väliseinät siirtyivät. Seinät maalattiin vihertävällä öljymaalilla. Sisäkatto tehtiin pingotetusta kankaasta, joka maalattiin ja jonka reunadetaljina oli vastaava pyöritys kuin muualla. Makuuhuoneeseen asennettiin yhdensuuntainen tammisauvaparketti. Vuoden 1974 tehtiin kunnostus- ja sisustustöitä ja kesällä 1975 tapahtunut vesivuoto vaati korjaustöitä presidentin makuuhuoneessakin. Me naiset lehti julkaisi vuonna 1976 kuvan Urhon makuuhuoneesta, todeten että tasavallan presidentti nukkuu varsin vaatimattomasti pienessä huoneessa. (Salokorpi 1976, 43-47). Sen perusteella huonekalut olivat vaihtuneet uusiin vuoteen 1987 mennessä

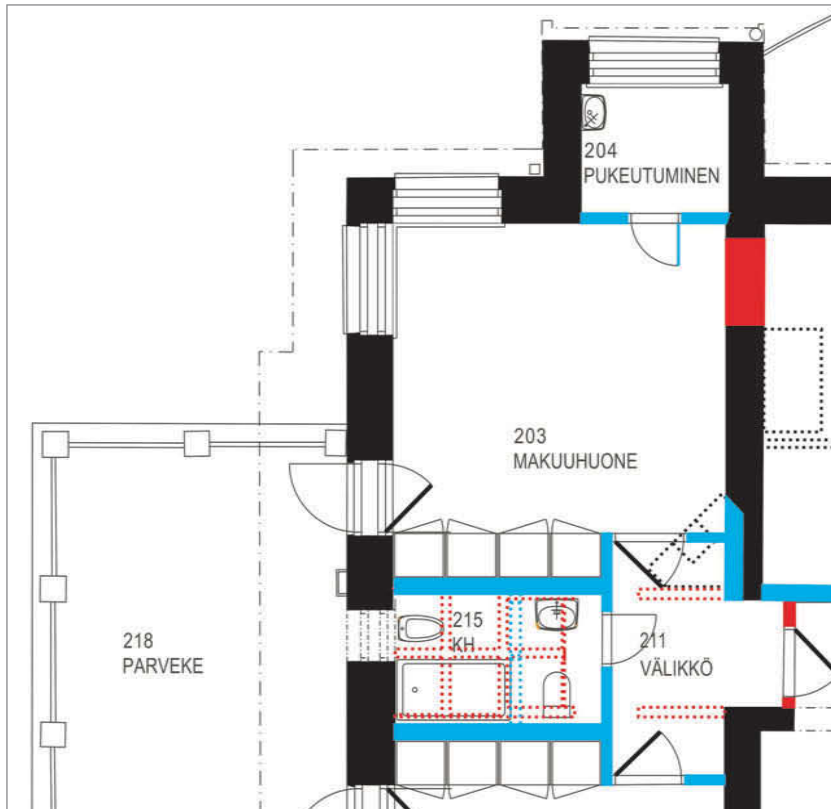
1956 rakennettiin uusi kaappiseinä makuuhuoneen peräseinälle. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Urhon makuuhuone (205) vuonna 1987. Kuva Timo Syrjänen. MV 184958.
Huonekalut olivat vaihtuneet uusiin vuoteen 1987 mennessä. Artekin kirjoituspöytä laatikostoinen oli ilmeisesti välillä ollut Sylvin entisessä makuuhuoneessa, joka oli sisustettu presidentin toiseksi työhuoneeksi.

Urhon makuuhuone (205) vuonna 1976.
Kuva Pekka Saraste Q-Studio. Julkaistu: Me Naiset 20.5.1976.

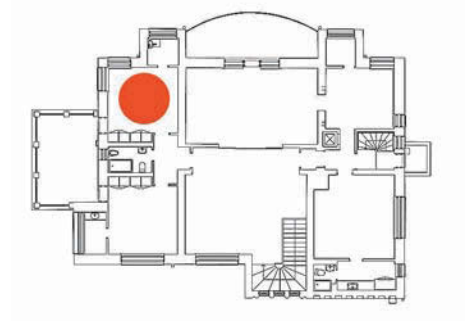
Makuuhuone (203) on kulmaikkunansa takia kerroksen aurinkoisin huone. Siihen liittyy erkkeri-alkovi. Nissenin perheen valokuvien perusteella tämä oli tyttöjen makuuhuoneena. Valokuvat näyttävät tapetoituja seinä, joita kiertää neliökuvioinen boordi.

Sylvin makuuhuoneen (203) kalustus on museon aikana muuttunut vuodesta 1987. Sängynpeitto on teetetty Helsingissä vuonna 1995. Kuva v. 2009 Saara Salmi. MV

203 SYLVIN MAKUUHUONE

204 PUKEUTUMISHUONE

Makuuhuone sai alun perin valoa kahdelta suunnalta ja parvekeovi avautui avaralle terassille. Sisäkulmassa oli takka ja huoneen lyhyelle seinälle oli rakennettu komero.

1940 suunniteltiin kaakkoispäädyn makuuhuoneiden yhteyteen monipuolisempi komeroryhmä ja ovellinen välikkō ylähallin suuntaan. Ainoa kylpyhuone oli edelleen talon toisessa päässä. Takkaa ei esitetty tässä vaiheessa purettavaksi.

Arkkitehtien Kokko&Kokko suunnittelema peruskorjaustyö toi mukanaan uuden kylpyhuoneen kaakkoispäädyn makuuhuoneiden käyttöön. Samalla rakennettiin uudet kiinteät vaatekaapit ja erotettiin pukeutumishuone väliseinällä makuuhuoneesta. Siihen asennettiin pesuallas. Seinät maalattiin ja sisäkatto tehtiin pingotetusta kankaasta, joka maalattiin ja jonka reunadetailina oli pyöritys. Lattia päällystettiin kolkolattiamatolla. Valmiiksi sisustetusta huoneesta on säilynyt valokuva, samoin pukeutumishuoneesta, jossa oli mustasta marmorista tehty pesuallasto ja siihen kuuluvat kaapit. Sisustusarkkitehti Maija-Liisa Komulainen vastasi suunnittelusta.

Kesällä 1975 tapahtunut vesivuoto vaati korjaustöitä myös Sylvin huoneessa. Me naiset lehti julkaisi vuonna 1976 kuvan Sylvin entisestä makuuhuoneesta muutettuna presidentin toiseksi työhuoneeksi (Salokorpi 1976, 43-47). Makuuhuoneeseen oli asennettu yhdensuuntainen tammi-sauvaparketti. Tummat seinät, verhot ja Artek'n kalusteet olivat jäljellä vuonna 1987. Huonekalujen järjestys oli muutettu. Työpöydän valaisin oli ennen ollut presidentin työhuoneessa ensimmäisessä kerroksessa.

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Kuva 2009 Saara Salmi. MV

Aurinkoisen makuuhuoneen ikkunat oli varustettu sälekaihtimilla ja ilmavilla verhoilla. Kuvassa näkyy tapettia reunustavaa boordia. Kuva n. 1909, Nissenin perheen kuvasarja. MV

Nissenin perheen tytöt saman huoneen ikkunallisessa pesualkovissa. Seinä- ja kattopintoja kehystää kuviollinen boordi. Kuva n. 1908. MV

Presidentin puolisolle sisustettu makuuhuone oli luonteeltaan askeettinen. Sisustusarkkitehtina oli Maija-Liisa Komulainen. Kuva v. 1956 (KA RakH)

Maija-Liisa Komulaisen suunnittelema tyylipuhdas pukeutumishuonekalu oli teräsrunkoinen. Pöytälevy oli mustaa marmoria ja altaan edessä oli valkoiseksi maalattu rei'itetty suojus. Kuva v. 1956 (KA RakH)

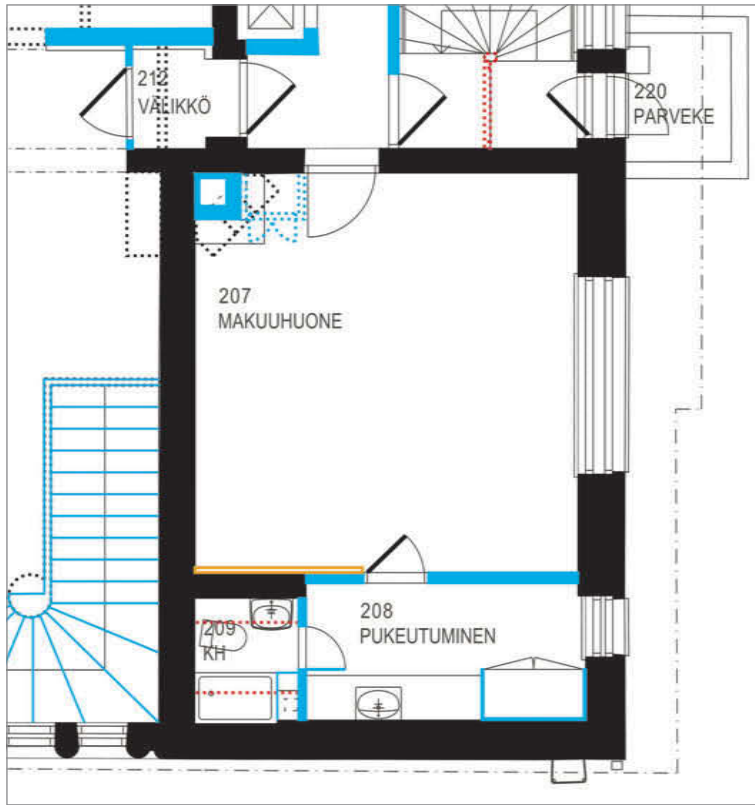
Sylvin makuuhuone (203) v. 1987. Kuva 184957, Timo Syrjänen. MV. Vuonna 1976 muutetun huoneen tummat seinät, verhot ja Artekin kalusteet olivat jäljellä 1970-luvun loppupuolella 1987.

Sylvin makuuhuone (203) v. 1987. Kuva 184956, Timo Syrjänen. MV. Kalustus oli muuttunut vuodesta 1976. Huonekalujen järjestys oli muutettu. Työpöydän valaisin oli ennen ollut presidentin työhuoneessa ensimmäisessä kerroksessa.

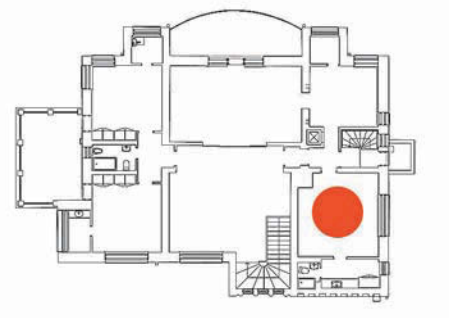

Sylvin pukeutumishuoneesta (204) on siirretty pöytäkaluste muualle muutos- ja kunnostustyön yhteydessä 1970-luvulla. Väriyksessä on ruskeita ja oliivinvihreitä sävyjä. Kuva 2009 Saara Salmi, MV.

Entinen vierashuone (207) on muutettu museon näyttelytilaksi. Kuva 2009 Saara Salmi. MV

207 NÄYTTELY (MAKUuhuONE)
208 PUKEUTUMISHUONE
209 KYLPYHUONE

1904 Makuuhuoneeseen kuului alkuperäisen suunnitelman mukaan sivuikkunan valaisema, vesikaton lappeen alle sijoitettu erkkeri. Lounaissivun päämakuuhuoneen jälkeen tämä oli huvilan suurin makuuhuone. Sisänurkassa oli takka. Ikkunat olivat poikkeuksellisesti vain yhteen suuntaan, ts. luoteeseen, Muutossuunnitelmassa v. 1940 tämä makuuhuone oli ainoa johon esitettiin kaksi rinnakkaista vuodetta. Kerroksessa oli edelleen vain yksi kylpyhuone ja makuuhuoneen erkkeriin oli piirretty pesuallas. Peruskorjaustyön luonnospiirustuksissa v. 1956 esitettiin pukeutumishuoneen sisustamista pesualtaalla ja pöytätasolla. Vieressä oli vaatehuone. Pukeutumishuoneen pöydän suunnitteli sisustusarkkitehti Maija-Liisa Komulainen. Pöytä oli vielä jäljellä Tamminiemessä vuonna 2009.

Korjauspiirustukset v. 1975 osoittavat, että pieneen vaatehuoneeseen oli rakennettu kylpyhuone. Laatoitus ja sisään muurattu amme ovat 1950-luvun kylpyhuoneille tyypillisiä.

Museon toiminnan aikana makuuhuone, joka vuonna 1987 oli vielä kalustettu valkoisella ja kullatulla Aura-kalustolla, on muutettu näyttelytilaksi kohdevalaisimineen ja uusine lattiapäällysteineen. Kokolattiamatto on siirretty pois. Kylpyhuone ja pukeutumistila ovat palvelleet museon varastointitarpeita.

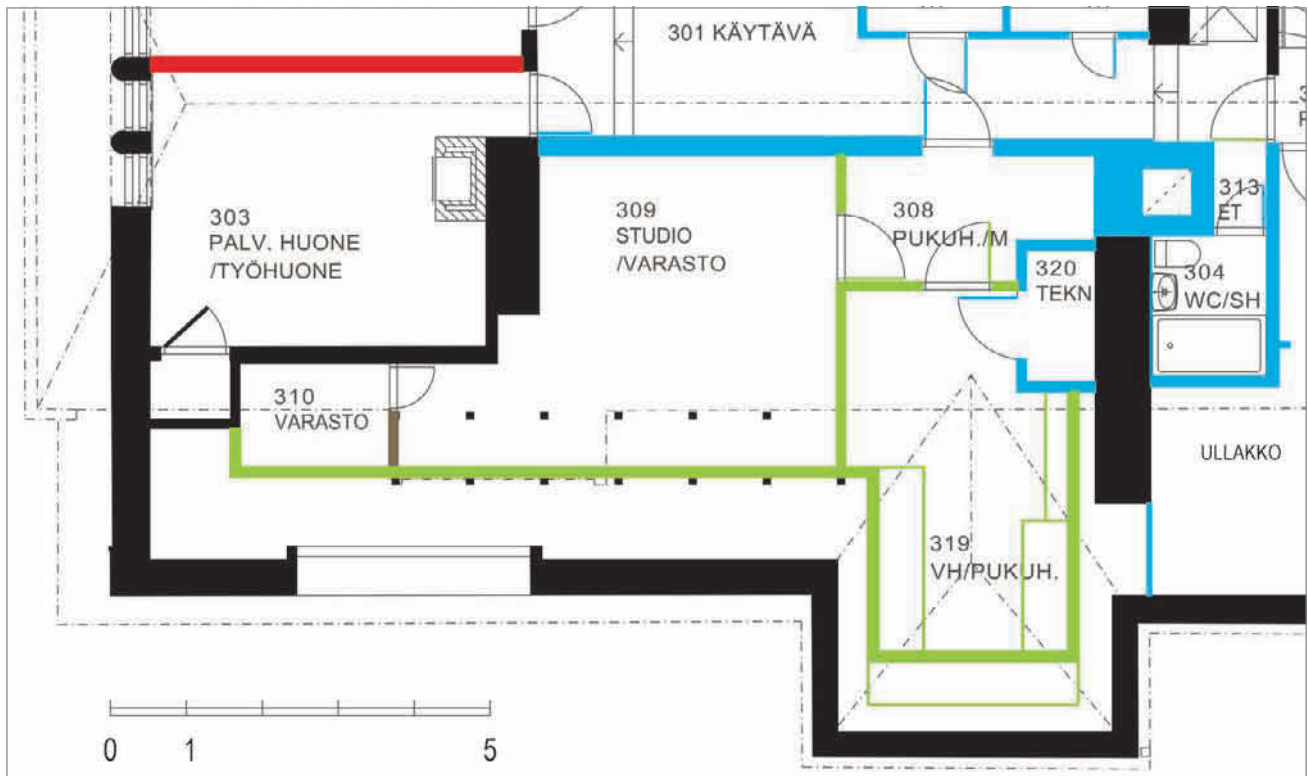
Vierashuoneen kylpyhuone (209) on tyypillinen 1950-luvun pienen asunnon kylpyhuone. Rakennusvuosi on 1956.

Makuuhuoneessa (207) oli vuonna 1987 jäljellä vierashuoneen sisustus ja kokolattiamatto. Timo Syrjänen, kuva 184960. MV

Makuuhuoneen (207) kalustus vuonna 1987 ennen museokäytön aiheuttamia muutoksia. Timo Syrjänen, kuva 184959. MV

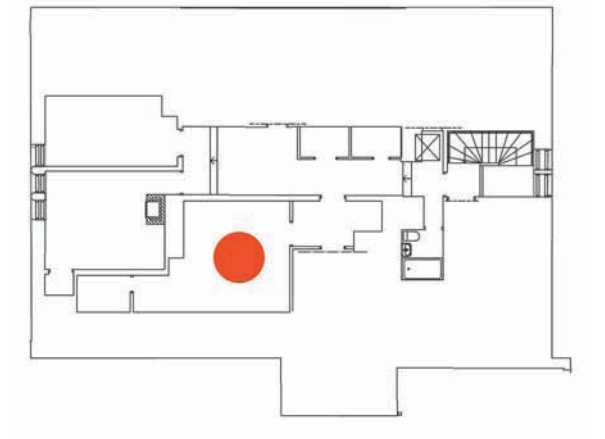
Urheiluvälineiden säilytys oli huolella järjestetty laatikkoihin, hyllyille ja vitriineihin Laura Järvi-Larkaksen suunnitelmien mukaan.

309 STUDIO / VARASTO

319 VH / PUKUH.

Urheiluvälinetila

Aumakaton alla oleva korkea ullakkotila otettiin 1960-luvulla hyötykäyttöön sisustamalla sinne lämmineristettyä säilytystilaa presidentin kalastus- ja urheiluvälineille vuonna 1963. Kaappien ja hyllyjen suunnittelusta on säilynyt runsaasti detaljipiirustuksia. Suunnittelusta vastasi Laura Järvi-Larkas.

Vaatesäilytystilan (319) kaapistot suunnitteli Laura Järvi-Larkas.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

KIRJALLISUUTTA JA LEHTIARTIKKELEITA

Avotakka, lokakuu 1974, joulukuu 1974. A-lehdet / arkisto

Die Darmstädter Mathildenhöhe. Architektur im Aufbruch zur Moderne. Bei träge zum Denkmalschutz in Darmstadt. Heft 7. Magistart der Stadt Darmstadt 2003.

Frosterus – Strengell 1904: Sigurd Frosterus – Gustaf Strengell, Arkitektur, en stridsskrift våra motståndare tillägnad. Helsingfors 1904.

Frosterus 1904: Sigurd Frosterus, Josef M. Olbrich. En arkitektonisk orientering. Euterpe 34/1904

Frosterus 1905: Sigurd Frosterus, Henry van de Velde. Tänkaren och teoretikern. Euterpe 7-8/1905

Frosterus 1905b: Sigurd Frosterus, Vår arkitektur. Ett föredrag. Euterpe 15-16/1905

Frosterus 2010: Sigurd Frosterus, Josef M. Olbrich, Arkkitehtoninen orientoituminen. Sigurd Frosterus. Arkkitehtuuri. Kirjoituksia 1901-1953, 103-117. Suom. Rauno Ekholm. toim Kimmo Sarje. Kustannusosakeyhtiö Taide. Helsinki 2010

Sigurd Frosterus 2010, 103-117
Helsingfors gatunamn. Helsingfors stads publikationer. Helsingfors 1971

Helsingin kaupungin historia III:1-2, IV: 1-2. Helsinki 1950, 1951, 1955, 1957

Hitchmough 1995: Wendy Hitchmough, C F A Voysey. Phaidon Press Limited. London 1995.

Hyvönen-Kopisto 1988: Heikki Hyvönen – Sirkka Kopisto, Urho Kekkosen museum Ekudden. Museiverket 1988.

Jung 1903: Bertel Jung, Vähän huviloista ja maalaisrakennuksista. Rakentaja No XI/1903

Jung: Bertel Jung, Ett problem. Kotitaide V-VI.

Jung: Bertel Jung, Yhtä ja toista asumustemme kaunistamisesta. Kotitaide X ja XII

Jung: Bertel Jung, Muutamia ohjeita huonekalujen järjestämiseen kodissa. Rakentaja No 7/1901

Knapas 1980. Marja Terttu Knapas, Korkeasaari ja Seurasaari. Helsinkiläisten ensimmäiset kansanpuistot. Entisaikain Helsinki X. Helsinki-Seura 1980.

Kolbe 1988: Laura Kolbe Kulosaari – unelma paremmasta tulevaisuudesta. Kulosaaren kotiseuturahaston säätiö. Keuruu 1988, 41-103.

Kopisto 1987: Aarne Kopisto, Urho Kekkosen museon syntyvaiheita. Kansallismuseo Tiedote 3/1987. Valtion painatuskeskus 1987.

Larsson 1908: Carl Larsson, Das Haus in der Sonne, Karl Robert Langewiesche Verlag, Düsseldorf&Leipzig 1908 (perustuu teoksiin Ett hem ja Larssons)

Mannila 2003: Maarit Mannila, Meilahden huvila 12. Helsingin kaupungin museon tutkimuksia ja raportteja 5/2003. Edita 2003.

Nikander-Jutikkala 1939: Gabriel Nikander – Eino Jutikkala, Säterier och storgårdar i Finland. Finska litteratursällskapet 1939.

Olbrich 1901-; Joseph Maria Olbrich, Olbrich Architektur I-III. 1901-. Wasmuth, Berlin.

Russell 1983: Frank Russell ed., Art Nouveau Architecture. Academy Editions. London 1983.

Salokorpi 1976: Sinikka Salokorpi, Tamminiemen tarina. Me naiset 20.5.1976, 43-47

Sarje 2000: Kimmo Sarje, Sigurd Frosteruksen modernin käsite. Maailmakatsomus ja arkkitehtuuri. Dimensio 3. Valtion taidemuseon tieteellinen sarja . Valtion Taidemuseo 2000.

Soiri-Snellman 2003: Helena Soiri-Snellman, Turun kaakeli ja kakluunit. Turun maakuntamuseo – Julkaisu ja 3. 2003

Steinby 1979: Torsten Steinby, Amos Anderson. Esbo 1979

Stenius 1969: Olof Stenius toim., Helsingin asema-kaavahistoriallinen kartasto. Pro Helsingfors säätiö 1969

Strengell 1901: Gustaf Strengell, Nya skönhetsvärden. Ateneum No 9-11/1901.

Strengell 1905, Gustaf Strengell: Josef Hoffmann und "die Wiener-Moderne". Euterpe 1905 / 43-46

Strengell 1906a: Gustaf Strengell, Kotitaide no II-III/1906: "Porvarillinen rakennustaide".

Strengell 1906b: Gustaf Strengell, Kotitaide no III/1906: "Meidän aikamme tehtävä on keskisäädyn asunto"

Strengell 1906c: Gustaf Strengell, Hästebohus. Rakentaja IV/1906

Strengell 1923: Gustaf Strengell, Hemmet som konstverk. En framställning av inredningskonstens grundprinciper. Helsingfors 1923.

Suomen kartanot ja suurtilat 1. Helsinki 1939

Suomen rakennushallinto 1811-1961. Rakennushallitus 1967.

Tamminiementoimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1986:47. Helsinki 1987.

Uusitalo 1973: Sirkku Uusitalo, kuvat Kari Haavisto, UKK kotona Tamminiemessä. Avotakka12, joulukuu 1973. A-lehdet/ arkisto

Wäre 1989: Ritva Wäre, Arkkitehtuuri vuosisadan vaihteessa Ars Suomen taide 4, Kustannusosakeyhtiö Otava 1989, 112-169

SANOMALEHDET

Helsingin Sanomat

Hufvudstadsbladet

Presidenten får Ekudden såsom weekend-plats. Hufvudstadsbladet 14.6.1940

Nya Pressen

En titt på Ekudden. Nya Pressen 6.7.1940

Svenska Pressen

6.7.1940 "En titt på Ekudden"

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Appelgren 2009: Anne Marie Appelgren: Livsstigar. Resumé. www.livsstigar.se

Hakkarainen 1976: Helena Hakkarainen, Meilahden kartanon omistussuhteiden ja rakennushistorian selvitys. Helsingin kaupunginmuseo 1976. (HKM)

Joutsalmi 1986: Sinikka Joutsalmi, Tamminiemen rakennushistoriallinen selvitys. Museovirasto Rakennushistorian osasto 10.12.1986. Moniste. (MV Rho)

Liski 1995: Matti Liski, Tamminiemen puutarhan kunnostussuunnitelma. Museovirasto Rakennushistorian osasto 22.8.1995. Moniste (MV Rho)

Salokorpi 1965: Asko Salokorpi, Sigurd Frosteruksen taideteoria ja toiminta esseistinä. Estetiikan ja nykykansain kirjallisuuden laudaturtyö. 1965. Moniste.

Tamminiemitoimikunta. Luonnos 12.11.1986/US/ar. Käsikirjoitus.(MV)

LÄHTEET

ARKISTOLÄHTEET JA MUUT KOKOELMAT (suluissa lyhenteet)

A-lehdet

Valokuva-arkisto. Kari Haaviston isot Tamminiemeä esittävät väridiat vuosilta 1973 ja 1974 (osa julkaistu Avotakka-lehdessä)

Brages arkiv

Leikearkisto

Helsingin kaupunki, rakennusvalvontaviraston arkisto (RVV)

Rakennus- ja toimenpidelupa-asiakirjat

Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto (HKM)

Valokuvakokoelma

Helsingin kaupunginmuseon arkisto (HKM)

Hakkarainen, Helena, Meilahden kartanon omistussuhteiden ja rakennushistorian selvitys. Byggnadsutredning av Mejlsans villaområde 1976.

Bredablick. Meilahden kartanon vanha päärakennus. Suojelutavoiteselvitys Helsingin kaupunginmuseo 30.11.1980. Moniste.

Helsingin kaupunginarkisto (HKA)

Karttakokoelmat
Rakennuspiirustukset
Leikearkisto

Kansallisarkisto (KA)

Karttakokoelmat
Rakennushallituksen valokuvakokoelma, Tamminiemi-vaikuvat (Roos, Welin)
Rakennushallituksen piirustukset III (RakH)
Mikrofilmikokoelma

Kansalliskirjasto (KK)

Amos Andersonin asiakirja-arkisto, mm. rakennusasiakirjat (Svenska litteratursällskapet) (SLS)
Historiallinen sanomalehtikirjasto (digitaaliarkisto)
Pienpainanteet, kaakeliuunitehtaiden myyntiluetelot

Museovirasto (MV)

Historian kuva-arkisto (MV Hka)

Rakennushistorian osaston arkisto (MV Rho); monisteet, muistiot, piirustukset

Fragmenttikokoelma (rappausnäyte)

Kiinteistöyksikön arkisto; rakennuspiirustukset, työselitykset (MV Ki)

Urho Kekkosen museo Tamminiemi (MV Ta)

Piirustuskokoelma

Valokuvakokoelma:

Nissen, Sundgren, Cadenius-albumi, Timo Syrjäsen valokuvat(1987)

Tamminemeen liittyvä näyttelyaineisto

Asiakirja-arkisto

Rakennustaiteen museo (SRM)

Valokuvakokoelma

Strengell-kokoelma (ei tiedossa Villa Nissenin liittyviä asiakirjoja)

Frosterus-kokoelma (Villa Nissenin nimetön, julkaisematon perspektiivipiirustus)

Senaatti-kiinteistöt, piirustusarkisto (SKi)

Tamminiemi, piirustuskokoelma, mikrofilmit

Senaatti-kiinteistöt, arkisto: Tamminiemi / Helsingin rakennuspiiri (HERP)

Helsingin piirirakennustoimiston arkisto

LIITTEET

Taideteollisen korkeakoulun arkisto
(Vuodesta 2010 Aalto-yliopisto Taideteollinen korkeakoulu)

Strengell-kokoelma (kansiot, lähinnä sisustuksiin ja Liberty-edustukseen liittyvät asiakirjat ja näytteet)

Valokuvataiteen museo

Valokuvakokoelmat

Tiedossa oleva, pääosin tutkimaton arkistoaineisto:

Åbo Akademin arkisto (ÅA)

Sigurd Frosteruksen asiakirjoja ja kirjekokoelma (vrt. Sarje 2000)

Karin Neuman-Rahnin kirjekokoelma (vrt. Appelgren 2009)

Anne Marie Appelgrenin yksityisarkisto

Hanna Nissenin, os. Neumanin kirjekokoelma

LIITE 1

PÄÄRAKENNUS

KORJAUSTYÖT 1987-1996

VÄRITUTKIMUS

Konservointi T. Sonninen Oy

Väriselvitys Urho Kekkosen museo Tamminiemi, Helsinki.
10.10.2009

Konservointi T. Sonninen Oy Tamminiemi, Urho Kekkosen
museo Päivitetty 17.8.2010

JULKISIVUN KORJAUSHISTORIAN LÄHTEET

MV Ta ja K / Museovirasto Tamminiemi ja kiintestöhoito; RVV / rakennusvalvontavirasto; KA / Kansallisarkisto

			MV K	MV Ta	RVV	KA	Muu
1903	Julkisivupiirustukset länteen ja itään	Piirustukset Frosterus&Strengell, HKA ja KA				X	
1903	Julkisivupiirustus länteen	Kopio Julkisivupiirustus Villa Nissen Förslag till nybygge å villalotten No 15 Mejlans Sjöfacad Frosterus&Strengell	X				
1903?	Perspektiiviluonnos	Frosterus-kokoelma, 'Rakennustaiteen museo					SRM X
1903	Hanna Neumanin haastattelu	Hbl 14.6.1940 "Presidenten för Ekudden såsom weekend-plats"					SLS A
1904- 1913	Valokuvia: Ulkokuvat päärakennus Eteläpääty on selvästi 2-värinen, jaettu ylä- osaltaan vaaleampaan ja tummem- paan kenttään.	(RENGASKANSIO Villa Nissen)		X			
	Tyylireferenssit: wieniläisjugend, Josef Hoffmann, Henry van de Velde, CFA Voysey, JM Olbrich Tyypillistä valkoiset rakennukset, punainen tiilikatto						
1914- 1923	Ernst Sundgrenin tilapäinen va- kuutus: ulkopuolinen terassin peili- lasiruutu 250 x 380 cm, oven lasi- ruutu 130 x 240 cm.	19 Glasförsäkring Finska Försäkringsbolaget Provi- dentia Helsingfors 'Glasförsäkring No 742 Direktören herr Ernst Sundgren 1maj 1914 till 1.5.1915 1 yttre altanfönsterruta; 1 dörruta av spegelglas					SLS A
1924- 27	Julkisivukorjauksia (?) (Huvila kunnostettiin perusteelli- sesti)	Amos Andersonin asiakirjat, lehti- leikkeet,					SLS A
1927	Luettelo toimenpide-ehdotuksista (AA?), ei julkisivua koskeva	Asiakirja: (1927?) / SLSA Remonten av villa Ekudden -Andersonin sanelema lista?					SLS A
1930- 39	Ulkokuvat päärakennus (2) Vaaleat seinät, tummat ikkunat	Cadeniuksen albuni		X			
1940	Korjauksia (?) "Villa Ekudden är vit och hållen i en måttfull jugendstil" Huvudbyggnaden vit med rött te- geltak. Päärakennus on valkoinen, tiili- katto punainen	Svenska Pressen 6.7.1940 En titt på Ekudden					

JULKISIVUN KORJAUSHISTORIAN LÄHTEET

			MV K	MVT a	RVV	KA	Muu
1956	Rakennus peruskorjattiin keväällä ja kesällä 1956. Huvila korjattiin perusteellisesti ulkopuolelta.	Suunnittelusta vastasi rakennushallitus. Arkkitehtitoimisto Kokko&Kokko. Kustannusarvio hyväksyttiin valtioneuvoston istunnossa 4.5.1956.					
1956	”själva jugendväggarna har redan fått fin ny puts” ”Nymålat vit bak gröna löv lyser Ekudens villa” Valkoiset ulkoseinät, uutta rappausta Valokuvissa vaaleat ikkunat	”Ekudden under arbete – klart till september” Hbl 7.8.-56					
1973	6.11.1973 Muistio Presidentin huvila ”Tamminiemi” eräistä muutos- ja korjaustöistä ”Päärakennus / julkisivujen rappaus uusittava tiilikate uusittava (kuparipeltikate) parvekkeiden lattiat uusittava”	yli- insinööri Aarre Kijanen sisustusarkkitehti Leena, toimistopääll. M. Pelkkikangas Ervamaa rakennushallituksesta, ylitarkastaja Mauno Vuori ja rakennusmestari Erkki Leino Uudenmaan piirirakennustoimistosta. linnanvouti Arimo Raeste		X			
1972	Keittiön ulkoportaan käsijohde	UPR S-O Piir No 2305 Työ 1132-1 Päärakennus Keittiön ulkoportaan käsijohde 1/20 19.5.1972	X				
1974	Ulkorappauksen seloste (luettelo) Signal-laasti; 50/50 ks-laasti; Terrasit-jalolaasti värjätty	Kustannuslaskelma Uudenman piirirak.tsto		X			
1974-1976		Rakennusten muutostyöt Pöytäkirjat 1974-1976 Kansio Hk8		X			
1974	Korjaustyö 1974. Tiilikatto ja julkisivurappaus uusittiin. Huvilaan palautettiin alkuperäisenä pidetty ruskeaan taitettu roosa sävy.						
?	Rappausfragmentti	Museoviraston (RHO?) fragmenttikokoelma					MV
1974	alkuperäinen seinäväri (177) Th. Lindqvistin mukaan (malli roosa)	Ruskea kirjekuori A6: UPR – rkm Kekkonen Lohjan kalkki Oy Kesä-74 (merk punaisella Säilytettävä!) Tamminiemen seinävärimalli Sis: kortti: Tamminiemi: tässä tallettu alkuperäinen seinäväri (177) terv. Th. Lindqvist (malli roosa)	X				

JULKISIVUN KORJAUSHISTORIAN LÄHTEET

			MV K	MVT a	RVV	KA	Muu
1974	Thorvald Lindqvist, värisuunnitelma jätetty lupahakemuksen liitteeksi	Toimenpidelupahakemus. Julkisivun ja sen osien värimallit kiinn. paperille.					RVV
1974	Julkisivupiirustukset	Kopiot, julkisivu länteen julkisivu etelään julkisivu itään julkisivu pohjoiseen 9.4.1974	X				
1974?	Ulkovalokuvat	NEGATIIVIT 3 kpl (ulkopuoli valok) UPR 8.3.(xxxx)	X				
1974?	Julkisivupiirustukset	NEGATIIVIT 4 kpl Tamminiemen julkisivupiirustukset	X				
1974	Parvekkeen pellitys Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli Pohjarakenne: laatta, alla ohut betoni, alla huovat, alla tasausbetoni	UPR Piir 5 Työ 1258 25.4.-74 Parvekkeen pellitys Det 1/2 Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli, Pohjarakenne	X				
1974	Merenpuoleisen parvekkeen ulkoreuna ja riippukouru Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli Pohjarakenne: laatta, alla ohut betoni, alla huovat, alla tasausbetoni	UPR Piir 6 Työ 1258 25.4.-74 Räystäskouru Det 1/2 Merenpuol parvekkeen ulkoreuna ja riippukouru Päätyparvekkeen ulkoreuna, seinänpuoli Pohjarakenne	X				
1974	Merenpuoleisen parvekkeen yläpuolella oleva räystäskouru	UPR Piir 7 Työ 1258 25.4.-74 Räystäskouru Det 1/2 Merenpuoleisen parvekkeen yläpuolella	X				
1974	Yläräystäs Tuulilaudat	UPR Piir 8 Työ 1258 25.4.-74 Yläräystäs Tuulilaudat Det 1/2	X				
1974	<i>UKK:n asunto vaihtaa väriä "...saa kesän aikana takaisin alkuperäisen värinsä, hieman punaiseen vivahtavan keltaisen... ulkoseinän rappaus...uusitaan. "</i>	Lehtileike Helsingin Sanomat 10.7.1974					
1987	URHO KEKKOSEN MUSEO						
1987		Valokuvat vuonna 1987. Timo Syrjänen. Museovirasto		X			
2009-2010		Urho Kekkosen museon Tamminiemi. Mittaus: Aakevision, Tietoa Finland					

LÄHTEET TAMMINIEMEN PÄÄRAKENNUS

PIIRUSTUSLUETTELO

Helsingin kaupunginarkisto

Ritning till en villa att uppföras på villalotten N:o 15 å Mejlans. Helsingfors i januari 1889. Gustaf Nyström.

Villa Nissen. Landsvägsfacad. Förslag till nybyggnad å villalotten N:o 15, Mejlans. Frosterus&Strengell

Villa Nissen. Sjöfacad. Förslag till nybyggnad å villalotten N:o 15, Mejlans. Frosterus&Strengell

Villa Nissen. 1sta våningen. Förslag till nybyggnad å villalotten N:o 15, Mejlans. Frosterus&Strengell

Senaatti-kiinteistöt, piirustusarkisto (SKi)

Tamminiemi, piirustuskokoelma, mikrofilmit

Senaatti-kiinteistöt, arkisto: Tamminiemi / Helsingin rakennuspiiri (HERP)

Helsingin piirirakennustoimiston arkisto

Villa Nissen, 2. krs pohjapiirros (1903), sinikopio

Villa Kallio, muutospirustukset 1940

Tamminiemi. Presidentin huvila. Muutospirustukset 1956. Kokko&Kokko Arkkitehtuuri-toimisto

Tamminiemi Sisustuspiirustukset 1968-1977

Presidentin huvila Tamminiemi (35.4.1975). Pohjapiirustukset

Käyttötarkoituksen muutos 1987, pääpiirustukset

Tamminiemi Sisustuspiirustukset 1968-1977

662 pääkeittiön puhelintaso, 1974

2305 keittiön ulkoportaan käsijohde, 1972

661 keittiön höyrykupu, 1977

1475 takan suojareunus, 1968

Presidentin huvila Tamminiemi (35.4.1975)

kellari, erikokoiset 1:50 eri pvm v. 1976, 2 kpl

1258-1-4 päärak. julkisivut 1974, asetaattifilmikopiot, 4 kpl

1258-5-8 päärak. räystäsdetaljit 1974, huopakynä skissille, 4 kpl

3/10, 11, 15 päärak. keittiökalusteet 1974, 3 kpl

3010-1, 2, 3 päärak. pohjat 1:50 3 kpl [ei kellari] v. 1975

3010-8-10 päärak. ikkuna- ja ovipiirustuksia 1975

3010-18, 19 päärak. ikkunadetaljit mm. työhuoneen erikoislasitus 1974

3010-22 päärak. kylpyhuone 215 v. 1975

3010-27 kph lattiadetalji [rakennetyyppi] 1975

Käyttötark. muutos 1981, pääpiirustukset:

pp 2-5 Pohjapiirrokset 4 kpl

pp Kattokuva (kattosillat) ei pvm [kattomuodot osittain virheelliset]

TAMMINIEMEN PÄÄRAKENNUS LÄHTEET

PIIRUSTUSLUETTELO

ÖHMANIN HUVILA

1889	Ritning till en villa att uppföras på villalotten No 15 i Mejlans.	Arkkitehti Gustaf Nyström.	HKA

TAMMINIEMEN PÄÄRAKENNUS

1903	1 kerros pohjapiirros	Frosterus, Strengell	HKA
1903	2kerros pohjapiirros.	Frosterus, Strengell	SK löytynyt Senaatti- kiinteistöjen arkistosta 29.1.2010.
1903	Julkisivupiirustus	Frosterus, Strengell	HKA
1903	Julkisivupiirustus	Frosterus, Strengell	HKA
	MUUTOSTYÖN PIIRUSTUKSET 1940		
1940.	1 kerros muutospöirustus Sähköpisteet on merkitty. paperikopio	Arkkitehti Toivo Pelli.	MV
1940.	2 kerros muutospöirustus	Arkkitehti Toivo Pelli.	MV
1944./1962	VSS-POMMISUOJAN LIITTYMINEN PÄÄRA- KENNUKSEEN Rannan puoleisen kallioon rakennettu pommisuoja		RakH/KA
1944 .	Pommisuojan aukko, Leik- kaus ja pohjapiirros.	Erkki Huttunen	RakH/KA
	MUUTOSTYÖN PIIRUSTUKSET 1956		
1956.	Kellarikerros Paperikopio,		MV
v. 1956.	1 kerros Paperikopio,		MV
v. 1956.	2 kerros paperikopio,		MV
v. 1956.	3 kerros Paperikopio		MV
	UUDET SISUSTUSHANKKEET 1956		
1956.	Viinihuoneen sisustussuunnitelma	M. Komulainen.	RakH / KA
	PRESIDENTIN TYÖHUONEEN OVEN MUUTOS		
1960,	Työhuoneen nahkapöällysteisen ovet detaljpiirustus	L. Järvi-Larkas.	RakH/KA

1956.	2kerroksen pukeutumishuoneen sisustussuunnitelma Musta marmoritaso metallikonsoleilla.	Piirtänyt M.Komulainen.	RH/KA
1959.	Ulkovalaisinpiirustus		RakH/KA
	ULLAKON UUDET TILAT 1963		
1963.	Ullakon pohja ennen ja jälkeän uusien huonetilojen rakentamista.	L. Järvi-Larkas.	RakH/KA
1963	Ullakon leikkauksia ennen ja jälkeän uusien huonetilojen rakentamista	L. Järvi-Larkas.	RakH/KA
1963	Hyllyt ja laatikostot. Detalji- piirustukset.	L. Järvi-Larkas.	RakH/KA
1963	Säilytyskalustesuunnitelma.	L. Järvi-Larkas.	RakH/KA
	MUUTOSTYÖN PIIRUSTUKSET 1975		
1975.	Kellarikerros		MV
4.3. 1975.	1 kerros 1/50	Kalevi Puska	MV
1975.	2 kerros	Kalevi Puska	MV
1975.	3 kerros	Kalevi Puska	MV
	Kellarikerros		MV
4.3. 1975.	1 kerros 1/50	Kalevi Puska	MV
4.3. 1975.	2 kerros 1/50	Kalevi Puska	MV
v. 1975.	Ullakkokerros 1/50	Kalevi Puska	MV
13.2.1976	Kellari, pohjapiirros 1/50		MV

PÄÄRAKENNUS LIITE 1

MUSEOTOIMINNAN AIKAISET KORJAUSTYÖT 1987-1996

	LVIS-tekn.	Julkisivut	Vesikatto
1987	Palotarkastusptk 13.11.1987 Murto- ja palohälyttimien asennus. Suunn. Ins.tsto Risto Mäenpää Oy	Rappausvaurioiden korjaaminen värilaastilla, toimittaja Lohja Oy. Parvekkeiden lattialaatoituksen korjaus. Kaiteiden pellitysten teko. Kaikkien ulkoportaiden ja sokkelin saumaus. Ikkunoiden ulkomaalaus pääosin. Ikkunoiden heloitus- ja tiivistystyöt.	Rikkinäisten lape- ja harjatiilien uusiminen Ruotsista hankituilla tiilillä. Uudet käyntisillat. Piippujen pellitysten korjaus.
1988 Museon avajaiset			
1989			
1990		Ulkoportaiden maalaus. Kaarevan parv.kaiteen ja oven maalaus	
1991	Hälytyslaitteita	Kaarevan parvekkeen reunalaatoitus korjattu. Parvekkeiden rappaus- ja maalaus- korjauksia	Kattotiiliä uusittu
1992	Päärakennuksen savuhälytyslaitteiden puhdistus. Talousrakennuksen hälytyslaitteiden uusiminen ja puhdistus.		
1993	Talousrakennuksen vier. sähkömaakaapeli korjattu. Öljysäiliön puhdistus ja tarkastus.	Ulkoportaiden ja kaarevan parvekkeen kaidepuut hiottu ja lakattu 3x	
1994	Keittiön hajulukkojen uusiminen. Painesäiliön venttiilien uusiminen. Vesimittarin ja lämpöverkoston venttiilin korjaus. Pannuhuoneen kattilakorjaus, uusi lämpökattila.		
1995	Ns. kakkoskattilan purku. Patteritermostaattien korjaus.		
1996	Pannuhuoneen öljynpoltin uusittu		

Kellari	1 kerros.	2 kerros	Ullakko
Murto- ja palohälyttimien asennus.	Korjaus- ja puhdistustöitä. Ikkunoiden ylimaalaus pääosin. Keittiöportaan ja seinien maalaustyöt. Murto- ja palohälyttimien asennus. Keittiön ryhmäkeskuskomero puretu ja uusittu keskusasennuksien takia.	Korjaus- ja puhdistustöitä. Ikkunoiden ylimaalaus pääosin. Keittiöportaan ja seinien maalaustyöt. Jakelukeittiön kaapiston poistaminen. Kosketinkiskon asennus. Murto- ja palohälyttimien asennus.	Korjaus- ja puhdistustöitä. Ullakolle tulevien iv-kanavien uusiminen. Murto- ja palohälyttimien asennus. Huoneen 302 yhden seinän ja kattoviisteen verhouksipsilevyllä; B15-verhouksivaatimus.
	Eteishallin (101) uusi kokolattiamatto 12.2.1990		
Pannuhuoneen painesäiliön venttiili uusittu			
	Tuulikaapin sisäoven ikkunalasin korjaus		
Pannuhuoneen kattilakorjaus, uusi lämpökattila.			
Ns. kakkoskattilan purku		<i>Teetetty Helsingissä sänkypeitto makuuhuoneeseen (203)</i>	
<i>60 yleisötuolia</i>			

